

ENONKOSKEN KUNTA
Tilinpäätös 2017

Sisällysluettelo

1. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1 Kunnanjohtajan katsaus	1
1.1. Kunnan hallinto	3
1.2. Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys	4
1.2.1. Yleinen taloudellinen tilanne ja kehitysnäkymät	4
1.2.2. Kuntien yleinen taloudellinen kehitys	5
1.2.3. Taloudellinen kehitys Savonlinnan seudulla	5
1.3. Kunnan taloudellinen kehitys	7
1.3.1. Oman kunnan taloudellinen kehitys	7
1.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	9
1.5. Arvio kunnan todennäköisestä tulevasta kehityksestä	10
1.6. Kunnan henkilöstö	12
1.7. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	13
1.8. Ympäristötekijät	16
2. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	17
2.1. Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen	17
2.2. Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus	18
2.3. Ominaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon arviointi	18
2.4. Sopimustoiminta	18
2.5. Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä	18
2.6. Sisäisen valvonnan kehittämistarpeita	18
3. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	19
3.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen	19
3.2. Toiminnan rahoitus	20
3.3. Tasetarkastelu	23
3.4. Kunnan tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja tase tunnuslukuineen	24
3.4.1. Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut (ulkoinen)	24
3.4.2. Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	25
3.4.3. Tase ja sen tunnusluvut	26
3.4.4. Kokonaistulot ja –menot	27
4. Kuntakonsernin toiminta ja talous	28
4.1. Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen liittyvistä yhteisöistä	28
4.2. Kuntakonsernin toiminnan ohje	28
4.3. Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	29
4.3.1. Kuntakonsernin tavoitteiden toteutuminen	29
4.3.2. Itä-Savon sairaanhoitopiirin palvelut ja tavoitteiden toteutuminen	32
4.3.3. Taloyhtiöt	32
4.4. Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	33
4.5. Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä	34
4.6. Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut	35
5. Tilikauden tuloksen käsittely	38
5.1. Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	38
6. Kunnan toiminnan kehitys	39
6.1. Strategiasta johdettujen tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017	39
6.2. Kunnanhallitus	42
6.3. Sivistyslautakunta	54
6.4. Vapaa-aikalautakunta	64
6.5. Tekninen lautakunta	71
6.6. Käyttötalousosa yhteensä (ulkoinen/sisäinen)	79
7. Tuloslaskelmaosan toteutuminen (ulkoinen/sisäinen)	80
8. Investointiosa	81
9. Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu	83
10. Yhteenveto valtuuston hyväksymien sitovien erien toteutumisesta	84

Sisällysluettelo

11. Kunnan tilinpäätöslaskelmat	86
11.1. Tuloslaskelma (ulkoinen)	86
11.2. Rahoituslaskelma	87
11.3. Kunnan tase	88
11.4. Konsernituloslaskelma	90
11.5. Konsernirahoituslaskelma	91
11.6. Konsernitase	92
12. Tilinpäätöksen liitetiedot	94
13. Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista	111
14. Allekirjoitukset ja merkinnät	112

TOIMINTAKERTOMUS

1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1 Kunnanjohtajan katsaus

Vuosi 2017 oli ensimmäinen toimintavuosi, jolloin sote-palvelut olivat kokonaisuudessaan kunnalle asiakaspalvelujen ostoa, eikä omaa toimintaa. Asiakaspalvelujen ostojen osuus kunnan tilinpäätöksen toimintakuluista onkin n. 61 % eli 6 639 344 euroa.

Tämähän johtuu siitä, että myös kunnan sosiaalipalvelut siirtyivät 1.7.2016 Itä-Savon sairaanhoitopiiriin tuottamaksi. Muutoksen jälkeen kunnan kaikki sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut tuottaa/järjestää Sosteri. Sosiaalipalvelujen ja perusterveydenhuollon osalta toimitaan tietynlaisen tilaaja-tuottaja -mallin pohjalta, jossa palvelutilausta edustaa kuntakohtainen palvelusopimus. Erikoissairaanhoidon osalta Sosteri on järjestämismvastuussa sairaanhoitopiirinä.

Taloudellisesti Enonkosken kunta teki jälleen, viidettä vuotta peräkkäin, ylijäämäisen tuloksen. Tulos oli 377 011,48 euroa (ed. vuosi 526 626,70 euroa). Vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta ollen nyt 646 398,73 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 1 100 268,77 euroa. Tosin vuosikate on edelleen erinomainen siinä mielessä, että vuosikate kattaa reilusti vuosipoistot. Tunnusluku vuosikate/poistot on 126 %.

Käyttötalouden vertailu edellisiin vuosiin on toimintatuottojen ja myös toimintakulujen osalta mahdotonta isojen talousarviomuutosten takia. Toimintakate on tunnusluku, jossa eliminoiduu muutosten vaikutus ja sen osalta vertailua edellisiin vuosiin voidaan tehdä. Toimintakate ylittyi lievästi toteuman ollessa 100,3 % (+28 583,36 euroa). Suurin yksittäinen tekijä tässä on terveystoimen ylitys, joka oli peräti 234 434,69 euroa, vaikka toimintavuoden aikana haettiin lisämäärärahaa 300 000 euroa. Sekä perusterveydenhuolto, että erikoissairaanhoidon ylittivät talousarvion. Toisin sanoen omassa toiminnassa on pysytty talousarviossa ja saatu jopa säästöä.

Hyvää tulosta selittää osaltaan myös verotulojen ennakoitua parempi kertymä talousarvioon nähden (+300 623,15 euroa). Myös edellisen vuoden tilinpäätökseen nähden verotuloja kertyi 6,8 % (309 753,84 euroa) enemmän. Valtionosuudet toteutuivat arvioitun mukaisena (+9 819 euroa). Valtionosuuksia kertyi myös edellistä tilinpäätöstä paremmin 44 896 euroa.

Tilinpäätökseen on kirjattu satunnaisina erinä kunnan vuokratalojen sulautumisesta aiheutuneita myyntituottoja nettona 243 806,97 euroa. Tulo on siis kirjanpidollinen erä, kun kunta luovutti suoraan omistamansa vuokratalot apportina Enonkosken Vuokratalot Oy:lle. Luovutus kuitattiin osakepääoman lisäyksenä.

Ylijäämäisen tuloksen jälkeen kunnan kumulatiivinen taseylijäämä on 6 118 624,45 euroa.

Vuoden 2017 nettoinvestoinnit olivat Enonkosken kunnan investointien määrä vuonna 2017 oli nettosummaltaan 1 452 596,67 €, kun talousarvioon merkitty kokonaismäärä oli 1 057 483 €. Tämä on ollut 395 113,67 € arvioitua suurempi. Investointiohjelma sisältää myös kiinteän omaisuuden sekä osakkeet. Investointiosassa näkyy vuokratalojen sulautuminen, jossa siis 664 000 euroa on kirjattu investointimenoa vuokratalojen luovutuksesta aiheutuen. Tämä on ollut siis kokonaan budjetoimaton erä. Merkittävin

investointi toimintavuonna oli alakoulun ilmastointiremontti, jonka kustannukset olivat 202 140 euroa. Myös ohjelmistouudistuksiin varauduttiin 209 885 eurolla, josta toteutui 148 439 euroa. Kustannuksista siirtyy noin 60 746 euroa vuoden 2018 puolelle. Käyttöveden varmistamisen osalta tehtiin porakaivon koepumppaukset. Pumppaukset osoittivat veden määrän olevan riittävän ja laadun täyttävän kriteerit, joten varavedenotto voidaan toteuttaa porakaivoratkaisuna.

Taajaman asemakaavan ja Jokisivu-Kangassaari alueen etenee niin, että päätöksentekovaihe asiassa on vuonna 2018. Hyypiänniemen alueen maanomistaja vetäytyi hankkeesta toimintavuoden aikana.

Elinkeinopoliittisia avauksia tai askeleita ei valitettavasti vuoden aikana saatu yrityksistä huolimatta aikaiseksi. Pientä käännettä parempaa on kuitenkin näkyvässä, kun verrataan aiempien vuosien yritysperustantaa. Uusyrityskeskuksen tilastoinnin mukaan Enonkoskelle perustettiin viisi uutta yritystä. Nämä kaikki ovat yhden henkilön pk-yrityksiä. Lukumäärä, vaikkei ole suuri vielä, on kuitenkin merkittävästi parempi kuin moneen vuoteen. Samoin työttömyyskehitys näyttäisi tilastojen valossa taittuneen. Vuoden 2014 työttömyysluvusta 19,8 % on tultu 15,8 %:in. Työttömyysaste on edelleen korkea ja Etelä-Savon kunnista toiseksi korkein. Avoimia työpaikkoja ei Enonkoskella ole työllisyystilaston mukaan ollut moneen vuoteen.

Enonkoskelaiset yhdistykset näyttivät voimansa Suomen juhluvuonna. Erilaisia yhdistysten järjestämiä tapahtumia kirjattiin reilut 150 kpl toimintavuoden aikana. Kunta jakoi erillistä tapahtumatukea 25 000 euroa hakemusten perusteella. Tukea haettiin ja monen tapahtuman profiilia saatiin nostettua ja myönteistä kuntakuvaa luotua tällä tavoin.

Enonkosken kunnan puolesta esitän parhaimmat kiitokseni kunnan luottamushenkilöille, henkilöstölle ja yhteistyökumppaneille vuodesta 2017.

Kari Kuuramaa
Kunnanjohtaja

1.2 Kunnan hallinto

Kunnallisvaalit käytiin 9.4.2017. Vaaleissa poliittiset voimasuhteet muuttuivat niin, että Keskusta sai valtuustoon yhden (1) paikan lisää ja Sosiaalidemokraatit menettivät yhden (1) paikan.

Organisaatiokaavio 31.12.2017

VALTUUSTO

17 jäsentä

<i>Suomen Keskusta rp.</i>	<i>Suomen Kristillisdemokraatit rp.</i>	<i>Suomen Sosiaalidemokraattinen puolue rp.</i>	<i>Perussuomalaiset rp.</i>
Juha Kukko, 1. vpj. Petri Purhonen, 2. vpj. Kati Laukkanen Timo Loikkanen Jonnan Malmstedt Aki Muhonen Lauri Niiranen Juha Nousiainen Harri Pöllänen Kari Turunen	Helena Liukko	Tauno Nurmio, pj. Helvi Klemettinen Heikki Kylliäinen Marja Laitinen Keijo Männynsalo	Teija Rönkkö

TARKASTUSTOIMI

Tarkastuslautakunta

5 jäsentä

pj. Helena Liukko
vpj. Aki Muhonen
Heikki Kylliäinen
Kaija Puurtinen
Ahti Redsvén
Tilintarkastus
BDO Audiator Oy

JHTT Pentti Tanskanen ja Taina Törrönen

VAALIT

Keskusvaalilautakunta

5 jäsentä

pj. Kaija Puurtinen
vpj. Marja-Liisa Kaasinen
Touko Ahokas
Raili Kokki
Heikki Rönkkö

Vaalilautakunta 1 ja -toimikunta 1

KUNNANHALLITUS

7 jäsentä

pj. Lauri Niiranen
vpj. Marja Laitinen
Kati Laukkanen
Jonna Malmstedt
Keijo Männynsalo
Juha Nousiainen
Kari Turunen
kj. Kari Kuuramaa

Päävastualueet:

SIVISTYSPALVELUT

Sivistyslautakunta
pj. Jonna Malmstedt
vpj. Piia Suvela
Marko Lyytikäinen
Juha Nousiainen
Sanna Ratia

Vapaa-aikalautakunta

pj. Hannu Huoman
vpj. Tiina Natunen
Kati Laukkanen
Timo Loikkanen
Esa Natunen

TEKNISET PALVELUT

Tekninen lautakunta
pj. Jari Luukkanen
vpj. Helvi Klemettinen
Asko Järveläinen
Henni Lyytikäinen
Olli Peltonen

1.3 Yleinen ja alueen taloudellinen kehitys

1.3.1 Yleinen taloudellinen tilanne ja kehitysnäkymät

Yleinen talouskasvu jatkui vahvana vuoden 2017 aikana. Arvioiden mukaan talouskasvu oli maailmanlaajuisesti noin 3–3,5 prosentin luokkaa. Sen myös ennustetaan pysyvän vahvana vuodet 2018–2019.

Suomen talouskasvu on laaja-alaista. Vienti vetää ja vauhdittaa kasvua ja samalla kotimainen kysyntä jatkuu voimakkaana. Vuodet 2017–2018 mennään ennusteiden mukaan 2,5–3,1 kasvulukemissa. Tämän jälkeen vuosille 2019–2020 talouskasvu jatkuisi noin 1,5 prosentin vauhdissa. Suomen Pankki luonnehtii kehitystä talousennusteessaan, että Suomen noususuhdanne vahvistuu ja näin ollen tasapainoisemman kasvun edellytyksen ovat parantuneet.

Suhdannenousun taustalla ovat olleet ulkoiset tekijät. Näitä ovat mm. tärkeimpien kauppakumppanimaiden hyvä talouskasvu, joka on elvyttänyt vientiä, ja toisaalta euroalueen elvyttävä rahapolitiikka. Vahvasta ennusteesta huolimatta näyttää vahvasti siltä, että vuoden 2017 kasvu jää kuitenkin koko ennustejakson nopeimmaksi.

Vientiä tukevat vuosina 2017–2020 tärkeimpien vientimarkkinoiden hyvänä jatkuva kasvu ja Suomen kustannuskilpailukyvyyn paraneminen. Erityisesti euroalueen investointien lisääntyminen tukee Suomen vientiteollisuuden näkymiä. Viennin koheeminen parantaa vaihtotasetta, joka on ennustejaksolla (2018–2020) liki tasapainossa. Vaihtotaseen tasapainottuminen luo osaltaan pohjaa kestävämmälle kasvulle.

Suomen Pankki arvioi, että yksityinen kulutus kasvaa työllisyystilanteen ja kuluttajien ostovoiman paranemisen myötä. Myös negatiivisina pysyvät reaalikorot ja kuluttajien vahva luottamus kannustavat kotitalouksia kuluttamaan. Poikkeuksellisen kevyt rahapolitiikka pitää myös yritysten lainakorot edelleen matalina ja tukee näin investointeja. Investoinnit kasvavat lähivuosien voimakkaasti, mutta kasvun ennustetaan hidastuvan vuotta 2020 lähestyttäessä.

Työllisyyden kasvu on vastaavasti ollut toistaiseksi melko vaimeaa suhteessa taloudellisen aktiivisuuden vilkastumiseen. Työllisyyden kasvu on kuitenkin kiihtynyt vuodesta 2017 ja sama kehitys jatkuu vuonna 2018.

Julkisen talouden tilanne on vahvistunut suhdanteen paranemisen myötä. Julkisen sektori alijäämä suhteessa BKT:hen pieneni noin 1,1 prosenttiin vuonna 2017 ja edelleen 0,7 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä. Kuitenkin julkisen talouden kestävyysvaje on edelleen noin 3 prosenttia. (Lähteet: SP:n maailmatalouden ennuste 4/2017 ja Suomen talouden ennuste 5/2017)

1.3.2 Kuntien yleinen taloudellinen kehitys

Kuntasektorin talous vahvistui vuoden 2017 tilinpäätösarvioiden mukaan. Ei kuitenkaan niin paljon, kuin syksyllä Kuntatalousohjelman kehitysarviossa ennakoitiin. Kuntien ja kuntayhtymien tulos parani vuonna 2017 1,18 miljardilla eurolla. Tulos oli kuitenkin negatiivinen 60 kunnassa ja 53 kuntayhtymässä, eli kunta- ja kuntayhtymäkohtaiset erot ovat edelleen erittäin suuret.

Toimintakulut laskivat noin prosentin. Tässä selittävinä tekijöinä ovat perustoimeen tulotuen siirto Kelalle ja ns. Kiky-sopimus. Sopimus alensi työnantajamaksuja, leikkasi lomarahoja. Lisäksi kunnat ovat jatkaneet sopeutumistoimia toimintakulujen pienentämiseksi. Perustoimeentulotuen siirto näkyi myös tulopuolen vähennyksenä.

Kuntien yhteenlasketut verotulot kasvoivat 2 prosenttia eli 450 milj. euroa. Kasvua tuli eritoten yhteisöverotuotoista ja kiinteistöverosta. Kunnallisverotulot kasvoivat vain 0,1 prosenttia. Tuloveroprosenttiaan vuodelle 2017 korotti 47 kuntaa ja laski peräti 14 kuntaa. Yhteisöverotulot kasvu johtui yksittäisestä yrityskaupasta. Kiinteistöveroissa kasvua tuli ennen kaikkea ylä- ja alarajojen korotuksen myötä.

Valtionosuudet laskivat yli 3 prosenttia eli lähes 300 milj. euroa. Kiky-sopimus ja perustoimeentulotuen siirto vähensivät kuntien valtionosuuksia ja vaikka verope- rustemuutoksia kompensoitiin lisäämällä valtionosuuksia 400 milj. euroa, niin todellisuudessa laskua tapahtui.

Kuntien toimintakate aleni edellisvuodesta -0,9 prosenttia

Kuntien vuosikate parani koko maan tasolla 0,5 mrd. euroa (14,8 %), mutta vaihtelu kuntien ja kuntayhtymien välillä on erittäin suurta.

Kuntien lainakanta kasvoi noin 1 prosenttia. Lainakanta kasvoi ennen kaikkea kuntayhtymissä, kun sen sijaan peruskunnissa lainakanta pieneni 0,6 prosenttia. Kuntien lainakanta oli vuoden 2017 lopussa 15,99 mrd. euroa. Lainakanta asukasta kohden oli 2 921 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 2 939 euroa.

1.3.3 Taloudellinen kehitys Savonlinnan seudulla

Talouskehitys

Talousnäkymien osalta seutukunnan odotukset ovat varovaisen positiivisia. Merkittävimmät toimialat ovat matkailu, metalli-, elektroniikka- ja puuteollisuus. Suurimmat odotukset investointien ja työpaikkojen suhteen kohdistuvat ennen kaikkea suurten metsäteollisuusinvestointien (Äänekoski, Varkaus, Lappeenranta) alihankintaketjuun, sekä korjuuseen ja logistiikkaan. Mekaanisen puuteollisuuden tilauskanta on pysynyt hyvänä ja lomautuksilta on vältytty sekä Punkaharjulla, että Savonlinnassa. Punkaharjun kertopuutehdas ilmoitti loppuvuodesta Punkaharjun tehta- an investoinnista, joka tuo kymmeniä uusia työpaikkoja.

Metsäsektorin hyvät näkymät heijastelevat myös kantorahatuloihin, joiden ennakoidaan yltävän ennätyslukemiin vuoden 2017 osalta. Vuoden 2016 kantorahatulot olivat Enonkoskella 5,1 milj. euroa.

Matkailussa merkittävimmät investoinnit on tehty Rantasalmelle Järvi-Sydämeen, jossa valmistui viime vuonna Järvikylpylä. Investointien kokonaissumma oli noin 10 milj. euroa. Investointi vahvistaa koko Saimaan alueen merkitystä Suomen voimistuvilla matkailumarkkinoilla.

Uusia yrityksiä perustettiin Itä-Savon Uusyrityskeskuksen kautta 130 kpl. Näistä Savonlinnaan 124 kpl ja Enonkoskelle 5 kpl. Uusia työpaikkoja syntyi 195 kpl.

Työllisyys ja työttömyys

Etelä-Savon joulukuun työllisyyskatsauksen mukaan vuoden 2017 lopussa oli työttömiä Etelä-Savossa vähemmän kuin kuuteen vuoteen vastaavana ajankohtana. Vuoden lopussa työttömiä oli 1 700 vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Savonlinnan seudun työttömyysaste pieneni vastaavasti 16 prosenttia. Työttömyysaste oli vuoden lopussa 14,7 prosenttia, edellisenä vuonna se oli 17,1 prosenttia. Etelä-Savon työttömyysaste oli 12,5.

Etelä-Savon korkein työttömyysprosentti oli Heinävedellä 15,9, mutta Enonkoski oli aivan kannassa 15,8 prosentillaan. Edellisen vuoden lukemista ollaan tultu kuitenkin alas, kun se oli vuoden 2016 lopussa 17,1 prosenttia.

Väestönkehitys

Savonlinnan seutukunnassa asui vuoden 2017 lopussa 45 706 asukasta. Vuoden-takaiseen verrattuna tämä oli -813 henkilöä vähemmän.

1.4 Kunnan taloudellinen kehitys

1.4.1 Oman kunnan taloudellinen kehitys

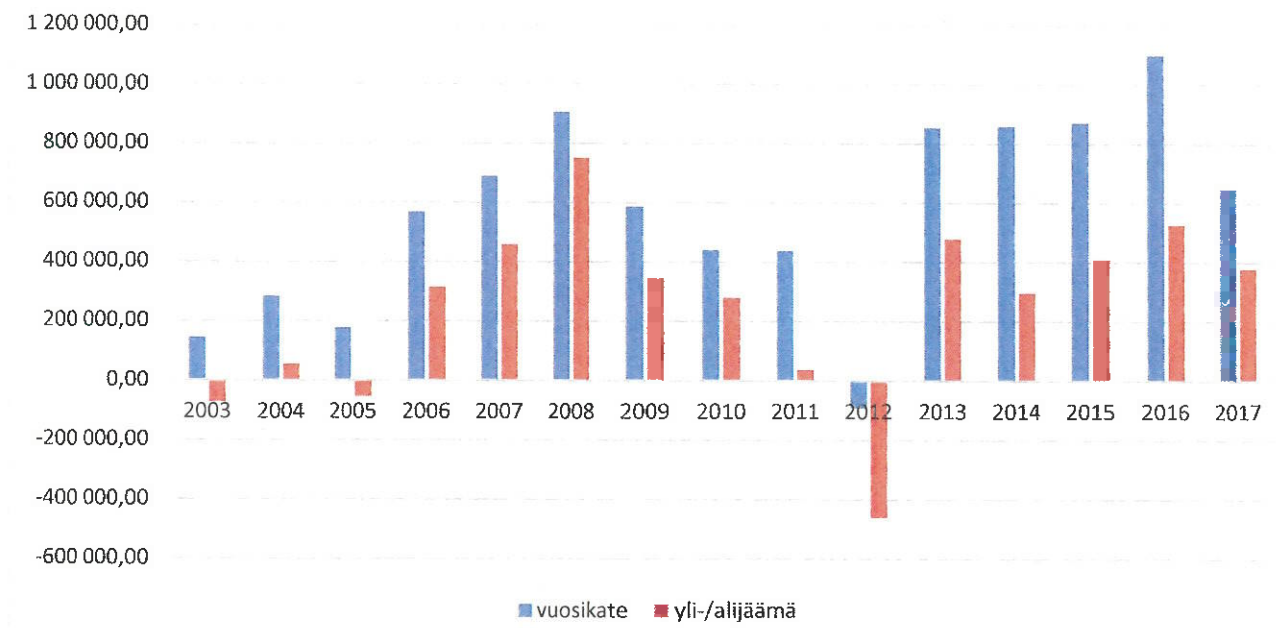
Tilinpäätöksen tulos oli lopulta 377 011 (ed. vuosi 525 626,70 euroa) euroa ylijäämäinen. Hyvään tulokseen vaikutti ennen kaikkea se, että verotulot toteutuivat arvioitua parempana 300 623 euroa ja kunnan suoraan omistamien vuokratalojen sulauttaminen Enonkosken Vuokratalot Oy:n toi satunnaisia tuloja 293 555,90 euroa. Sulauttaminen tapahtui vuoden 2016 puolella, mutta tulojen kirjaus tehtiin vasta 2017 tilinpäätökseen.

Käyttötalouden puolella toimintatuotot jäivät 68 960,78 euroa (tot. 95 %) alle talousarvion. Toimintakuluissa säästöä tuli 40 377,42 euroa (99,6 %). Näin ollen toimintakate ylitti talousarvion 28 583,36 eurolla (100,3 %). Toimintakuluissa eritoten henkilöstökuluissa saatiin säästöä 75 465,21 euroa (96,9 %). Palvelujen ostot toteutuivat harvinaisesti juuri muutetun talousarvion mukaisena. Palvelujen ostoissa terveydenhuoltoon haettiin toimintavuonna 300 000 euron lisämääräraha.

Vuosikate oli 646 398,73 euroa, mikä oli reilusti edellisvuotta huonompi (1 100 268,77 euroa). Tuloksessa jäätin myös edellisvuodesta. Tulos oli kuitenkin muutettua talousarviota parempi, kun siinä ennakoitiin 180 903 euron alijäämää.

Tilanne on edelleen haasteellinen tulevina vuosina, koska kunnan työttömyysprosentti on korkea, asukasluku laskeva ja ikääntyvä. Nämä tekijät pienentävät vääjäämättä verotulokertymää. Varsinkin kun kunnan verorahoituksesta reilu puolet tulee valtionosuuksina ja niiden kertymä on täysin riippuvainen yleisestä talouskehityksestä ja ennen kaikkea poliittisista päätöksistä. Tilinpäätöstä tehtäessä sote- ja maakuntalakeja ei ole vielä hyväksytty eduskunnassa. Vuoden aikana Suomen hallitus linjasi, että mahdollinen uudistus toteutetaan vuoden aiemmin aiottua myöhemmin I. vuonna 2020. Verotulojen osalta on ennakkotietoa sen verran, että siihen kohdentuu 0,76 %:n korotuspaine.

Vuosikatteet ja yli-/alijäämät vuodesta 2002 lähtien

Kuntien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien keskimääräinen vuosikate vuodelta 2017 oli 585 euroa asukasta kohden. Vuotta aiemmin keskimääräinen vuosikate oli 492 euroa asukasta kohden. Vastaavasti Enonkosken kunnan asukaskohtainen vuosikate vuodelta 2017 oli 456 euroa ja edellisenä vuonna 759 euroa.

1.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kuntaliiton toimintakertomusohjeen mukaan kunnan toiminnassa tapahtuneita olennaisia muutoksia voivat olla mm. lakisääteiset uudet tehtävät tai toimintojen lakkauttaminen, toteutetut tai käynnistyneet suuret investointi- ja kehittämishankkeet, toimintojen yhtiöittämiset tai yhdistämiset, merkittävät takaustappiot tai kunnan määräysvallassa olevien merkittävien yhtiöiden tai muiden yhteisöjen purkaminen tai niiden selvitystilaan joutuminen.

Suuret, toimintoja ja palveluja koskevat päätökset, tehtiin vuoden 2016 puolella, mutta niiden vaikutukset koskivat koko toimintavuotta vuonna 2017. Näitä olivat sosiaalipalvelujen siirto vuoden 2016 heinäkuusta alkaen Sosterille. Vuosi 2017 oli siis ensimmäinen kokonainen toimintavuosi, jolloin sosiaalipalvelut olivat ostopalveluja.

Toinen merkittävä muutos oli kunnan suoraan omistamine vuokratalojen yhtiöittäminen ja jo olemassa olevien asunto-osakeyhtiöiden fuusioiminen samaan yhtiöön. Enonkosken Vuokratalot Oy aloitti toimintansa vuoden 2017 alusta.

Toimintavuonna tehtiin merkittäviä tukipalveluja koskevia päätöksiä. Kunta ei saanut rekrytoitua kirjanpitäjää, joten taloushallinto päätettiin ulkoistaa Kunnan Taitoa Oy:lle. Tämä ulkoistettu palvelu alkoi 1.9.2017. Samassa yhteydessä tehtiin päätös palkkahallinnon siirtämisestä myös Taitoan jatkuvan palvelun piiriin 1.1.2018 alkaen.

Palvelua koskevien päätösten ohella myös talous- ja palkkahallinnon ohjelmistot uusittiin. ATK-hankinnat olivat investointimenojen suurimpia eriä I. viime vuonna 148 439 euroa.

Samassa yhteydessä myös asianhallinta sähköistettiin hankkimalla Dynasty-sähköinen asianhallintajärjestelmä.

Toinen merkittävä investointi oli Kirkonkylän koulun (alakoulu) ilmastointiremontti 202 140 euroa.

1.6 Arvio kunnan todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tulevien vuosien taloudellinen kehitys Enonkosken kunnan osalta ei ole täysin omista päätöksistä ja tekemisistä kiinni. Oleellisesti tulevaan kehitykseen vaikuttaa valmisteilla oleva sote- ja maakuntauudistus. Uudistuksessa kuntien iso toimintakuluerä I. sote-palvelut siirtyvät uusien maakuntien järjestämisvastuulle. Tämä tarkoittaa Enonkosken kaltaisen kunnan osalta, että noin puolet budjetin toimintakuluista ja vajaa puolet verorahoituksesta siirtyy maakuntaan. Kuntien rahoituksellinen asema vaihtelee uudistuksen jälkeen suuresti riippuen siitä, miten suurta suhteellista osuutta sote-menot ovat kuntien budjeteissa näytelleet ja toisaalta siitä miten suuri osa verorahoituksen osalta valtionosuudet näyttelevät. Ennakkotietojen pohjalta vuoden 2020 jälkeen Enonkosken kunnan tuloveroprosenttiin kohdentuu 0,76 %:n korotuspaine.

Toisaalta on tuotu esille (mm. Laesterä) sitä tosiasiaa, että pienten kuntien taloudellinen asema jopa paranee, kun vaikeasti ennakoitavat sosiaali- ja terveyspalvelut siirtyvät pois kunnan budjetista. Ennen kaikkea muutos vaikuttaa talouden ennakoitavuuteen. Pienessä kunnassa varsinkin erikoissairaanhoidon menojen vuosittainen vaihtelu on ollut suurta ja ennakoimatonta. Uudistuksen jälkeen kuntien oman palvelutoiminnan suurimman menoerän muodostaa sivistystoimen menot, jotka ovat varsin hyvin ennakoitavia.

Sote- ja maakuntauudistus on siis samalla merkittävä kuntauudistus. Kuntien suurimman palvelukokonaisuuden muodostaa soten sijaan sivistystoimi. Toisaalta kuntien toiminnassa korostuu paikallisen elinvoiman ja hyvinvoinnin edistäminen. Enonkoski ei ole minkään kasvukeskuksen lähipiirissä tai vaikutuksessa, joten uusien yritysten houkuttelu ei muutu tulevaisuudessakaan yhtään helpommaksi. Tällaisessa kunnassa on realismia ajatella elinvoimaa olemassa olevan yritystoiminnan edellytysten parantamisen ja ennen kaikkea kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen kautta. Tällöin kunnan toiminnassa korostuu kuntalaisten edunvalvonta ja yhteistyö maakuntaan päin (sote, hyvinvointi-asiat, elinvoima-asiat), toisaalta jäljellä olevien peruspalvelujen turvaaminen ja yhteistyö yritysten ja kolmannen sektorin kanssa jne.

Osana maakuntauudistusta valmistellaan tärkeimpien tukipalvelujen (mm. talous- ja henkilöstöhallinto) keskittämistä valtakunnallisesti, sekä maakuntatasolla. Lisäksi maakunnissa (mm. Etelä-Savo) on meneillään omia tukipalvelujen keskittämismuutoksia. Etelä-Savon maakuntaliiton johdolla selvitetään maakunnan ja kuntien yhteistä tukipalveluyksikköä. Esillä on ollut lähinnä kuntaomisteinen yhtiö. Asia on tässä vaiheessa vasta valmisteilla, mutta näyttää hyvin todennäköiseltä, että tulevaisuudessa kuntien talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut keskittyvät isompiin kokonaisuuksiin ja kunnat joko omistavat näitä organisaatioita tai ostavat näiltä palveluita. Tässä valossa yksittäisten pienten kuntien mahdollisuudet rekrytoida omaa henkilökuntaa näille avainpaikoille, kuten talous- ja henkilöstöhallinto, vaikeutuu entisestään.

Kaiken kaikkiaan osaamisen turvaaminen näin pienessä kuntaorganisaatiossa kuin Enonkoski, tulee olemaan haasteellista ja itsenäisenä pysymisen kannalta olennaista.

Hyvinvoinnin edistäminen on yksi tulevaisuuden kuntien avaintehtäviä. Sen merkitys vielä korostuu pienissä kunnissa, jotka eivät pysty kilpailemaan vetovoimaisten yritysalueiden kanssa. Kuntaa on kehitettävä asuinkuntana, joka tarjoaa hyvät varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut, monipuolisia vapaa-ajan viettomahdollisuuksia, viihtyisää asuinympäristöä, virkeää järjestötoimintaa jne. Tämä kaikki on sitä hyvinvoinnin edistämistä. Siinä onnistuminen edellyttää myös hyvää yhteistyötä tulevan

edistämistä. Siinä onnistuminen edellyttää myös hyvää yhteistyötä tulevan maakuntaorganisaation kanssa. Kunta ja maakunta luovat yhdessä puitteet onnistuneelle hyvinvoinnin edistämistyölle. Kuntien tulevassa valtiosuusuudistuksessa on otettu huomioon hyvinvoinnin edistämisen elementtejä ja osa valtiosuudesta määräytyy hyvinvointimittareiden mukaan. Samoin maakunnan rahoituksessa on ns. Hyte-osuus.

Enonkosken kunnan hyvä taloustilanne mahdollistaa tulevaisuudessa merkittäviä panostuksia hyvinvoinnin edistämiseen. Onnistuminen vaatii rohkeutta, yhteistä näkemystä ja arvovalintoja poliittisessa päätöksenteossa.

Enonkosken kunnan talous on siis tällä hetkellä hyvä, mutta siihen ja kunnan elinvoimaisuuteen yleisesti kohdistuu kovia haasteita tulevaisuudessa. Kunnan väkiluku jatkaa vähenemistään. Tämä vinouttaa entisestään jo ikääntymiskiarteessä olevaa väestörakennetta. Kunnan työttömyysaste on ollut pitkään Etelä-Savon korkeimpia, ollen vuoden 2017 joulukuussa 15,8 %. Tämä on toiseksi korkein työttömyysaste Etelä-Savossa. Tilannetta ei paranna yhtään se, että Savonlinnan seudun työttömyysprosentti on erittäin korkea, ollen 14,7 % vuoden lopussa. Koko Etelä-Savon maakunnan alueella työllisyystilanne on merkittävästi parantunut vuoden aikana, mutta ei juurikaan Savonlinnan seudulla. Pieni kunta ei pysty muuttamaan koko seutukunnan suuntaa. Tarvitaan talouden vetureita tulevaisuudessa. Toiveita kohdistuu biotalouden, metsäsektorin ja kiertotalouden panostuksiin.

1.7 Kunnan henkilöstö

KUNNAN PALKATUN HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ 31.12.2017

Toimintayksikkö	Vakinaiset	Määrä- aikaiset	Yhteensä	Työllistetyt	Kaikki yhteensä	v. 2016
Keskushallinto ja tarkastustoimi	3	4	7	2	9	4
Sosiaali- ja terveystoimi	0	0	0	0	0	0
Opetus- ja kulttuuritoimi	29	8	37	1	38	38
Ympäristö ja tekniset palvelut	10	3	13	1	14	14
YHTEENSÄ	42	15	57	4	61	56

Henkilöstön keski-ikä on noin 47 vuotta.

Henkilöstön lukumäärään lasketaan mukaan pääsääntöisesti päätoimisessa palvelussuhteessa oleva henkilöstö. Muun muassa perhe- ja omaishoitajia, sopimuspalomiehiä ja kuntouttavan työtoiminnan piirissä olevia henkilöitä ei huomioida lukumäärässä.

Enonkosken kunnan henkilöstökulut eläke- ja henkilösivukuluineen vuosina 2015–2017

Henkilöstömenot	2017	2016	2015
Palkat ja palkkiot	1 828 868	2 521 744	3 503 176
Eläkekulut	500 669	723 665	914 467
Muut henkilösivukulut	71 873	104 141	149 311
Henkilösivukulut yhteensä	572 542	827 806	1 063 778
Yhteensä	2 401 410	3 349 550	4 566 954
Henkilösivukulujen osuus henkilöstömenoista %	21,9	24,7	23,3

Palkkoihin ja palkkioihin sisältyi vuonna 2017 sijaisten palkkamenoja 88 876,59 euroa ja luottamushenkilöiden palkkioita 53 467,25 euroa.

	2017	2016	2015
Sijaiset	88 877	148 527	426 779
Luottamushenkilöt	53 467	48 189	50 925

Henkilöstön poissaolot	2017	2016
- terveysperusteiset	322	852
- työtapaturmat ja ammattitaudit	6	5
- perhevapaat ym.	124	573
- muut syyt	511	857
Yhteensä	963 pv	2 287 pv

Tarkemmat kunnan henkilöstöä koskevat tiedot löytyvät kunnan erikseen julkaisemasta henkilöstöraportista, joka käsitellään kunnanvaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Kuntaliiton ohjeistuksen mukaan toimintakertomuksessa on arvioitava kunnan ja kunta-konsernin toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita toiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja. Kunnan toimintaan vaikuttavat yleensä mm. toiminnalliset riskit, rahoitusriskit ja vahinkoriskit. Toiminnalliset riskit koskevat mm. henkilöstön osaamista ja saatavuutta, tietojärjestelmien toimivuutta, suhdannevaihteluita ja lainsäädännön muutoksia. Rahoitusriskit voidaan ryhmitellä korkoriskiksi, valuuttariskiksi, likviditeettiriskiksi ja luottoriskiksi.

Yleisesti

Suurimmat riskit kunnan kannalta liittyvät edelleen kiristyvään taloustilanteeseen lyhyellä aikavälillä ja sen vaikutuksiin verotulojen ja valtionosuuksien osalta. Pitkällä tähtäimellä suurimmat haasteet liittyvät väestörakenteen kehitykseen ja huonon yleisen taloustilanteen myötä mahdollisesti pahenevaan rakennetyöttömyyteen. Ikääntymisestä johtuen kunnan huoltosuhte heikkenee ja kehityssuunta on nopeampi kuin Suomessa keskimäärin. Oheinen Tilastokeskuksen ennuste huoltosuhteen kehityksestä kuvaa hyvin asiaa.

	Huoltosuhte						
	2010	2015	2020	2025	2030	2035	2040
KOKO MAA	51,6	59,1	65,4	69,7	73,0	74,1	73,9
Enonkoski	70,3	83,7	96,5	107,5	120,1	122,7	119,7

Heikkenevän huoltosuhteen myötä yhtä työikäistä kohden on useampi lapsi tai ikääntynyt kuin aiemmin. Tämä kehitys on hankala sikälkin, että ikääntymisen myötä sairastavuuden voidaan ennakoita lisääntyvän.

Ikääntymisen myötä kunnan verotulojen voidaan odottaa laskevan. Toisaalta tietyillä aloilla on jo nyt pulaa työvoimasta. Tämän kehityksen ennakoitaan jatkuvan tulevaisuudessakin. Enonkoski omalta osaltaan joutuu kilpailemaan osaavasta työvoimasta. Tällaisia osaavan työvoiman saannin kannalta haasteellisia aloja ovat tulevaisuudessa todennäköisesti ainakin terveydenhuolto- ja sosiaaliala.

Vinoumaa väestörakenteessa kuvaa se, että jo vuoden 2016 lopussa 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä oli Enonkoskella 35,5 % (lähde: Etelä-Savon maakuntaliitto), kun se koko maassa oli samaan aikaan 20,9 %. Nuoremmissa ikäluokissa Enonkosken osuus oli vastaavasti alhaisempi kuin Suomessa keskimäärin. Enonkoskella väestöstä oli alle viisi-toistavuotiaita 12,3 % (Suomi: 16,2 %) ja 15–64-vuotiaita oli 52,2 % (Suomi: 62,9 %).

Väestö ikäryhmittäin 31.12.2016

Toiminnalliset riskit

Toiminnallisena riskinä voidaan nähdä tulevaisuudessa puute ammattitaitoisesta ja koulutetusta henkilöstöstä. Henkilöstön saatavuuteen liittyvät riskit voivat toteutuessaan vaikuttaa kunnan palvelutoiminnan sujuvuuteen ja laatuun. Kasuvat osaamisvaatimukset merkitsevät haasteita myös henkilöstön osaamiselle. Eläköityminen ja joidenkin alojen henkilöstön saatavuus voivat vaikuttaa ainakin tilapäisesti osaamiseen ja tätä kautta palvelutoimintaan. Lisäksi erityisesti pienen kunnan riskinä on riippuvuus kriittisten osaamisalueiden avainhenkilöistä.

Tietotekniikan hyödyntäminen kunnan palveluprosesseissa voi edistää tuottavuutta ja helpottaa asiointia. Asian kääntopuolella ovat palvelujen ainakin osittainen riippuvuus tietotekniikasta, tietoturvallisuusriskit ja kasvava alttius mahdollisille toimintahäiriöille. Nämä riskit edellyttävät vahvaa toiminnan jatkuvuuden ja sujuvuuden varmistamista häiriötilanteiden varalta.

Yhä heikossa taloustilanteessa oman riskinsä aiheuttaa sektorikohtainen lainsäädäntö, jossa ei pysytä huomioimaan lainsäädännön kunnille mukanaan tuomia lisävelvoitteita ja näin sekä taloudellista, että toiminnallista rasitetta. Esimerkiksi tiukkenevat työntekijöiden kelpoisuusvaatimukset ja henkilöstömitoitukset lisäävät entisestään rekrytointiongelmia erityistehtävissä. Toisaalta lainsäädäntö on tuonut kunnille koko ajan lisätehtäviä ja vastuita ja tällä tavoin hankaloitetaan kuntien toimintaa.

Merkittävin lainsäädännöllinen riski liittyy sote-rakennelakiin. Sen myötä nämä kuntalaisten tärkeät peruspalvelut voivat keskittyä suurempiin keskuksiin ja pienen kuntien palvelujen saatavuus heiketä oleellisesti, mikäli uudistuksen toteutus ei onnistu lähipalveluja hyödyttävällä tavalla.

Vahinkoriskit

Suurimmat vahinkoriskit liittyvät palo- ja myrskyvahinkojen tuomiin riskitekijöihin, jolloin jouduttaisiin toiminnot järjestämään poikkeustilanteissa. Esimerkkinä laaja myrskyn aiheuttama sähkökatko vaarantaa monia sähköenergiasta riippuvaisia toimintoja.

Kunnan vesihuollon varmentaminen vaatii lähiajan toimenpiteitä. Vesihuollon varmentamiseksi on tehty suunnitelma varavedenottamo-investoinnista. Talousarviossa se on suunniteltu toteutettavan vuonna 2018.

Lyhytaikaisiin vahinkoriskeihin, jotka aiheuttaisivat lyhytaikaisen sähkökatkoksen, on pyritty varautumaan mm. varavoiman ja erilaisten varajärjestelmien avulla.

Rahoitusriskit

Kuntakonsernin lainakanta on pieni. Emokunnalla ei ole tilinpäätösvuonna 2017 velkaa, konsernilla on velkaa 1 085 718,00 euroa vuoden lopussa 2017. Eli asukasta kohden konsernivelka on 765 euroa/asukas (2016: 803 €/as.). Tämä koostuu siis etupäässä vuokra-asuntoyhtiöiden ja sairaanhoitopiirin velkasaatavista. Nopea korkotason nousu on riski asunto-osakeyhtiöille, tosin sellaista ei ole näköpiirissä. Matalan korkotason ennakoidaan jatkuvan pitkälle tulevaisuuteen. Vuokra-asunnoissa ei voida kohtuuttomasti nostaa vuokratasoaan ja tätä kautta kunta on joutunut kompensoimaan riskiä hoitovastikkeiden kautta. Tilanne hankaloituu entisestään, mikäli vuokra-asunnot tyhjenevät entiseen malliin kunnan asukasluvun pienentyessä.

1.9 Ympäristötekijät

Kunta toimii alueellaan ympäristöviranomaisena ja valvoo myös muita toimijoita lupa- ja valvontaviranomaisena. Enonkosken kunta on osaomistajana Savonlinnan Seudun Jätehuolto Oy:ssä joka osaltaan vastaa jätelain vaatimien vastaanottopisteiden ja jätteenkäsittelyn hoidosta kunnan osalta. Jäteyhtiö vastaa muun muassa sekajätteen vastaanotosta ja käsittelystä. Kunta on jäsenenä Savonlinnan seudun jätehuollon yhteislautakunnassa, joka aloitti virallisesti toimintansa kesällä 2012. Yhteislautakunta on kunnan jätehuoltoviranomainen ja se vastaa yhdessä kunnan kanssa jätehuollon asioista kunnan alueella.

Ilmaista jätevesineuvontaa on jaettu maakunnallisella omavesi hankkeella, joka päättyi näillä näkymin vuoden 2018 loppuun.

Enonkosken kunnan vesilaitos huolehtii toimialueensa jäteveden puhdistamisesta. Jäteveden puhdistaminen on toimintaa, jonka avulla kunnan vesilaitos pyrkii lieventämään asutuksen aiheuttamia ympäristöhaittoja toiminta-alueellaan. Toiminta edellyttää ympäristölupaa, jossa määritellään jäteveden sallitut pitoisuudet.

Etelä-Savon ympäristökeskuksen Enonkosken kunnan nykyiselle jätevedenpuhdistamolle tekemässä ympäristölupapäätöksessä on määritetty biologisen kuormituksen ja fosforin sekä absoluuttiset sekä prosentuaaliset arvot. BHK-arvo saa olla enintään 12,5 mg/l ja fosforipitoisuus enintään 0,7 mg/l sekä molempien suureiden osalta puhdistustuloksen on oltava vähintään 92 %. Jätevedenpuhdistamon toiminta on ollut alusta saakka moitteetonta eikä asetettujen lupaehtojen saavuttaminen ole tuottanut vaikeuksia.

Ympäristömenoilla ei arvioida olevan sellaista olennaista vaikutusta tilinpäätöksen antamaan kuvaan kunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta, että nämä olisi eriteltävä liitetiedoissa. Kunnan vesi- ja viemärlaitos käsitellään tilinpäätöksessä erillisenä taseyksikkönä.

2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa, että Enonkosken kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta edistävät päätettyjen toiminnallisten ja strategisten tavoitteiden saavuttamista, varmistavat päätösten perusteena olevan tiedon riittävyttä ja luotettavuutta ja että säännöksiä, viranomaisohjeita sekä toimielinten ja johdon päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Kunnanhallitus ohjaa ja valvoo kunnan ja sen toimintayksiköiden toimintaa.

Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä. Sisäinen valvonta kattaa perinteisen rahatalouden ja siihen liittyvän hallinnollisen valvonnan lisäksi koko johdon valvonnan. Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja vastaavat valvonnan järjestämisestä ja yhteisestä ohjeistamisesta kunnassa. Muut tilivelvolliset luottamushenkilöt ja viranhaltijat vastaavat kukin omilla vastuualueillaan hallinnon ja talouden sekä sisäisen valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Kunnanhallitus on hyväksynyt 20.9.2011 päivitetty sisäisen valvonnan ohjeet. Ohjeiden tarkoituksena on varmistaa, että yhteisesti sovittuja ja hyväksytyjä toimintatapoja ja ohjeita noudatetaan Enonkosken kunnan toiminnassa. Ohjetta täydentävänä ovat hyväksytyt kunnanvaltuustossa 11.11.2014 (46 §) kunnan sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet. Perusteiden lisäksi hyväksyttiin hallintosäännön muutokset, joilla tarkennettiin vastuita. Perusteet ovat voimassa vuoden 2017 tilinpäätöstä tehtäessä, mutta hallintokunnat ovat kuitenkin antaneet toimintakertomuksen yhteydessä tai erikseen tiedot sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan järjestämisestä.

2.1 Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Toimielinten ja viranhaltijoiden päätösten lain-, säännösten ja määräysten mukaisuutta seurataan kuntalain 51 §:n mukaisen otto-oikeusmenettelyn avulla. Kunnanhallitus, kunnanhallituksen puheenjohtaja ja kunnanjohtaja seuraavat lautakuntien toimintaa ja käyttävät tarvittaessa lautakuntien päätösten otto-oikeutta. Vastaavasti asia koskee lautakuntia ja niiden puheenjohtajia.

Hallintokunnat ovat antaneet oman selvityksensä sisäisen valvonnan toteutumisesta toimintakertomuksen yhteydessä.

Sivistys-, vapaa-aika ja teknisen lautakunnan päätöksiin ei ole tehty oikaisuvaatimuksia, eikä muutoshakua toimintavuoden aikana.

Sisäiset tarkastajat ovat arvioineet kunnan toimintaa toimintavuoden aikana. Helmikuussa annetussa sisäisen tarkastuksen raportissa arvioitiin kunnan teknisen toimen asioita, sekä yleishallinnon asioita, joista esillä oli mm. konserniohjeistuksen päivittäminen.

Lisäksi tarkastuksessa on käyty läpi kunnan pankkitilien saldot, kunnan omaisuusmassa ja niiden verotusarvot, asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöiden omaisuusmassa ja tehdyt kaupat ja kunnan takausvastuut ja saatavat.

2.2 Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Lautakuntien pöytäkirjat toimitetaan kunkin lautakunnan osalta kahdelle tarkastuslautakunnan jäsenelle, kunnanjohtajalle ja kunnanhallitukselle. Lisäksi kunnanhallituksen edustaja on kunkin lautakunnan kokouksessa läsnä. Viranhaltijapäätökset toimitetaan kunnanjohtajan osalta kunnanhallituksen kokoukseen viranhaltijapäätöslistalla ja toimistopäälliköiden osalta vastaavasti lautakunnan kokoukseen viranhaltijapäätöslistalla.

Kunnan vuoden 2017 talousarvion määrärahan ylityksiä tehtiin valtuustoon nähden sitovien erien osalta. Kunnan toiminnassa ja taloudessa on pyritty tarkempaan seurantaan ja ennakointiin siten, että mahdolliset poikkeamat havaitaan mahdollisimman aikaisessa vaiheessa niin, että tilanteeseen voidaan reagoida toimintavuoden aikana, kuten vuoden 2017 aikana on pääsääntöisesti pystytty tekemäänkin. Talousarviomuutokset olivat isoja sosiaalipalvelujen siirron takia.

2.3 Omaisuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Omaisuuden hankintaan, luovutukseen tai hoitoon liittyen ei ole ilmennyt huomattavia ennakoimattomia menetyksiä, eikä kunta ole vuoden 2017 aikana joutunut korvaus- tai muuhun oikeudelliseen vastuuseen siten, että sillä olisi kunnalle olennaista merkitystä.

2.4 Sopimustoiminta

Sisäisessä valvonnassa ei ole todettu havaintoja, jotka aiheuttaisivat negatiivisia seuraamuksia sopimustoiminnassa.

2.5 Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Kunnanhallitus toimitti toimielimille tammikuussa 2017 talousarvion täytäntöönpano-ohjeen, jossa todettiin muun muassa, että lautakuntien on raportoitava talousarviossa asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä muista oleellisista havainnoista kunnanhallitukselle kolme kertaa vuodessa: toukokuussa, syyskuussa ja tammikuussa. Helmikuussa toimitetaan toimintakertomustiedot edelliseltä vuodelta. Kunnanhallituksen alaisten toimintojen osalta vastaava raportointivelvollisuus on kunnanjohtajalla ja keskustoimiston toimistopäälliköllä.

Lisäksi kunnanhallituksen määräämien henkilöiden on vähintään kaksi kertaa vuodessa suoritettava kunnan pankkitilien varojen ja kunnan hallussa olevien arvopapereiden ja vakuuksien tarkastaminen. Tarkastuksesta on annettava kertomus kunnanhallitukselle.

2.6 Sisäisen valvonnan kehittämistarpeita

Kunnan sisäisen valvonnan ohjeiden osalta on syytä varmistua siitä, että tilivelvolliset viranhaltijat ja henkilöstö, jota ohjeet olennaisesti koskevat, tuntee ohjeen sisällön velvoitteineen. Ohjeet ja viime vuonna hyväksytyt perusteet on otettu käsiteltäväksi johtoryhmässä. Hallintokuntien johtajien/toimistopäälliköiden tehtävänä on vastata yhdessä kunnanjohtajan kanssa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä vastuualueillaan ja sen raportoinnista asianmukaiselle toimielimelle.

3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tuloslaskelman avulla esitetään kunnan tulorahoituksen riittävyys, jota arvioidaan toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Tuloslaskelmaan on merkitty ensin suoritteiden luovutukseen perustuvat toimintatulot, joista on vähennetty niiden tuottamisesta aiheutuvat toimintamenot. Näiden jälkeen tuloslaskelmaan merkitty verorahoitus koostuu kunnan verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista. Tämä järjestys noudattaa veroyhtälöperiaatetta, jonka mukaisesti se, mikä toimintamenoista jää kattamatta toimintatuloilla, katetaan verorahoituksella.

Kunnalle kertyi vuoden aikana verotuloja noin 4,854 miljoonaa euroa. Vuodentakaiseen verrattuna kunnan verokertymä parani 309 754 eurolla (6,8 %). Verolajeista kunnan tuloveron tuotto parani 53 409 (4,3 %). Kiinteistövero kertyi 111 357 euroa enemmän ja yhteisöveron tuottoa 44 988 euroa edellisvuotta enemmän.

Kunnan tuloveroprosentti vuonna 2017 oli 21 %. Manner-Suomen kuntien keskimääräinen verotettavilla tuloilla painotettu tuloveroprosentti oli 19,87 prosenttia.

Kunnan tuloveron määräytymisen perusteet			
	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, 1000 euroa	Muutos%
2008	19,75	15 728	4,4
2009	19,75	16 676	6,0
2010	19,75	17 788	6,7
2011	19,75	17 532	-1,4
2012	19,75	16 462	-1,4
2013	20,50	17 179	4,4
2014	21,00	16 844	-2,0
2015	21,00	16 907	0,4
2016	21,00	17 670	5,0
2017	21,00	17 227	-1,9

Lähde: Kunnat.net; 2017 verotiedot.

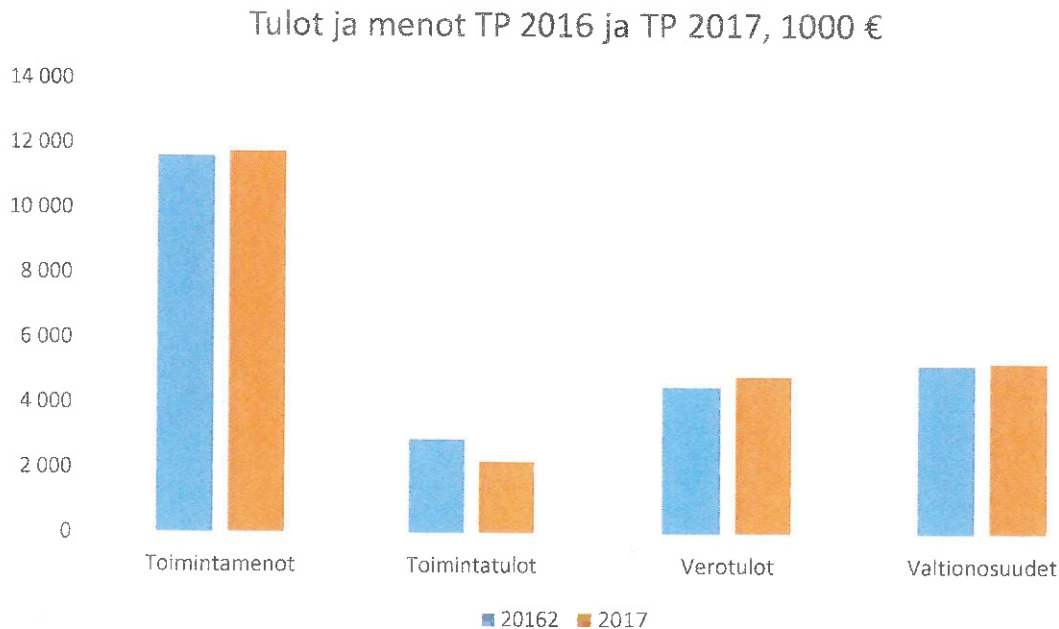
3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut -taulukkoa on tarkasteltu tuhansien eurojen tarkkuudella. Vuosikate oli noin 646 399 euroa.

Kassavarat vähenivät vuoden 2017 aikana noin 152 173 euroa. Vuoden 2014 lopulla Nordea Bank Finland Oyj:n tehtiin puolenvuoden määräaikainen 250 000 euron talletus sekä sijoitettiin joukkovelkakirjalainoihin toiset 250 000 euroa. Näistä joukkovelkakirjalainat jäivät edelleen sijoituksiksi. Vuoden 2016 aikana kunnanhallitus teki kassavarojen osittaisesta sijoittamisesta normaalia pankkitiliä tuottavammin. Kilpailutuksen perusteella valikoitui Suur-Savon Osuuspankin tarjoamat pääomaturvatut sijoitustuotteet niin, että 200 000 euroa sijoitettiin pankin tuotto-osuuteen.

Kunnan toimintatulot ja toimintamenot (sisältää myös sisäiset erät)

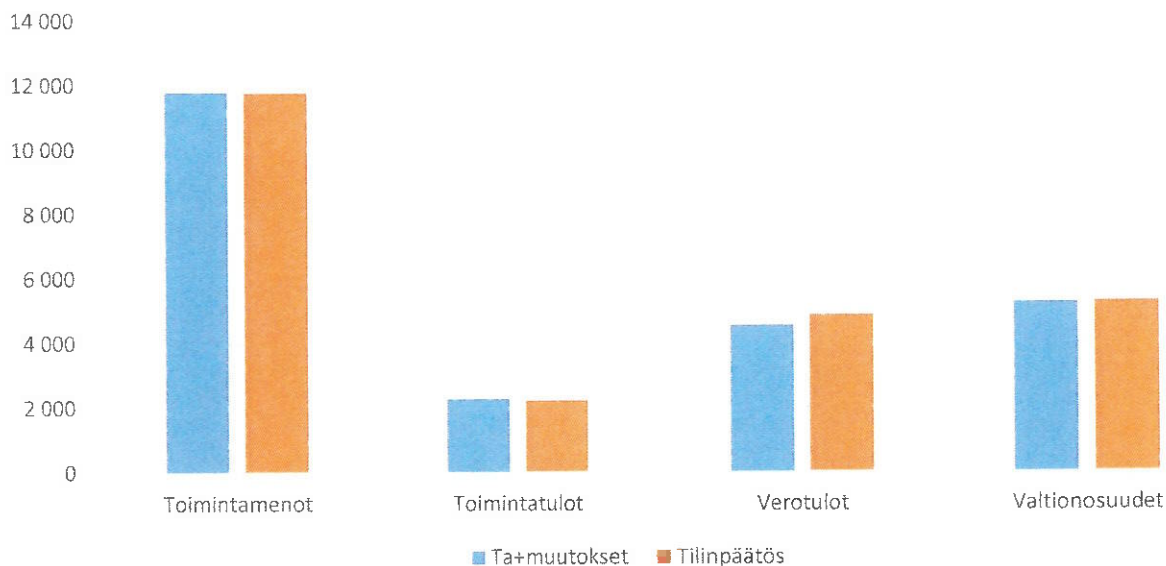
TULOT JA MENOT TP 2016 JA TP 2017, 1 000 €	2016	2017	Muutos%
Toimintamenot	11 698	11 764	0,6
Toimintatulot	2 986	2 219	-25,7
Verotulot	4 544	4 854	6,8
Valtionosuudet	5 227	5 272	0,9

Toimintamenot (sisältää sisäiset erät) nousivat 0,6 % edellisestä vuodesta ja toimintatulot (sisältää sisäiset erät) pienenevät peräti -25,7 %. Verotulot kasvoivat 6,8 % ja valtionosuudet 0,9 % edellisvuodesta.

TULOT/MENOT TA 2017/TP 2017 (ulkoinen/sisäinen)				
	1 000 €	TA+muutokset	Tilinpäätös	Muutos%
Toimintamenot		11 801	11 764	-0,3
Toimintatulot		2 284	2 219	-2,9
Verotulot		4 553	4 854	6,6
Valtionosuudet		5 262	5 272	0,9

Tulot/menot TA/TP 2017

Toimintamenot toteutuivat vuonna 2017 -0,3 % talousarvioon budjetoitua pienempinä. Toimintatuloja kertyi -2,9 % alle talousarvion laadintavaiheen arvion. Verotulot toteutuivat 6,6 % yli arvion ja valtionosuudet 0,9 % yli arvion.

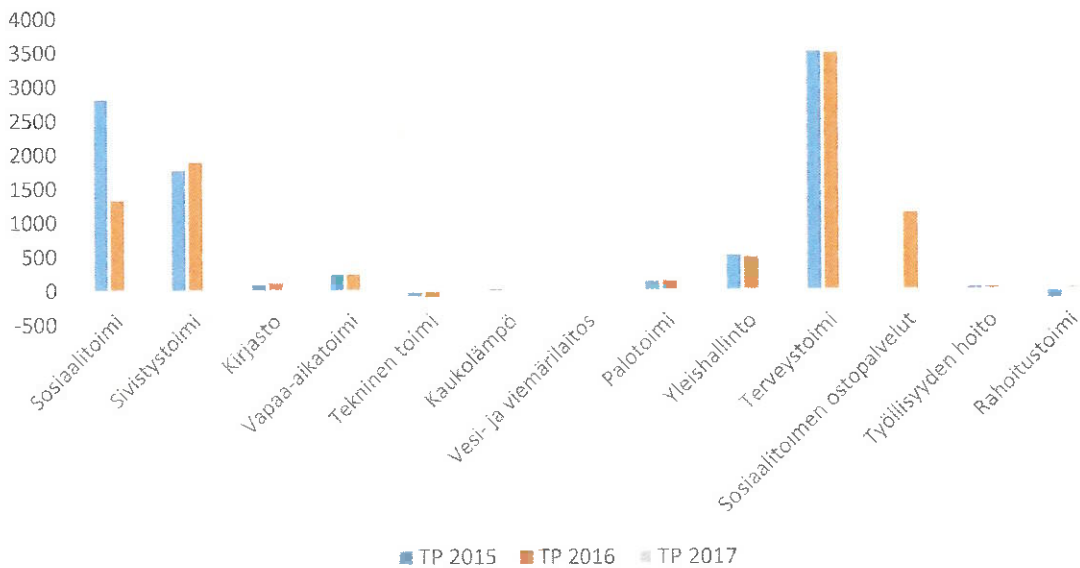
Verotulokertymä verolajeittain 2011–2017:

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tulovero	3 306 995	3 357 020	3 477 746	3 538 692	3 801 240	3 569 701	3 723 110
K-vero	274 683	284 036	327 709	360 226	418 337	424 056	535 413
Y-vero	542 551	354 146	432 106	495 158	605 829	550 112	595 100
Yht.	4 124 229	3 995 201	4 237 561	4 394 071	4 825 406	4 543 869	4 853 623

Nettomenot hallinnonaloittain (ulkoinen/sisäinen)

	1 000 €	TP 2016	TP 2017	muutos%	%-osuus
Sosiaalitoimi		1 325	0	-100,00	0
Sivistystoimi		1 892	1 869	-1,26	19,58
Kirjasto		110	110	0,00	1,15
Vapaa-aikatoimi		244	275	12,71	2,88
Tekninen toimi		-93	-100	7,53	-1,05
Kaukolämpö		-23	-48	108,69	-0,50
Vesi- ja viemärlaitos		2	-27	1 250,00	-0,28
Palotoimi		138	129	-6,52	1,35
Yleishallinto		485	577	18,97	6,05
Terveystoimi		3 493	3 847	0,17	40,30
Sosiaalitoimen ostopalvelut		1 133	2 748	142,54	28,79
Työllisyyden hoito		39	165	323,07	1,73
YHTEENSÄ		8 745	9 545	2,59	100,0

Nettomenot hallinnonaloittain, 1000 €

3.3 Tasetarkastelu

Taseen loppusumma 31.12.2017 oli 12,330 milj. euroa ja kasvoi edellisestä vuodesta 0,686 milj. euroa (5,9%). Vastaavaa puolen muutokset johtuvat pääosin sijoituksiin kuuluvien osakkeiden ja osuuksien kasvusta + 0,861 milj., aineellisten hyödykkeiden vähennyksestä -0,455 milj. sekä saamisten kasvusta.

Vastattavaa puolen muutokset johtuvat oman pääoman kasvusta 0,377 milj. ja lyhytaikaisten osto- ja siirtovelkojen kasvusta 0,313 milj. euroa.

Omavaraisuusaste-%

Tunnusluku mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä tähtäyksellä. Kunnan omavaraisuusaste pieneni 2 prosenttia vuodesta 2016 ollen tänä vuonna 90,5 %. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntataloudessa keskimäärin 70 %:n omavaraisuutta. 50 prosentin tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsisi kuntatalouden merkittävää velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus- %

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus nousi vuoden 2015 7,2 prosentista 10,1 prosenttiin. Kunnissa luvut olivat keskimäärin 54,8% v. 2015.

3.4.1. Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut (ulkoinen)

	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	1 298	1 914
Toimintakulut	-10 844	-10 626
Toimintakate	-9 546	-8 712
Verotulot	4 854	4 544
Valtionosuudet	5 272	5 227
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	27	21
Muut rahoitustuotot	43	20
Korkokulut		
Muut rahoituskulut	-3	
Vuosikate	647	1 100
Poistot ja arvonalentumiset	-513	-510
Satunnaiset tuotot	293	
Satunnaiset kulut	-50	-64
Tilikauden tulos	377	526
Tilinpäätössiirrot		
Tilikauden ylijäämä (allijäämä)	377	526

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot/toimintakulut, %	12,0	18
Vuosikate/poistot, %	126	215,8
Vuosikate, euroa/asukas	456	759
Asukasmäärä	1 419	1450

3.4.2. Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	646	1100
Satunnaiset erät, netto	244	-65
Rahastojen lisäys		0
Tulorahoituksen korjauserät	-293	-1
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1453	-665
Rahoitusosuudet investointeihin	3	65
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	697	28
Toiminnan ja investointien rahavirta	-156	462
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainauksen lisäykset		
Antolainauksen vähennykset	61	82
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		0
Lyhytaikaisten lainojen muutos		0
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-57	-581
Rahoituksen rahavirta	4	-499
Rahavarojen muutos	-152	-37
Rahavarat 31.12.	2 691	2 843
Rahavarat 1.1.	2 843	2 880

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta 1 000 €	-98	-359
Investointien tulorahoitus, %	44,6	183,3
Lainanhoitokate		
Kassan riittävyys, pv	80	91,91
Asukasmäärä	1 419	1 450

3.4.3 Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2017	2016	VASTATTAVAA	2017	2016
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000 €
PYSYVÄT VASTAAVAT	8 986	8 514	OMA PÄÄOMA	11 128	10 751
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	5 000	5 000
Aineettomat oikeudet	169	42	Muut omat rahastot	9	9
Aineelliset hyödykkeet	6 374	6 829	Edell. tilikauden ylijäämä (ali-)	5 742	5 216
Maa- ja vesialueet	669	639	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	377	526
Rakennukset	4 846	5 298	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	12	15
Kiinteät rakenteet ja laitteet	733	774	Valtion toimeksiannot		
Koneet ja kalusto	50	65	Lahjoitusrahastojen pääomat	12	12
Muut aineelliset hyödykkeet	13	13	Muut toimeksiantojen pääomat	0	3
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	63	41	VIERAS PÄÄOMA		
Sijoitukset	2 443	1 643	Pitkäaikainen		
Osakkeet ja osuudet	2 097	1 236	Lyhytaikainen	1 190	877
Lainasaamiset	346	407	Saadut ennakot	34	37
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4	4	Ostovelat	874	643
Lahj.rahastojen erityiskatteet	4	4	Muut velat	38	41
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 340	3 125	Siirtovelat	244	156
Saamiset			VASTATTAVAA YHTEENSÄ	12 330	11 643
Lyhytaikaiset saamiset	648	282	TASEEN TUNNUSLUVUT		
Myyntisaamiset	124	85	Omavaraisuusaste, %	90,5	92,6
Lainasaamiset	3	0	Suhteellinen velkaant.-%	10,1	7,2
Muut saamiset	35	43	Kertynyt yli-/alijäämä,1000 €	6 119	5 742
Siirtosaamiset	487	153	Kertynyt yli-/alijäämä,€/as	4 312	3 960
Rahoitusarvopaperit	748	748	Lainasaamiset	346	407
Rahat ja pankkisaamiset	1 943	2 095	Asukasmäärä	1 419	1450
VASTAAVAA YHTEENSÄ	12 330	11 643			

3.4.4 KOKONAISTULOT JA -MENOT

ulkoinen

TULOT	2017	2016
	1000 €	1000 €
Toiminta		
Toimintatuotot	1 298	1 914
Verotulot	4 854	4 544
Valtionosuudet	5 272	5 227
Korkotuotot	27	21
Muut rahoitustuotot	43	20
Satunnaiset tuotot	294	0
Tulorahoituksen korjaukset		
- Pysyvien vastaavien hyödykk.luovutusvoitot	-294	-1
Investoinnit		
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3	65
Pysyvien vastaavien hyödykk.luovutustulot	697	28
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten vähennykset	61	82
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	0
Oman pääoman lisäykset	0	0
Kokonaistulot yhteensä	12 255	11 900
MENOT		
Toiminta		
Toimintakulut	10 844	10 626
- valmistus omaan käyttöön		
Korkokulut	0	0
Muut rahoituskulut	3	0
Satunnaiset kulut	50	65
Tulorahoituksen korjaukset		
-pysyvien vastaavien hyödykk.luovutustappiot		
Pakollisten varausten muutos		
-pakollisten varausten lis(+),väh (-)		
Investoinnit		
Investointimenot	1 453	665
Rahoitustoiminta		
Antolainasaamisten lisäykset	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	0	0
Lyhytaikaisten lainojen vähennys		
Oman pääoman vähennykset		
Kokonaismenot yhteensä	12 350	11 356
Täsmäytys		
Kokonaistulot-kokonaismenot	-95	544
Muut maksuvalmiuden muutokset	-57	-581
- rahavarojen muutos	152	37
	95	-544

4. Kuntakonsernin toiminta ja talous

4.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

Vuoden 2017 konsernitilinpäätökseen on yhdistelty yksi kunnan 100 % omistama tytäryhteisö Enonkosken Vuokratalot Oy. Sen toiminta alkoi 1.1.2017, kun kunnan omistuksessa olleet seitsemän asunto-osakeyhtiötä fuusioituivat ja sulautuivat Kiinteistö Oy Mäntysalontiehen, joka nimettiin uudelleen Enonkosken Vuokratalot Oy:ksi.

Konsernitilinpäätökseen on lisäksi yhdistelty viisi kuntayhtymää, joissa Enonkosken kunta on jäsenenä. Nämä ovat Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Vaalijalan kuntayhtymä, Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä ja Itä-Savon koulutuskuntayhtymä sekä Etelä-Savon maakuntaliitto.

Enonkosken kunnalla on lisäksi kolme osakkuusyhteisöä, jotka on kirjattu Enonkosken kunnan konserniohjeeseen, mutta joita ei yhdistellä tilinpäätökseen. Näistä Asunto Oy Enonkosken Rinnetien omistusosuus on 34,64 % ja Asunto Oy Louhelantien 17,11 %. Nämä on jätetty yhdistelemättä, koska yhdistely ei ole tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi Enonkosken konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Oravin Puhelin Oy:n omistusosuus on 25 %. Tätä vuonna 1920 kaupparekisteriin merkittyä osakeyhtiötä ei ole purettu, mutta sillä ei ole ollut toimintaa.

Enonkosken kuntakonsernin rakenne sekä tiedot omistusosuuksista on esitetty tilinpäätöksen liitetiedoissa (liitetieto 20–22).

4.2 Kuntakonsernin toiminnan ohjaus

Enonkosken kuntakonserni tarkoittaa kunnan määräysvallassa olevien yhteisöjen muodostamaa kokonaisuutta. Kunta on konsernin emoyhteisö ja sen tytäryhteisöjä ovat ne yhteisöt, joissa kunnalla on yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa määräysvalta.

Enonkosken kunnan konserniohjeen mukaisesti kuntayhtymä yhdistetään kunnan konsernitilinpäätökseen riippumatta siitä, mikä on kunnan osuus yhtymän velvoitteista ja varoista, ja miten kunnan äänivaltaa on sopimuksella rajoitettu. Kuntayhtymään sovelletaan soveltuvin osin kunnan konserniohjetta. Kuntayhtymää ei kuitenkaan käsitellä tilinpäätöstä laadittaessa kunnan tytäryhteisönä, vaikka kunta omistaisi siitä tai omaisi sen määräysvallasta yli puolet.

Kuntalain 25 a §:ssä on määritelty konsernijohto ja sen tehtävät. Säännöksen mukaisesti Enonkosken kuntakonsernin johtoon kuuluvat aina kunnanjohtaja ja kunnanhallitus. Kunnanhallitus antaa kuntaa eri yhteisöjen hallintoelimissä edustaville henkilöille ohjeita kunnan kannan ottamisesta käsiteltävänä oleviin asioihin. Kunnanjohtajalla puolestaan on oikeus käyttää kunnan puhevaltaa kunnanhallituksen puolesta.

Konsernijohton vastuulla on kuntakonsernin ohjauksen ja konsernivalvonnan järjestäminen. Konserniohjauksella tarkoitetaan ohjeiden antamista omistajaohjauksesta ja tytäryhteisöjen valvonnasta. Omistajaohjaus puolestaan merkitsee kunnan edustajien

päätösvallan käytön ohjaamista yhtiökokouksessa tai tätä vastaavassa toimielimessä. Tytäryhteisöjen valvonnasta annetaan ohjeita kunnan omille viranhaltijoille ja toimielimille. Konsernijohdosta voi lisäksi ohjeistaa tytäryhteisöjä erikseen sovittavissa kuntakonsernin toiminnoissa kuten tilinpäätösraportoinnissa tai rahoituksen ja hankintojen järjestämisessä. Konsernijohdon tekemät päätökset ohjaavat myös kunnan valitsemien edustajien toimintaa tytäryhteisöjen toimielimissä.

Kunnanhallitus seuraa konserniohjeen mukaisesti tytäryhteisöjen tuloksellisuutta ja toimintaa kunnanhallitukselle kolme kertaa vuodessa laadittavien seurantaraporttien (huhti- ja elokuulla annettavien osavuosikatsausten sekä tilinpäätöksen) avulla. Tytäryhteisöjen on toimitettava kunnanhallitukselle ja kunnanjohtajalle toiminnastaan näiden tarvitsemat tiedot. Lisäksi tytäryhteisöjen on toimitettava kunnalle konsernitilinpäätöstä varten tarvittavat tiedot.

4.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

4.3.1 Kuntakonsernin tavoitteiden toteutuminen

Toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa, miten valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet kuntakonsernin toiminnassa. Selvitys kohdistuu konsernijohdon toimintaan, kunnan edustajien toimintaan tytäryhteisöissä ja siihen, miten tytäryhteisöille kunnan talousarviossa ja -suunnitelmassa **tai muutoin asetetut** tavoitteet ovat toteutuneet. Lisäksi toimintakertomuksessa on annettava tietoja sellaisista kuntakonsernin talouteen liittyvistä asioista, jotka eivät käy ilmi tilinpäätöslaskelmista.

Kuntalain 13 §:ssä on määritelty valtuuston konsernijohtamiseen liittyvät tehtävät. Säännöksen mukaisesti valtuuston tulee päättää kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista. Konsernin toimintaa ohjaa Enonkosken kunnan omistajapoliittisten linjausten ohella Enonkosken kunnan konserniohje.

Valtuusto voi asettaa tavoitteita ja määrittellä tytäryhteisöjen toiminnan ohjausta ja valvontaa koskevia periaatteita kunnan konsernijohtolle. Valtuusto voi lisäksi asettaa tavoitteita, jotka ohjaavat kunnan edustajia tytäryhteisöjen toimielimissä. Valtuusto voi ohjata asettamallaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa.

Tilinpäätös 2017

Konsernia ja konserniyhteisöjä koskevat tavoitteet

Talous

Päämäärä: Kuntakonsernin talous on tasapainossa

Taloussuunnitelmakauden tavoitteet:

1.1 Kunnan toimintakate ei heikkene vuoden 2015 tasosta.

1.2 Kunnan velkataso on alhainen ja asukaskohtainen lainamäärä konsernilainojen osalta ei ylitä 1950 euroa/asukas.

1.3 Kuntakonsernin toiminnan ja talouden ohjaus sekä hallinta on tehokasta.

Konsernijohdolle ja kunnan edustajille asetetut tavoitteet

	TP 2016	TA 2017	TP 2017
Konsernin vuosikate poistoista, %	181 %	100 % + korvausinvestoinnit	209,8 %
Konsernin omavaraisuusaste, %	77,1 %	70 %	75,5 %
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus, %	17,3 %	< 30 %	18 %
Tytäryhteisöjen on raportoitava kunnanhallitukselle kertaa/vuosi	3	3	3

Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt

Toiminnan painopistealueet

1. Asuntojen käyttöasteen nostaminen ja pitäminen riittävällä ja taloudellisesti kestäväällä tasolla.
2. Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöiden vuokra-asuntojen määrän sopeuttaminen kysyntään.
3. Asuntotoimen fuusio yhdeksi yhtiöksi vuoden 2016 aikana.

Kriittinen menestystekijä	Tavoite 2017	Mittari/Tavoitetaso	Toteuma 31.12.2017
Vakaa kuntatalous	Päätökset vuokra-asuntokannan sopeuttamiseksi kysyntää vastaavaksi (purku, myynti) on tehty ja lisätoimenpiteitä valmistellaan	Suunnitelmakauden aikana tyhjiä asuntoja 5-10 koko asuntokannasta	Tyhjiä asuntoa 14 kpl vuoden lopussa. Edellisenä vuonna 15 kpl ja vuonna 2015 yhteensä 23 kpl.
	Vuokataloyhtiön (kiinteistöosakeyhtiö) asunnot asumiskelpoisia	Kuntoarvio, pitkän aikavälin kunnossapitosuunnitelma, pelastussuunnitelma sekä näiden mukaiset toimet	Toteutunut osittain. Viimeisten myyntien jälkeen päivitys.
	Asuntojen käyttöasteen nostaminen	Käyttöasteen nostaminen vuoden 2015 tilinpäätöksestä	Toteutunut. Käyttöaste 81,5 % →84,4%
	Asunto- ja kiinteistöosakeyhtiöt raportoivat kolme kertaa vuodessa (huhti- ja elokuussa sekä joulukuussa tilinpäätöksenä) kirjallisesti yhtiön talouden tilasta ja asuntojen käyttöasteesta.	Raportit toimitetaan keskustuimistoon käsiteltäviksi kunnan huhtikuun lopun ja elokuun lopun talousarvion toteumien sekä tilinpäätöksen yhteydessä.	Toteutunut. Raportin sisällössä kehittämistä.
Joustava ja nopea palvelujen saanti	Palvelut asiakkaalle tavoiteajassa ja säännösten edellyttämällä tavalla	Asuntohakemuksen käsittely välittömästi tai enintään kolmen viikon kuluessa	Toteutunut.

4.3.2 Itä-Savon sairaanhoitopiirin palvelut ja tavoitteiden toteutuminen

Itä-Savon sairaanhoitopiiri (Sosteri) tuotti kunnan sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelut kuntasopimuksella, sekä erikoissairaanhoidon palvelut sairaanhoitopiirinä.

Kunnan erikoissairaanhoidon menot olivat 2 684 059,75 € (1 892 €/asukas) ja perusterveydenhuollon menot 1 162 637,94 (819 €/asukas). Vuonna 2016 ne olivat kunnassa asukasta kohden 1 588 €/asukas (esh) ja 821 €/asukas (pth).

Sosiaalitoimen ostopalvelumenot olivat 2 764 543,07 € (1 948 €/asukas). Vuonna 2016 sosiaalitoimen menot olivat asukasta kohden 2 066 euroa.

4.3.3 Taloyhtiöt

Alla luetellut konserniyhtiöt fuusioitiin Enonkosken Vuokratalot Oy:ksi 1.1.2017

Asunto Oy Enonkoto, Kuusitie 10

Taloja on kaksi, huoneistoja kahdeksan ja pinta-ala 416 m². Valmistumisvuosi 1985. Neliövuokra 6,20 €.

Yhden talon (kolme asuntoa) käyttötarkoitus (240 m²) on muutettu hoitokodiksi, ja se on myyty, myös C-talo on myyty.

Asunto Oy Enonvene, Korpikuusentie 2

Taloja on kaksi, huoneistoja seitsemän ja pinta-ala 326 m². Valmistumisvuosi 1987. Tyhjiä asuntoja on kaksi. Neliövuokra 7,62 €. C-talo paloi 15.8.2017

Asunto Oy Enonkosken Kuusirinne, Kuusitie 15

Taloja on neljä, huoneistoja 14 ja pinta-ala 860 m². Valmistumisvuosi 1986. Tyhjiä asuntoja on kolme. Neliövuokra 6,48 €.

Asunto Oy Metsätienvatro, Metsätie 7 ja 14

Taloja on neljä, huoneistoja 12 ja pinta-ala 799 m². Valmistumisvuosi 1984. Tyhjiä asuntoja on neljä. Neliövuokra 6,31 €.

Asunto Oy Puistovatro, Korpikuusentie 3

Taloja on yksi, huoneistoja kolme ja pinta-ala 149 m². Valmistumisvuosi 1985. Neliövuokra 7,62 €.

Asunto Oy Enonkosken Enonkallio, Korpikuusentie 5

Taloja on yksi, huoneistoja viisi ja pinta-ala 225 m². Valmistumisvuosi 1991. Neliövuokra 7,54 €.

Asunto Oy Enonkosken Enontupa, Kuusitie 12

Taloja on viisi, huoneistoja 13 ja pinta-ala 893 m². Valmistumisvuosi 1992. Tyhjiä asuntoja on kaksi. Neliövuokra 8,26 €.

Kiinteistö Oy Enonkosken Mäntysalontie, Mäntysalontie 2

Taloja on kaksi, huoneistoja kymmenen ja pinta-ala 652,5 m².

Valmistumisvuosi 1985. B-talossa toimii hoivakoti. Tyhjiä asuntoja on yksi. Neliövuokra 6,54 €.

Enonkosken Vuokratalot Oy:n lainat: Valtiokonttori 552 726,25 €, kunta 326 460,14 € ja pääomalaina kunnalta 19.436,64 eli 31.12.2017 yhteensä 898 623,03 €.

Vuokran lisäksi asukkaat maksavat veden kulutuksesta 5,48 €/m³ sekä lämmityskulut. Asunnoissa on suora sähkölämmitys, lukuun ottamatta Asunto Oy Enonkosken Enontupaa, jossa lämmityskulut sisältyvät vuokraan.

Asuntoja on yhteensä 72 (2016: 81), joista tyhjiä 12 (15). Käyttöaste oli 83 % (81 %). Asunnoista 16 % (18 %) oli tyhjinä.

Vuoden 2017 aikana myytiin Asunto Oy Enonkoton C-talo; kolme huoneistoa.

4.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Tulevien vuosien taloudellinen kehitys Enonkosken kunnan osalta ei ole täysin omista päätöksistä ja tekemisistä kiinni. Hyvin paljon pienen kunnan taloudelliseen tilanteeseen vaikuttavat tulevien vuosien rakenteelliset uudistukset (sote- ja maakuntauudistus) ja valtionosuusuudistus mahdollisen maakuntauudistuksen myötä. Ja totta kai yleinen taloudellinen tilanne valtionosuuksien ja verotulojen muodossa. Pienen kunnan mahdollisuudet vaikuttaa verotulokertymään elinkeinopoliittisten toimien kautta ovat hyvin rajalliset. Tosiasia on kuitenkin se, että asukasluvun vähetessä ja ikääntyessä sekä suuren työttömyyden vallitessa kunnan rahoituspohja heikkenee koko ajan. Verotulopohja ei kasva ja valtionosuudet ovat valtiovallan käsissä.

Sote-uudistus on kuitenkin välttämätön. Itä-Savon sairaanhoitopiiri on aivan liian pieni väestöpohjaltaan ylläpitämään sairaanhoitopiirirakenteita, joten iso kysymys on nimenomaan erikoissairaanhoidon järjestelyt ja niissä onnistuminen.

Tuleville vuosille ei ole näköpiirissä yhtä mittavaa yksittäistä investointia kuin oli yläkoulun reilun 1,6 miljoonan euron remontti vuonna 2013. Suunnitelmissa on pysytellä investoinneissa vuosipoistojen tasolla, jolloin lainarahoitukseen ei tarvitsisi turvautua maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Jos kunta- ja sote-rakenteisiin liittyvät asiat eivät ole kunnan omissa käsissä, niin omasta päätöksentekokyvystä riippuu täysin, miten asuntotoimen tervehdyttämisessä onnistutaan. Yhtiöitten saneeraustoimissa edettiin hyvin vuoden 2015 ja 2016 aikana. Kuitenkin asuntoja n edelleen tyhjiillään vuoden 2016 lopussa 15 kpl. Tavoitehan oli 5–10 asuntoa. Eli askeleita on vielä otettavana. Väestön väheneminen näkyy eritoten vuokra-asuntojen tyhjentyminenä. Tosiasia on, että vuokra-asuntoja on edelleen aivan liikaa todelliseen kysyntään nähden ja ainoa tapa tervehdyttää talous on vähentää asuntokantaa. Yksi tärkeä tavoite eli vuokra-asuntojen fuusio, saatiin toteutettua päätöksenteon osalta vuoden 2016 aikana. Enonkosken Vuokratalot Oy aloitti toimintansa 1.1.2017. Tämä yksinkertaistaa kunnan konsernirakennetta ja helpottaa asuntotoimen hallintaa ja päätöksentekoa ja konsernivalvontaa.

Myös elinkeinotoimessa kunnan toiminnalla ja päätöksenteolla on merkitystä paljonkin. Päätöksenteon yrittäjämysteisyys on tärkeää uusien työpaikkojen lisäämiseksi ja verotulopohjan parantamiseksi. Nykyinen valtuusto on hyväksynyt kunnan ensimmäisen elinkeinostrategian. Se antaa suuntaa elinkeinotoimen painopistealueiden mukaisesti.

Hyviä avauksia on tullut esille esimerkiksi matkailun puolella. Kunnan pitää edistää näitä avauksia mahdollisuuksien mukaan ja samaan aikaan tukea tarpeen mukaan kunnassa jo toimivia yrityksiä. Kunnan päätöksentekijöillä pitää olla rohkeutta kääntää näivettymiskehitys myönteiseksi kehitykseksi.

4.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Enonkosken kunnan konserniohjeen mukaan kunnan omistajapolitiikalla pyritään turvaamaan kunnan pitkäjänteinen toiminta ja varmistamaan kunnan pääoman käyttöön, omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvä systemaattisuus ja pääomien käytön tehokkuus. Kunnanjohtaja ohjaa kunnan konsernipolitiikkaa kunnanhallituksen alaisena. Hän seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tästä tarvittaessa kunnanhallitukselle.

Konsernin valvonnan kannalta on oleellista, että kehitetään vuorovaikutusta kunnan konsernijohton, asunto-osakeyhtiön isännöitsijän ja hallituksen välillä sekä raportointia yhtiön tilanteesta esimerkiksi välitilinpäätösten muodossa. Keskeistä asunto-osakeyhtiön osalta on selvittää, missä teknisessä kunnossa asunnot ovat ja päättää, mitä asuntojen osalta tullaan jatkossa tekemään, mikäli asukasluvu edelleen jatkaa laskuaan ja asuntoja tyhjenee.

Huomattava osa kunnan toimintakuluista kuluu sote-palveluihin. Näiden palveluiden järjestämisen osalta konsernivalvontaa on toteutettu muun muassa työryhmien kautta, jollaisia ovat olleet muun muassa perusturvatyöryhmä ja omistajaohjausryhmä. Toisaalta kuntayhtymän hallituksessa on jäsenenä Enonkosken kunnanhallituksen puheenjohtaja, joten konsernivalvonta onnistuu myös tätä kautta.

4.6 Konsernituloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017 1 000 €	2016 1 000 €
Toimintatuotot	10 316	8 908
Toimintakulut	-19 838	-17 959
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta		
Toimintakate	-9 522	-9 051
Verotulot	4 854	4 544
Valtionosuudet	5 683	5 718
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	27	11
Muut rahoitustuotot	76	214
Korkokulut	-31	-24
Muut rahoituskulut	-5	-2
	67	199
Vuosikate	1 082	1 410
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-787	-780
Tilikauden yli- ja alipariarvot		
Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät	-16	-65
Tilikauden tulos	279	565
Tilinpäätössiirrot		-79
Tilikauden verot		
Laskennallisest verot	-36	9
Vähemmistöosuudet		
Tilikauden ylijäämä	243	495
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / Toimintakulut %	52,0	49,6
Vuosikate / Poistot %	137,5	180,8
Vuosikate, €/as	763	972
Asukasmäärä	1 419	1 450

Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2017 1 000 €	2016 1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 082	1 410
Satunnaiset erät	-16	-65
Tilikauden verot	0	
Tulorahoituksen korjauserät	-30	107
	<hr/> 1 036	<hr/> 1 452
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 552	-787
Rahoitusosuudet investointimenoihin	18	73
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	442	68
	<hr/> -1 092	<hr/> -646
Toiminnan ja investointien rahavirta	-56	806
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-53	
Antolainasaamisten vähennykset		82
	<hr/> -53	<hr/> 82
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	14	44
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-92	-297
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-82
	<hr/> -78	<hr/> -335
Oman pääoman muutokset	282	54
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	16	-5
Vaihto-omaisuuden muutos	-3	-8
Saamisten muutos	-876	-54
Korottomien velkojen muutos	515	-428
	<hr/> -348	<hr/> -495
Rahoituksen rahavirta	-197	-694
Rahavarojen muutos	-253	112
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	3 081	3 334
Rahavarat 1.1.	3 334	3 222
	<hr/> -253	<hr/> 112
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	1 161	873
Investointien tulorahoitus, %	70,5	197,5
Lainanhoitokate	9,0	4,5
Kassan riittävyys, pv	52	64

Asukasmäärä	1419	1450
Kassasta maksut:	2017	2016
toimintakulut-valm. Om	19 838	17 959
korkokulut	31	24
Muut rahoituskulut (lisäys tp 2013 am)	5	2
käyttöom.inv. Menot	1 552	787
antolainojen lis.	52	
pitkäaik.lainojen lyh.	92	296
Kassasta maksut	21 570	19 068
Kassavarat (taseesta):		
Rahoitusarvopaperit ja		
Rahat ja pankkisaamiset	3 081	3 334
Kassan riittävyys	52	64
Lainanhoitokate	2017	2016
Vuosikate	1 082	1 410
Korkokulut	31	24
	<u>1 113</u>	<u>1 434</u>
Korkokulut	31	24
Lainojen lyh.	92	297
	<u>123</u>	<u>321</u>
Lainanhoitokate	9,0	4,5

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2017 1 000 €	2016 1 000 €	VASTATTAVAA	2017 1 000 €	2016 1 000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT			A OMA PÄÄOMA		
I Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	5 000	5 000
Aineettomat oikeudet	171	44	Arvonkorotusrahasto	145	145
Muut pitkävaikutteiset menot			Muut omat rahastot	19	562
	<u>171</u>	<u>44</u>	Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	6 597	5 566
II Aineelliset hyödykkeet			Tilikauden yli-/alijäämä	243	495
Maa- ja vesialueet	854	823		<u>12 004</u>	<u>11 768</u>
Rakennukset	8 076	8 380	B VÄHEMMISTÖOSUUDET	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet	800	845	C POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Koneet ja kalusto	216	211	Poistoero	0	0
Muut aineelliset hyödykkeet	14	14	Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	91	64		<u>0</u>	<u>0</u>
	<u>10 051</u>	<u>10 337</u>	D PAKOLLISET VARAUKSET		
III Sijoitukset			Muut pakolliset varaukset	141	116
Osakkuusyhtiö osakkeet ja osuudet	39	39	E TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Osakkeet ja osuudet	548	353	Valtion toimeksiannot	58	47
Muut lainasaamiset	0	-53	Lahjoitusrahastojen pääomat	14	27
Muut saamiset	10	10	Muut toimeksiantojen pääomat	38	7
	<u>597</u>	<u>349</u>		<u>110</u>	<u>81</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	10 819	10 730	F VIERAS PÄÄOMA		
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT			I Pitkäaikainen		
Valtion toimeksiannot	58	46	Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	930	519
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	6	6	Lainat julkisyhteisöiltä		503
	<u>64</u>	<u>52</u>		<u>930</u>	<u>1 022</u>
C VAIHTUVAT VASTAAVAT			II Lyhytaikainen		
I Vaihto-omaisuus			Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	155	63
Aineet ja tarvikkeet	39	38	Lainat julkisyhteisöiltä		79
Keskeneräiset tuotteet	11	9	Lainat julkisyhteisöiltä		
	<u>50</u>	<u>47</u>	Saadut ennakot	38	37
II Saamiset			Ostovelat	1 220	891
Pitkäaikaiset saamiset			Liittymismaksut ja muut velat	53	117
Muut saamiset		3	Siirtovelat	1 301	1 087
Siirtosaamiset			Laskennalliset verovelat	85	49
Lyhytaikaiset saamiset				<u>2 852</u>	<u>2 323</u>
Myyntisaamiset	1 003	850	Vieras pääoma yhteensä	3 782	3 345
Lainasaamiset	3		VASTATTAVAA	16 037	15 310
Muut saamiset	52	132	TASEEN TUNNUSLUVUT		
Siirtosaamiset	965	162	Konsernin omavaraisuusaste, %	75,0	77,1
	<u>2 023</u>	<u>1 147</u>	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	18,0	17,3
III Rahoitusarvopaperit			Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	6 840	6 061
Muut arvopaperit	748	748	Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	4 820	4 180
			Konsernin lainakanta 31.12., 1000 €	1 085	1 164
IV Rahat ja pankkisaamiset	2 333	2 586	Konsernin lainat, €/asukas	765	803
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	5 154	4 528	Konsernin lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	-53
VASTAAVAA	16 037	15 310	Kunnan asukasmäärä 31.12.	1 419	1 450

Konsernin omavaraisuus % = $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi} + \text{Poistoero ja vapaaeht. var.}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus % = $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Konsernin lainakanta 31.12. = $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Konsernin lainat, euroa/asukas = asuakohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä

Konsernin lainasaamiset = Sijoituksiin merkityt jvk - lainasaamiset ja muut saamiset

TUNNUSLUKUUN:

Toimintatuotot	10 317	8 908
Verotulot	4 854	4 544
Valtionosuudet	5 683	5 718
	20 854	19 170

5. Tilikauden tuloksen käsittely

5.1 Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä

Hallitus esittää, että tilikauden ylijäämä 377 011,48 euroa siirretään edellisten vuosien yli-/alijäämätilille.

6. Kunnan toiminnan kehitys

6.1 Strategiasta johdettujen tavoitteiden toteutuminen vuonna 2017

Kriittinen menestystekijä	Tavoite 2017	Mittari/tavoitetaso	Toteuma 31.12.2017
Joustava ja nopea palvelujen saanti	Palvelut asiakkaalle tavoiteajassa ja säännösten edellyttämällä tavalla	Asioiden käsittely välittömästi tai enintään 1,5 kuukaudessa	Toteutunut.
Vakaa kuntatalous	Vuosikate vähintään poistoja vastaava	Poistojen määrä 485 889 euroa	Toteutunut. Vuosikate 646 399 euroa. Poistot 513 194 euroa.
	Kunnan tuloveroprosentti + 1-1,5 % Etelä-Savon keskimääräisestä veroprosentista	Etelä-Savon keskimääräinen veroprosentti on 20,92	Toteutunut (21 %)
	Kuntaorganisaation lainamäärä alenee	Lainamäärä max. 550 euroa/asukas	Toteutunut.
	Kunnan taseessa on kertynyttä ylijäämää	Kertynyttä ylijäämää tilinpäätöksessä > 1,8 miljoonaa	Toteutunut, ylijäämää vuoden lopussa 6 118 624 euroa.
	Kunnan vakavaraisuus, alijäämän sietokyky ja kyky selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä	Omavaraisuusaste vähintään 75 % *	Toteutunut, 90,5 %.
	Kunnan maksuvalmiuden turvaaminen	Kassan riittävyys tilinpäätöksessä >40 päivää	Toteutunut, maksuvalmius 80 päivää.
Kehittyvä elinkeinotoimi	Yritysten investointien ja kuntaan perustettujen yritysten lisääntyminen nykyisestä.	Uusien yritysten / työpaikkojen lisääntyminen vuoden aikana	Uusia yrityksiä 5 kpl ja saman verran työpaikkoja.
	Yritysyhteistyö ja vahvuuksien, yrityspalvelujen sekä osaamiskeskusten hyödyntäminen	Parannetaan yrittäjäyhteistyötä (tapahtumat, yhteismarkkinointi, tapaamiset/kontaktit)	Yhteistyö toimii, mutta suunnitelmallisuus puuttuu.
Elinkeinotoimen tuloksellisuus	Nettotyöpaikkojen lisäys positiivinen	Yksityissektorin nettotyöpaikkojen lisäys /vuosi	Ei luotettavaa tietoa saatavilla.

Maapolitiikka ja kaavoitus	Tehokas maankäyttö	Kirkonkylän asemakaavan tarkistaminen. Pienteollisuusalueen kaavoitus ja hyödyntäminen kuntamarkkinoinnissa Hyypiänniemi-Kangassaari-Jokisivuntien -alueen kehittäminen ja kaavoitus päätökseen.	On edelleen kesken. Mm. selvitystyöt viivästyttäneet. On osa kirkonkylän asemakaavan tarkistamista. Etenee yhdessä asemakaavan tarkastuksen kanssa. Yksi maanomistaja vetäytyi (Hyypiänniemi)
Kunta- ja seutuyhteistyö	Tiivistyvä yhteistyö palvelutuotannossa	Sosiaali- ja terveystalouden tuottaminen yhteistoiminnassa Sosterin kanssa Elinkeinopolitiikassa verkostomainen, sidosryhmätyö.	Toteutunut. Pth ja sosiaalipalvelut tuotetaan kuntasopimuksella Yrityspalvelut Oy:n ja seutupöydän kautta.
Oikein mitoitettu ja ammattitaitoaan ylläpitävä henkilökunta	Ammattitaidon kohottaminen ja säilyttäminen täydennyskoulutuksella.	Henkilökunnan koulutuspäivät / vuosi	Koulutuspäiviä 2,5 päivää/työntekijä (1,7 ed.vuosi)
Työilmapiiri ja työssä jaksaminen	Työilmapiirin kehittäminen ja työssä jaksamisen edistäminen. Tyky-toiminnan kehittäminen.	TYHY-hanke Sairauspoissaolojen väheneminen tyky-toiminnan avulla kunnan eri yksiköissä	Hanke toteutettiin ja sen tuloksena laadittiin Työhyvinvointi-ohjelma ja kehitettiin välineitä työhyvinvoinnin edistämiseksi ja kartoittamiseksi. Terveysperusteiset poissaolot vähenivät 322 päivään edellisen vuoden 852 pv:stä, mutta sosiaalitoimen henkilöstön siirto sotkee vertailtavuutta.
Johtaminen ja henkilöstön yhteistyö	Esimiesten ja alaisten työn tavoitteita koskevat kehittämiskeskustelut käytössä kunnan kaikissa yksiköissä.	Työyhteisökysely kerran kahdessa vuodessa	Työilmapiirikysely toteutettiin osana hanketta. Jatkossa joka vuosi.

		Esimiehet käyvät vuosittaiset kehittämiskeskustelut henkilöstön kanssa kunnan kaikissa yksiköissä	Pääosin toteutunut.
--	--	---	---------------------

*Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona pidetään kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

6.2 Kunnanhallitus

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kirjanpidossa kokonaisuus kunnanhallitus 550 sisältää laajan skaalan, johon sisältyvät erillisinä vastuualueina yleishallinto 560, terveystoimi 570, maa- ja metsätilat 580 sekä työllisyydenhoito 590.

Omana erillisenä vastuualueenaan on näiden lisäksi tarkastustoimi 510. Erillisenä toimielimenä kunnanhallituksen alla toimii elinkeinojaos.

Maa- ja metsätilat tulosalue ei ole valtuuston nähden sitova, vaan tavoitteellinen määräraha.

Taloussuunnitelma 2017–2019

Toimintaympäristön muutos

Maltillisten tai heikkojen talousennusteiden vuoksi järkevän ja suunnitelmallisen taloudenpidon merkitys korostuu taloussuunnitelmakaudella. Terveystoimissa erikoissairaanhoidon menojen kasvun hillitsemiseen pyritään panostamalla perusterveydenhuoltoon. Perusterveydenhuollossa Enonkosken terveysaseman vastaanottopalvelut siirtyvät Sosterin omaksi toiminnaksi 1.1.2017 alkaen. Palvelusopimuksen mukaisesti toiminta säilyy entisellään. Sosteri on palkannut lääkäriksi kokeneen terveyskeskuslääkärin, joka pitää vastaanottoa neljänä (4) päivänä viikossa.

Sosiaalipalvelut siirtyivät Sosterin toiminnaksi jo 1.7.2016. Tämä tarkoitti sitä, että reilu puolet kunnan henkilöstöstä siirtyi Sosterin palvelukseen.

Tätä talousarviota valmistellessa kunnissa on lausuntokierroksella laaja maakunta- ja sote-uudistuslakiluonnospaketti. Uudistuksen myötä Suomeen syntyy 18 uutta maakuntaa, jotka ottavat järjestämisvastuun kuntien sote-palveluista. Uudistus astuu lakiluonnoksen mukaisesti voimaan 1.1.2019. Valmistelutyötä maakunnissa jo kuitenkin jo tehdään, myös Etelä-Savossa.

Maakuntauudistus merkitsee valtavaa muutosta koko kuntakentässä. Yksin tulo- ja kustannussiirtona se tarkoittaa 17,7 mrd euron siirtymää kunnilta maakunnille. Enonkosken budjetissa tämä on noin puolet tulopohjasta ja menoista. Tätä muutosta ei kuitenkaan tässä vaiheessa ole voitu suunnitelmavuosille huomioida, kun lopullisia päätöksiä ei ole.

Talous

Vaisun taloudellisen, osin jopa miinusmerkkisen, kauden jälkeen vuoden 2017 talousarviota on voinut laatia orastavan kasvun odotuksissa. Tämä luo myös odotuksia parempaan valtionosuuskertymään ja verotulopohjaan, varsinkin kun työllisyyden ennakoitaan paranevan.

Talousarviovuoden osalta verotulojen on arvioitu nousevan edellisen vuoden talousarvioon nähden 82 000 euroa. Tosin vuoden 2015 verokertymästä -272 000 euroa. Vaihtelun selittää veromaksun tilitysrhythmi. Valtionosuudet lisääntyvät ennusteen mukaan 188 000 euroa edellisen vuoden talousarvioon nähden ja 196 000 euroa edelliseen tilinpäätökseen.

Enonkosken kuntastrategia on huomioitu talousarvion valmistelussa, mikä mahdollistaa sen toteutuksen taloussuunnitelmakaudella.

Sitovat tavoitteet

Sitovat tavoitteet ovat tulosaluekohtaisia.

Määrärahataulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö 31.12.2017	Poikkeama	Käyttö- %
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€	625 557,48	415 791,00		266 487,61	149 303,39	64,1
Toimintakulut/€	-5 766 083,67	-7 098 009,00	-300 000	-7 556 876,95	158 867,95	102,1
Toimintakate/€	-5 140 526,19	-6 682 218,00	-300 000	-7 290 389,34	308 171,34	104,4
€/asukas		4 592,59		5 137,70		

Kunnanhallituksen toimintakertomus

Kunnanhallituksen toimintakate ylittyi 308 171 eurolla. Toimintakatteen ylityksen selittää toisaalta tulopuolen alitus (mm. puunmyynti- ja tontinmyyntitulot) sekä kulupuolen ylitys, joka aiheutui terveystoimen ylityksestä.

Kunnanhallituksen alaisesta toiminnasta asiakaspalvelujen oston (sote-palvelut) osuus on 87,5 % eli noin 6 611 241 euroa. Nämä palvelut kuntaan tuottaa Itä-Savon sairaanhoitopiiri I. Sosteri. Sosiaalipalvelut ja perusterveydenhuolto perustuvat kuntakohtaiseen sopimukseen ja erikoissairaanhoidossa taas sairaanhoitopiirillä on järjestämismvastuu alueellaan. Vailla palvelujen laajuus ja sisältöä sovitaan sopimuksella sosiaalipalveluissa ja perusterveydenhuollossa, niin mahdollisuutta vaikuttaa toteutuneisiin kustannuksiin ei juuri ole. Erikoissairaanhoidossa pienen väestöpohjan kunnassa kustannusten vuosivaihtelu on erittäin suurta.

Terveystoimen ylitys oli talousarviomuutoksen jälkeenkin 234 434,69 euroa. Tästä ylityksestä perusterveydenhuollon osuus oli 124 144,94 euroa ja erikoissairaanhoidon vastaavasti 110 289,75 euroa. Lisämääräraha 300 000 euroa toimintavuoden aikana osoitettiin erikoissairaanhoitoon. Terveystoimessa toiminnallisia tavoitteita kehitetään yhdessä Sosterin kanssa. Tarkoituksena saada toimintaa ja vaikuttavuutta läpinäkyväksi. Vuoden 2018 talousarviossa tavoitteita on asetettu nimenomaan tältä pohjalta.

Sosiaalitoimen ostopalvelut (sosiaalipalvelut) pysyivät hyvin talousarviossa. Toimintakate alitti ta:n 16 827 eurolla. Toiminnallisissa tavoitteissa on pysytty, vaikka väestön ikääntyminen tuo haasteita palvelurakenteen kannalta. Perustoimeentulotuen siirto Kelalle näkyi selvästi aikuissosiaalityön vastaanottoaikojen tarpeen vähenemisenä. Toisaalta tämän johdosta sosiaalityön resurssia on voitu ohjata enemmän lastensuojeluun ja vammaispalveluun.

Muiden sitovien vastuualueiden/tulosalueiden (yleishallinto ja työllisyyden hoito) osalta pystyttiin talousarviossa ja myös toiminnalliset tavoitteet toteutuivat.

Yleishallinnon osalta talousarvioon ja toimintavuoden aikana tehtiin isoja muutoksia, kun asuntotoimessa vuokrataloyhtiöiden fuusioiminen 1.1.2017 näkyi isona talousarviomuutoksena. Fuusiossa kiinteistöosakeyhtiö Enonkosken Vuokratalot Oy:lle siirtyi vuokraustoiminnan vastuu ja rahavirrat.

Toisaalta kunta ei saanut rekrytoitua kirjanpitäjää avoimna olevaan toimeen, joten yksi kunnan tärkeimpiä tukitoimia I. taloushallinto siirrettiin kuntien omistamalle Taitoa Oy:lle ns. jatkuvana palveluna. Toimintavuoden aikana tehtiin myös päätös palkkahallinnon siirtämisestä samoin Taitoalle 1.1.2018. Palvelujen lisäksi myös nämä ohjelmistot uudistetaan niin, että uusien ohjelmien tuotantokäyttö alkoi 1.1.2018.

Merkittävä muutos oli myös sähköisen asianhallintajärjestelmän käyttöönotto lokakuussa 2017. Tämä tarkoittaa sitä, että toimielinten esityslistat, pöytäkirjat ja viranhaltijapäätökset sekä näiden arkistointi tapahtuvat Dynasty-asianhallintaohjelmalla.

Ohjelmistomuutokset ovat olleet iso ja työllistävä projekti koko kunnantalon henkilöstölle. Toisaalta se myös avaa mahdollisuuksia toimintatapojen muutokselle. Tilinpäätösvaiheessa ohjelmistojen käyttöönotto on vielä projektivaiheessa, joten kaikkea järjestelmä uudistuksen hyötyjä ei ole vielä "ulosmitattu".

Kunnanhallituksen alla on myös ei sitovana-tulosalueena maa- ja metsätilat, jossa tuloina ovat puun- ja tonttienmyyntitulot. Tontteja ei myyty toimintavuonna yhtään kappaletta. Puunmyyntitavoite oli 250 000 euroa, mutta toteuma oli 209 688 euroa. Myös kulut, jotka muodostuvat Etelä-Savon metsänhoitoyhdistyksen laskutuksesta, ovat jääneet alle talousarvion.

Toimielin Kunnanhallitus
Vastuualue 560 Yleishallinto
Tulosyksikkö
Vastuuhenkilö Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kunnanvaltuusto huolehtii kunnallisen demokratian toteuttamisesta ja määrittelee kunnan palvelutason ja antaa yleiset puitteet toiminnalle sekä määrittelee kunnan toiminta-ajatuksen.

Kunnanhallitus huolehtii kunnan toimintojen yhteensovittamisesta sekä ohjaa vastuualueita niiden palvelutuotannossa. *Keskustoimisto* luo edellytykset kunnan ylimmän luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdon sekä kunnan koko organisaation tulokselliselle työskentelylle, vastaa keskitetyistä hallintopalveluista sekä edistää kunnan toiminta-ajatuksen ja vastuualueiden valitsemien kehittämistavoitteiden toteutumista.

Asuntotoimi huolehtii asumisolojen kehittämisestä asukkaiden asumistarpeita vastaaviksi sekä vuokra-asuntokannan asuttuna pitämisestä taloudellisesti ja kannattavalla tavalla kunnan resurssit huomioiden.

Muu yleishallinto käsittää elinkeinojaoksen, toimikunnat Savonlinnan Seudun kuntayhtymän, Etelä-Savon maakuntaliiton, Suomen Kuntaliiton, Kunnallisen työmarkkinaalaitoksen, eri yhdistysten jäsenyydet, pää- ja luottamusmieskorvaukset, yhteisöavustukset, nuorten ensiasunnon korkotuen ja verotuksen kustannukset.

Vastuualueen 560 kustannuspaikat ovat

- vaalit
- valtuusto
- keskustoimisto
- asuntotoimi
- muu yleishallinto
- sosiaaliasiamiestoiminta
- elinkeino-, -markkinointi ja kehittäminen (elinkeinojaos)

Sitovat tavoitteet

1. Asioiden joustava ja nopea käsittely
2. Henkilöstön osaaminen on ajantasaista
3. Toiminta on taloudellista ja tapahtuu vahvistetun toimintakatteen puitteissa.

Tavoitteiden toteutuminen 31.12.2017:

Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet asioiden joustavan ja nopean käsittelyn osalta. Tärkeimpien tietojärjestelmien uudistaminen (asianhallinta-, talous- ja palkkahallintajärjestelmät). Taloushallinnossa siirryttiin Taitoa Oy:n jatkuvaan palveluun 1.9. alkaen. Asuntotoimessa asunto-osakeyhtiöiden fuusio toteutui 1.1.2017 kiinteistöosakeyhtiöpohjaisesti. Tämä näkyy tulosalueen toimintatulojen ja –kulujen vähennyksenä. Taloudellinen tavoite toteutui toimintakatteen toteuman ollessa 99,3%

Määräraha-aulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

Perustelut:

Asuntotoimessa on huomioitu asunto-osakeyhtiöiden fuusioiminen kiinteistöosakeyhtiöön vuoden 2017 alusta. Sekä vuokratulot että –menot on vähennetty talousarvioesityksessä.

Vuoden 2017 talousarviossa on huomioitu kuntavaalit ja taloussuunnitelmassa 2018 presidentinvaali ja vuoden 2019 taloussuunnitelmassa eduskuntavaalit sekä europarlamenttivaalit.

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
• kunnanjohtaja	1	1	1
• kirjanpitäjä	1	1	1
• palkkasihteeri	1	1	
• toimistosihteerit	1,7	1,7	1,7
• hankekoordinaattori			0,6
	4,7	4,7	4,3

Henkilöstöpalvelu

- Sulkavan kunta, palkanlaskenta

0,85
46

0,85

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€	249 927,55	93 691,00		38 862,06	54 828,94	41,5
Toimintakulut/€	-1 044 467,19	-801 646,00		-741 844,16	-59 801,84	92,5
Toimintakate/€	-794 539,64	-707 955,00		-702 982,10	-4 972,90	99,3
€/asukas		486,57		495,34		

25.9.2015 alkaen.

Toimielin Kunnanhallitus
 Vastuualue 570 Terveystoimi
 Tulosyksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Itä-Savon sairaanhoitopiiri (Sosteri) järjestää/tuottaa kuntaan perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, kasvatus- ja perheneuvolatoiminnan sekä A-klinikka- ja ympäristöterveydenhuollon palvelut, sekä sosiaaliamiehen palvelut.

Sosteri kilpailutti Enonkosken terveysaseman palvelut vuosille 2015-2016. Kilpailutuksen voitti Med Group Oy halvimmalla tarjouksellaan. Tarjoushinta oli 690 400 €/vuosi. Perusterveydenhuollon kustannukset koostuvat tästä sopimushinnasta lisättyä Sosterin palveluista (vos ja vyörytys), sekä Kuel-maksuista.

Palvelujen kilpailutus on tehty olemassa olevan palvelun mukaisena, jossa tk-lääkärin vastaanotto on neljänä päivänä viikossa ja hammaslääkärin kahtena. Hoitajien vastaanottoaikoja voi saada jokaisena arkipäivänä. Tälläkin sopimuksella tavoitellaan lähipalvelujen saatavuuden pysymistä hyvällä ja tätä kautta erikoissairaanhoidon menojen hallintaa.

Enonkosken kunnan väestö ikääntyy tulevana vuosina, mikä aiheuttaa terveydenhuollon palvelujen tarpeen kasvua. Näin perusterveydenhuollon palvelujen saatavuuden parantaminen kilpailutuksen kautta on ollut perusteltua.

Sitovat tavoitteet:

1. Palvelujen saatavuus ja joustavuus pth:n sopimuksen edellyttämällä tasolla.
2. Erikoissairaanhoidon kustannuskehityksen taittaminen ja palvelujen tuottaminen taloudellisesti kestäväällä tavalla.
3. Peruspalvelujen tehokkuus ja vaikuttavuus (hoidon arvio, lähetteet).

Tavoitteiden toteutuminen 31.12.2017

Itä-Savon sairaanhoitopiiri (Sosteri) otti kunnan perusterveydenhuollon tuottamisen omaksi toiminnaksi 1.1.2017. Yksityisen palvelutuottajan sopimusovertia ei käytetty. Perusterveydenhuoltoa tuotetaan kuntakohtaisella sopimuksella.

Toiminnalliset tavoitteet ovat toteutuneet osin. Erikoissairaanhoidon kustannuskehitys vaihtelee suuresti vuosittain pienellä väestöpohjalla. Tk-lääkärin pääsy on hyvä ja vastaanottoaika järjestyy pääsääntöisesti samalle päivälle. Hammaslääkäreistä Sosterissa on pientä pulaa, joten siellä vastaanottoajan saamisessa on ollut vaikeuksia ajoittain.

Taloudelliset tavoitteet eivät toteutuneet. Lisämäärärahasta huolimatta terveystoimen toimintakate ylittyi 234 434,69 euroa (6,5 %). Toimintakatteen ylitys (muutettuun talousarvioon nähden) jakaantui niin, että pth:n oli 124 144,94 euroa (12,0 %) ja esh:n osalta 110 289,75 euroa (4,3%). Sosterin selvityksen mukaan arvioitua suuremmat ostopalvelukustannukset (esh) ja kuntoutus (pth) aiheuttivat pääosin ylityksen.

Määräraha-aulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€						
Toimintakulut/€	-3 493 029,70	-3 312 263,00	-300 000,00	-3 846 697,69	234 434,69	106,5
Toimintakate/€	-3 493 029,70	-3 312 263,00	-300 000,00	-3 846 697,69	234 434,69	106,5
€/asukas		2 276,47		2 710,85		

Perustelut:

Terveystoimen määrärahaa on arvioitu vuoden 2016 toteuman ja vuoden 2017 arvioiden palvelujen käytön mukaisesti. Perusterveydenhuoltoon nousua on kaavailtu 20 % (173 298 euroa) ja erikoissairaanhoidossa pientä laskua 0,8 % (18 564 euroa).

Tunnusluvut, toimintakate:	TP 2016	TA 2017	Käyttö
Perusterveydenhuolto	-1 190 871,36	-1 038 493,00	-1 162 637,94
Erikoissairaanhoido	-2 302 158,34	-2 273 770,00	-2 684 059,75

Toimielin Kunnanhallitus
 Vastuualue 575 Sosiaalitoimen ostopalvelut
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma: Sosteri tuottaa ostopalveluna kuntalaisten tarvitsemat sosiaalityön, vanhustenhuollon ja vammaisten palvelut, edistää kuntalaisten selviytymistä arjessa ja antaa riittävä sosiaalinen ja taloudellinen turva eri elämäntilanteissa eläville enonkoskelaisille.

Sosiaalitoimen ostopalvelujen kustannuspaikat ovat:

5750 asumispalvelut
 5755 perhetyö
 5760 lastensuojelu
 5765 vammaispalvelut
 5769 päihdehuolto

Sitovat tavoitteet:

- Kotihoidon toimintaa kehitetään ja vahvistetaan osana vanhusten palvelurakennemuutosta
- 75 vuotta täyttäneistä henkilöistä 88 % asuu kotona itsenäisesti, 14 % säännöllisen kotipalvelun piirissä
- 75 vuotta täyttäneistä 7 % on omaishoidon tuen piirissä
- palveluasumisessa tavoitella vuoden 2017 loppuun
 tpa 31 --> 24
 intervalli 4 --> 9-10
 Pa Vellamo 7 --> 7
- aikuissosiaalityössä lähipalveluna sosiaalityöntekijä tai -ohjaaja 3 pv/vko, palveluohjaus keskitettynä 5 pv/vko
- ennaltaehkäisevä, moniammatillisesti verkottunut työ lapsiperheissä
- vammaispalveluissa keskitetyt, erityistyöntekijän palvelut

Tavoitteiden toteutuminen 31.12.2017:
Tavoitteet ovat toteutuneet niin, että palvelurakennemuutosta on viety Sosterin osalta eteenpäin vahvistetun vanhustenhuollon suunnitelman mukaan. Sosiaalityöntekijä on pitänyt aikuissosiaalityön vastaanottoa 2-3 krt/vko. Perustoimeentulotuen siirtyminen Kelaan on vähentänyt merkittävästi vastaanoton tarvetta.

Taloudelliset tavoitteet toteutuivat erinomaisesti toimintakatteen ollessa -0,6 % alle talousarvion.

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€	15 350,62			16 350,11	16 350,11	-100,0
Toimintakulut/€	-1 148 678,11	-2 765 020,00		-2 764 543,07	-473,93	100,0
Toimintakate/€	-1 133 327,49	-2 765 020,00		-2 748 192,96	-16 827,04	99,4
€/asukas		1 900,36		1 936,71		

Perustelut: Sosiaalilautakunnan alainen toiminta (sosiaalipalvelut) ja henkilöstö siirtyi Sosterille (Itä-Savon sairaanhoitopiiri) 1.7.2016. Talousarviossa muutos näkyy niin, että sosiaalipalveluista tuli ostopalvelua ja se siirtyi hallinnollisesti kunnanhallituksen alle. Vertailutietoa sosiaalitoimen ostopalveluiden osalta ei siis aiemmilta vuosilta ole. Vertailua voidaan tehdä aiempaan omaan toimintaan.

Vuonna 2017 sosiaalipalveluista perustoimeentulotuki siirtyy Kelalle. Tämä tarkoittaa n. 100 000 euron menomäärärahan poistumaa talousarviossa. Ja toisaalta n. 50 000 euron valtionosuuden vähennystä tulopuolella.

Toimielin	Kunnanhallitus
Vastuualue	580 Maa- ja metsätilat (ei sitova tulosalue)
Tulosyksikkö	
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Toiminnan tarkoituksena on pitää kunnan metsät kunnossa ja tuottaa toimintatuottoa kunnan tarpeisiin.

Toiminta tapahtuu kunnanhallituksen alaisuudessa siten, että kunnanhallitus päättää metsän ja tonttien myynnistä. Tekninen toimi vastaa käytännön toimenpiteistä ja metsänhoitopalvelut hankitaan ostopalveluina.

Kunnan metsämaan pinta-ala on yhteensä 950,6 hehtaaria. Metsäsuunnitelma on valmistunut 27.12.2011. Suunnitelman tavoitteena ovat kestävä puuntuotanto ja tasaiset hakkuutulot.

Toiminnan painopistealueet

1. Metsäsuunnitelman mukaiset hoitotoimenpiteet, puunmyynnissä puumarkkinatilanne huomioidaan.
2. Leirimajan kaavoitusalueen tonttien myynti
3. Asemakaavan tarkistaminen ja uusien tonttien myynti (mm. taajama-alue)

Sitovat tavoitteet:

1. Metsänhoitotyöt suoritetaan suunnitellusti ja ajallaan.
2. Puunmyyntiä kestäväällä tavalla, pyritään vakaaseen tuottoon.
3. Tontin myyntiä tehostetaan uusien kaavoitettavien alueiden myötä

Vuodelle 2016 maa- ja metsätilojen tulosalueen sitovuutta on muutettu. Sitä seurataan edelleen omiana osastonaan, mutta se ei ole enää valtuustoon nähden sitova, vaan tavoitteellinen.

Tavoitteiden toteutuminen 31.12.2017:

Metsänhoitotyöt on toteutettu metsäsuunnitelman mukaisesti Etelä-Savon mhy:n toimesta ja vastuulla. Ennakoidut puunmyyntitulot jäivät tavoitteesta ollen 209 688 euroa (ta 250 000 euroa). Tavoitteena on asettaa puunmyynti kestäväälle tasolle, joka on nykyisen hintatason mukaisesti 170-200 000 euroa vuodessa. Tällöin painotus on harvennuksissa.

Tontteja ei ole saatu myytyä vielä yhtään elokuun loppuun mennessä. Kaavoitus Jokisivu-Kangassaari-alueen osalta on vielä kesken. Tosin tällä alueella kaavoitusta tehdään yksityisen mailla kaavoitussopimuksen mukaisesti. Kaavoituksen myötä mahdollisesti kasvavan kiinnostuksen toivotaan vauhdittavan myös kunnan omistamien tonttien myyntiä.

Määräraha-aulukko:

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€	360 279,31	322 100,00		210 641,20	111 458,80	65,4
Toimintakulut/€	-40 619,04	-62 554,00		-38 008,97	-24 545,03	60,8
Toimintakate/€	319 660,27	259 546,00		172 632,23	86 913,77	66,5
€/asukas		178,38		121,66		

Perustelut:

Puunmyyntitavoitetta on laskettu 250 000,00 euroon.

Tunnusluvut:	TP 2016	TA 2017	Käyttö
Puunmyynti	320 078,26	250 000,00	209 688,38
Käyttöomaisuuden myyntivoitot		70 000,00	

Toimielin	Kunnanhallitus
Vastuualue	590 Työllisyyden hoito
Tulosityksikkö	
Vastuuhenkilö	Kunnanjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Toiminta toteutetaan kunnanhallituksen alaisuudessa siten, että kunnan johtoryhmä valmistelee työllisyysmäärärahoihin rahoitettavien töiden suunnitelman talousarviovuodelle ja palkkasihteeri tekee muun muassa palkkatukitilitykset ja neljännesvuosittain lisätukihakemukset. Kukin hallintokunta on budjetoitunut työllistettävien palkkakustannukset ja palkkatukitulot osaltaan.

Kunnan työllisyydenhoidon painopiste säilyy edelleen perinteisessä palkkatuetussa työllistämisessä. Työllistettyjen työaika on pääsääntöisesti 85 % normaalityöajasta. Tukijakson pituus määritellään tehtävän vaatimusten mukaan työvoimaviranomaisten asettamien rajojen puitteissa.

Työllisyydenhoidon määrärahasta katetaan palkkatukityöllistämisen palkkakustannusten ohella lähinnä pitkäaikaistyöttömien työllistymiseen ja valmentamiseen tähtäävien projektien (Kanava*, Koski-paja) ja työvoiman palvelukeskuksen kunnan rahoitusosuudet. Kunnan osuus Koski-pajan kustannuksista koostuu kuntaosuudesta ja kuntalisästä, joiden lisäksi Koski-paja laskuttaa kunnan toimialoille työpanoksesta työntekijöidensä tekemän tuntimäärän mukaisesti. Työllisyysmäärärahojen toteutumista seurataan talousarvion seurantaraportoinnin yhteydessä.

Toiminnan painopistealueet

1. Kunnan työllisyyden edistäminen, painopisteenä erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden vähentäminen ja ehkäisy
2. Kunnan työttömyysprosentin alentaminen yhteistyössä työvoimatoimiston, työllistämishankkeiden ja sosiaalitoimen kanssa
3. Toiminnan ylläpitäminen ja kehittäminen yhteistyössä työllisyyttä edistävien hankkeiden kanssa

Sitovat tavoitteet:

1. Pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden (nuorten yhteiskuntatakuu) vähentäminen.

Tavoitteiden toteutuminen 31.8.2017:
Työllisyystilastojen perusteella sekä pitkäaikaistyöttömyys, että nuorisotyöttömyys ovat vähentyneet edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Kohentunut taloustilanne parantuneiden lukujen takana. Ennen kaikkea hyvässä nosteessa ollut rakennussektori on kohentanut alueellista työllisyyttä.

Määrärahataulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€				634,24		-100,0
Toimintakulut/€	-39 289,63	-156 526,00		-165 783,06	9 257,06	105,9
Toimintakate/€	-39 289,63	-156 526,00		-165 148,82	8 622,82	105,5
€/asukas		107,58		116,38		

Perustelut:

Palveluiden ostomäärärahaa (mm. hankkeet ja Nutu:n määräraha) on pienennetty tilinpäätöksen ja toteuman perusteella. Toimintakateen nousu johtuu työmarkkinatuen kuntaosuudesta, kun se on aiemmin ollut sosiaalitoimen määrärahoissa. Lisäksi hankekoordinaattorin palkkakustannuksista 40 % n. 15 000 euroa on budjetoitu tähän.

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	TA 2017
- Palkkasihteeri	0,15		
- hankekoordinaattori			0,40
Henkilöstöpalvelu			
Sulkavan kunta, palkanlaskenta		0,15	0,15

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Tarkastuslautakunnan on valmistettava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet.

Tehtävä on jaettu selkeästi kahtia: tehtävien hoitamiseen ja tavoitteiden saavuttamiseen liittyvästä tarkoituksenmukaisuusarviosta vastaa tarkastuslautakunta ja varsinaisesta tilintarkastuksesta ammattitilintarkastaja.

Tarkastustoimen tavoitteena on toimintojen tuloksellisuuden sekä kunnan toiminnan laillisuuden ja julkisen luotettavuuden edistäminen. Tarkastuslautakunta kehittää yhteistyössä hallintokuntien kanssa tavoitteiden asettamista ja niiden toteutumisen arviointia.

Sitovat tavoitteet

Tarkastuslautakunta seuraa ja arvioi valtuuston asettamien strategisten päämäärien toteutumista sekä arvioi valtuuston vuosittain asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista.

Tavoite toteutui.

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla (toimintakate):

	TP 2016	TA 2017	TA- muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€						
Toimintakulut/€	-10 286,70	-10 541,00		-13 196,88	2 655,88	125,2
Toimintakate/€	-10 286,70	-10 541,00		-13 196,88	2 655,88	125,2
€/asukas	7,09	7,24		9,30		

Tunnusluvut:	TP 2016	TA 2017	TP 2017
Tarkastuspäivät/vuosi			
kunta	7	7	8,9
konserni	3	3	3
henkilöstö	1	1	1

RISKILOMAKE / koko kuntaorganisaation osalta

Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1-3	Riskiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Taloudellinen riski: Erikoissairaanhoidon menojen voimakas kasvu tai menojen lisäys useana vuonna peräkkäin	Kunnan taloudellisen tilanteen merkittävä huonontuminen	3	Panostaminen peruspalveluihin (pfh/sos) ja näiden yhteistoimintaan, hakemalla laajempaa yhteistoiminta-aluetta ja palvelutoiminnan integraatiota, jonka kautta voidaan osittain ehkäistä skenaariota	Maakuntauudistuksen myötä	Vuoden 2019 alusta Toteuma 31.12.2017: Sote-uudistus on osa maakuntauudistusta ja toteutumassa vuoden 2020 alusta.
Strateginen riski: Verotulojen ja valtionosuuksien hiipuminen pitkällisen taloustaantumun, kunnan väestökadon, ikääntymisen ja työttömyyden seurauksena	Kunnan taloudellisen tilanteen merkittävä huonontuminen	3	Lyhyellä aikavälillä veroprosenttien korotuksilla	Riskiä ei voida kokonaan poistaa	Maakuntauudistuksen myötä verotulopohjaa on arvioitava uudelleen. Tuloveroon kohdentuu 0,76 %:n korotuspaine.
Päätöksenteon ennakoimattomuus ja kunnan kielteinen asenneilmapiiri	Rekrytointivaikeudet ja neuvotteluaseman menetys sopijapuolena	2	Avoimella asioiden käsittelyllä ja hyvällä päätöksenteon valmistelulla asiaan voidaan vaikuttaa ja riskiä pienentää	Riskiä ei voida kokonaan poistaa	Tietojärjestelmien uudistaminen 2017-2018 mahdollistaa päätöksenteon ja valmistelun avoimuuden lisäämisen.

Riskin suuruus:

1 = vähäinen riski

2 = kohtalainen riski

3 = merkittävä riski

Riskien tunnistaminen

Merkittävät riskit on tunnistettava, luokiteltava, arvioitava ja mitattava mahdollisuuksien mukaan. Riskit arvioidaan todennäköisyyden ja seurausten vakavuuden pohjalta.

Riskien arviointi ja analysointi on paitsi osa päivittäistä toimintaa myös osa päätöksenteon valmistelua.

Riisit voivat olla:

- sisäisiä tai ulkoisia riskejä
- mitattavissa olevia riskejä tai riskejä, joita ei voi mitata
- omassa vaikutusvallassa olevia riskejä tai riskejä joihin ei voida suoraan itse vaikuttaa

Riisit luokitellaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti neljään pääryhmään: **strategiset, toiminnalliset, taloudelliset ja vahinkoriskit**. Osa riskeistä on luonteeltaan sellaisia, että ne voivat periaatteessa kuulua useampaan ryhmään.

Strategiset riskit

- estävät tai vaarantavat organisaatiota saavuttamasta strategisia tavoitteitaan
- liittyvät usein ulkoisiin tapahtumiin ja muutoksiin ja voivat olla kunnan vaikutusmahdollisuuksien ulottumattomissa
- voivat olla esim.

- uuden lainsäädännön seurauksena syntyviä
- kunnan kilpailukykyyn vaikuttavia
- maineenhallintaan liittyviä

Toiminnalliset riskit

- liittyvät usein organisaation päivittäisiin tehtäviin
- voivat aiheutua mm.

→ puutteellisesta ohjeistuksesta tai kunnan strategian, suunnitelmien tai ohjeiden vastaisesta toiminnasta

→ henkilöstöresurssien kohdentamisesta, osaamisesta ja henkilöstön epäasiallisesta toiminnasta

→ toimivallan ja vastuiden epäselvyydestä

→ päätösten puutteellisesta dokumentoinnista ja täytäntöönpanosta

→ virheellisistä tiedoista ja puutteellisesta tiedonkulusta

→ toimimattomista tietojärjestelmistä tai siitä, ettei järjestelmiä osata käyttää oikein ja tehokkaasti tai niitä käytetään väärin

→ puutteellisesta tietoturvasta

- ovat esim.

- väkivallan uhka
- työsuojelu- ja henkilöriskit, kuten tapaturmat, terveyden vaarantuminen sekä
 - tahattomat inhimilliset virheet ja erehdykset
 - ympäristöriskit, kuten esim. ympäristön pilaantuminen
 - asiakkaisiin kohdistuvat riskit
 - kunnan omistamaan infrastruktuuriin, koneiden tai laitteiden turvallisuuspuutteista aiheutuvat riskit

Taloudelliset riskit

- aiheuttavat kunnalle suoranaisia taloudellisia menetyksiä
- liittyvät usein ulkoisiin sopimuksiin ja sitoumuksiin
- voivat liittyä esim.
 - hankintoihin
 - palvelujen ostoihin
 - takausvastuisiin
 - kunnan tekemiin muihin sopimuksiin
 - rahoituksen hankintaan

Vahinkoriskit

- aiheutuvat odottamattomista ja äkillisistä tapahtumista, joista voi seurata onnettomuus, rikkoutuminen tai vahingonkorvausvelvollisuus
- kohdistuvat pääsääntöisesti kunnan omaisuuteen

6.3 Sivistyslautakunta

Toimielin	Sivistyslautakunta
Vastuualue	200 Sivistyslautakunta
Tulosyksikkö	
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Sivistyslautakunta päättää hallintosäännössä määritellyllä tavalla koulun, kuljetusten/liikennöinnin, iltapäivätoiminnan, lastenpäivähoidon ja kirjaston toiminnasta. Yhteistyössä toimijoiden kanssa kehittää alaisiaan toimintoja muuttuvan toimintaympäristön (talous, asiakasmäärä jne.) vaatimuksiin nähden. Sivistystoimi luo edellytykset kuntalaisten henkiselle ja muulle kehitymiselle huolehtimalla lastenpäivähoidon ja peruskoulutuksen järjestämisestä, kirjastotoimesta, joukkoliikenteen järjestämisestä sekä 1. ja 2. vuosiluokkien sekä erityisopetukseen otettujen lasten iltapäivätoiminnasta.

Sitovat tavoitteet

Palvelut säilytetään laadukkaina ja niitä kehitetään kuntalaislähtöisesti siten, että se on suunnitelmallista ja kustannustietoista. Päätettäviksi tulevista asioista keskustellaan etukäteen ja päätöksenteko pidetään sujuvana. Sivistystoimea kehitetään ulkopuolisen rahoituksen turvin ja huomioidaan hankerahojen mahdollinen väheneminen. Palveluiden taso pyritään säilyttämään, siten ettei kokonaiskustannukset juurikaan nouse.

Toteutuma: Hankerahoitusta käytetty joulukuun loppuun mennessä 37 035,18 €. Tavoitteet ovat toteutumassa suunnitellusti.

Määräraha-aulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö %
Asukasluku	1 450	1 455		1419		
Toimintatulot/€	363 408,63	372 154,00		416 589,36	-44 435,36	111,9 %
Toimintakulut/€	-2 365 658,94	-2 527 517,00		-2 395 981,68	-131 535,32	94,8 %
Toimintakate/€	-2 002 250,31	-2 155 363,00		-1 979 392,32	-175 970,68	91,8 %
€/asukas	1 380,86	1 481,35		1 394,92		
Suunnitelman mukaiset poistot		-909,00				

Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1-3	Riskiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Sijaisuudet ala- ja yläkoulu, sijaiset saatava välittömästi.	Pätevien sijaisten saaminen vaikeaa, kuormittaa opettajia ja ohjaajia, opetus kärsii.	1	Pyritään sijaisuusringin käyttöön, tuntipankki käytössä.	On hoidettu.	Kuukausittain
Tietojärjestelmä	Oppilaiden, päivähoitolaisten ja asiakkaiden tietojen häviöminen.	1	Tietojärjestelmät ja niiden ohjelmat on annettu ulkopuolisen hoidettavaksi.	On hoidettu.	
Koulun oma palvelin ja verkko	Vain yksi vastuuhenkilö, sijaisuus järjestely puutteellinen.	1	Koulun oman verkon käyttö vain käyttäjä- ja salasanan avulla.	On hoidettu.	
Julkista valtaa käyttävät virkamiehet valmistelevat päätettäväksi meneviä asioita.	Taloudelliset seuraukset. Oikeudelliset seuraukset. Imagokysymys.	1	Tehdään oikeudenmukaisia lakiin perustuvia esityksiä ja päätöksiä. Käytetään tarvittaessa hyväksi koettua omaa verkostoa ja ollaan huolellisia ja tarkkoja.	On hoidettu.	
Tarjouspyyntöön perustuvat koululaiskuljetukset yhden liikenneyrittäjän hallussa.	Liikenneyrittäjä irtisanoo sopimuksen, jolloin kuljetukset joudutaan hoitamaan pikku takseilla tms. järjestelyillä normi taksojen mukaisesti. Kustannusten nousu.	1	Ei voi varautua, kuin sopimusten allekirjoittamisella, jolloin sopimuksen irtisanomisaika on kuusi kuukautta.	On hoidettu.	
Kirjaston ja koulunkeittiön sijaisuudet	Kirjasto suljettu tai keittiö toiminnassa erityisjärjestelyin.	1	Henkilöstön työaikojen joustamisella ja tiedossa on molemmissa työyksiköissä yksi henkilö joka hallitsee työtehtävät.	On hoidettu.	

Toimielin	Sivistyslautakunta
Vastuualue	210 Peruskoulutus
Tulosyksikkö	Enonkosken koulu, erityisopetus, esiopetus, iltapäivätoiminta, keittiö
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Enonkosken koulu kannustaa oppimaan sekä kasvattaa aktiivisia yhteiskunnan jäseniä ammattiaan arvostavan henkilökunnan avulla. Enonkosken koulu on yhtenäiskoulu käsittäen luokat 0–9. Perusopetusta annetaan yleisopetuksena ja erityisenä tukena. Palveluiden järjestämisessä huomioidaan tiukkeneva kuntatalous, harkinnanvaraisten hankeavustusten väheneminen ja pienenevät ikäluokat. Fyysisesti koulu sijaitsee kahdessa eri rakennuksessa samassa pihapiirissä. Iltapäivätoimintaa tarjotaan esiopetuksen tiloissa koulupäivien jälkeen. Oppilaat saavuttavat hyvät valmiudet jatko-opintoja ja ammatin valintaa varten. Koulun arvot kiteytyvät seuraaviin sanoihin: Turvallisuus, terveet elämäntavat, yhteisöllisyys, avoimuus, luotettavuus.

Sitovat tavoitteet:

Opetusryhmien keskipito pyritään pitämään noin 15 opp./ryhmä. Koulukiusaamiseen puututaan välittömästi. Oppilaille tarjotaan riittävästi, tehostettua ja erityistä tukea koko koulunkäynnin ajaksi. Oppilashuolto pidetään toimivana. Oppimateriaaleja ajanmukaistetaan ja tietoyhteiskunnan kasvaviin vaatimuksiin vastataan. Wilman käytöllä parannetaan huoltajien ja koulun yhteydenpitoa. Ulkopuolista rahoitusta käytetään vähintään 5 000 € koulun kehittämiseen. Enonkosken koululla on voimassa oleva strategia vuosille 2014–2017, jota päivitetään vuosittain joulukuuhun mennessä. Opetuksessa painotetaan seuraavia asioita: Työilmapiirin kehittäminen, oppilaiden liikkumisen ja lukemisen lisääminen, sekä monialaisten oppimiskokonaisuuksien juurruttaminen koulun toimintaan. Yhteistyötä tehdään mm. päivähoiton, terveydenhoidon ja sosiaalitoimen kesken. Henkilökunnalle tarjotaan koulutusta vähintään 2 pv / hlö. Työssä jaksamista tuetaan tyky-toiminnalla ja vuorovaikutuksen parantamisella. Kehityskeskustelut käydään jokaisen henkilökuntaan kuuluvan kanssa. Henkilökunnan kokoukset pidetään kerran viikossa.

Toteutuma: Opetusryhmien koko on tällä hetkellä ka 15 opp./ryhmä. Koulunkäynnin tukihenkilö käy koululla parittomien viikkojen tiistaina aamupäivisin ja parillisten viikkojen keskiviikkoina hän on paikalla koko päivän. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu tiistaisin joka toinen viikko koululla. Oppimateriaaleissa on käytössä paperikirjojen lisäksi verkkokirjoja/tehtäviä mm. kielissä. Wilmaa huoltajista käyttää 82,4 %. Hankerahoja on käytetty v. 2017 yhteensä 35 648,47 €. Koulu on osallistunut kunnan strategian valmisteluun. Opetuksen painopistealueena olevissa monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa Koulu järjesti 6.12.2017 koko kunnalle juhlat Suomen 100-vuotisjuhlan kunniaksi. Järjestelyt vaativat monialaista osaamista mm. ohjelman, kutsujen, laulujen, säestämisen, tarjoamisen, liikenteenohjauksen, koristelun, äänentoiston, opastuksen, vaatesäilytyksen, muiden valmistelujen ja jälkien raivauksen osalta. Juhlaan osallistui liki 500 ihmistä ja palaute on ollut erinomaista. Myös koulun henkilökunta ja oppilaat olivat erittäin tyytyväisiä juhlan onnistumisesta.

Kevätlukukaudella järjestettiin Suomi 100-teemaiset synttärakahvit, kaikki luokat osallistuivat järjestelyihin. Liikkumisen lisäämisessä on jatkettu liikkuva koulu-hankeessa. Enonkosken koulu valittiin kolmen Itä-Suomen koulun joukkoon, joista valittiin Itä-Suomen vuoden liikkuva koulu. Tällä kertaa valinta ei kuitenkaan osunut meihin. Henkilöstöä, erityisesti liikuntaa opettavia, kannustettiin myös koulutuksiin. Kevätlukukaudella vietettiin perinteistä koko perheen taiviulkoilupäivää 18.2.2017, luokat 5–9 kävivät laskettelemassa, kaikki luokat kävivät uimassa, painopiste 2. luokkalaisissa. 26.5. ulkoiltiin Nahkiaissalossa koko koulun voimin. Pitkät liikuntavälitunnit olivat käytössä. Kevätjuhlassa jaettiin stipendit viidelle oppilaalle, jotka liikkuivat paljon koulupäivän aikana. Koululle on hankittu liikuntaan ja leikkiin motivoivia välineitä. Hyödynnetään edelleen koulun pihapiirin uusia liikkumismahdollisuuksia. Lukemisen lisäämisessä kannustetaan oppilaita lukemaan entistä enemmän. Lukudiplomit suoritetaan vähintään 2., 4. ja 6. luokan loppuun mennessä. Lukuvinkkaus ja kirjailijavierailu on sovittu keväälle 2018. Lukukoiran vierailu, kirjastotunnit alakoululaisille kirjaston työntekijöiden avulla sekä alakouluun hankittu kirjajhyly ovat toteutuneet syksyllä 2017. Erilaisiin koulutuksiin henkilökunta on osallistunut 49 päivän ajan. Lisäksi osallistuttiin koko kunnan työhyvinvointi-projektiin.

Henkilökunnan kokoukset on pidetty viikottain keskiviikkoisin, n. kerran kuussa on ollut kokous myös tiistaisin, jotta ehditään käsitellä aikaa vieviä asioita. Kehityskeskustelujen aikataulua on muutettu niin, että ne käydään aina vuoden aluksi. keskustelut on käyty pääasiassa tammikuussa 2017.

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla:

	TP 2016	TA 2017	TA muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö %
Oppilasmäärä ka keväät/syksy	123	131,50		136		
Toimintatulot/€	279 590,55	300 395,00		338 359,82	-37 964,82	112,6 %

Toimintakulut/€	-1 661 793,74	-1 780 866,00		-1 691 730,63	-89 135,37	95 %
Toimintakate/€	-1 382 203,19	-1 480 471,00		-1 353 370,81	-127 100,19	91,4%
€/oppilas	11 237,42	11 258,33		10 024,97		
Suunnitelman mukaiset poistot		-909,00				

Henkilöstö	TP 2016	TA 2017	31.12.2017
rehtori-sivistystoimenjohtaja	1	1	1
luokanopettaja	5	6	6 (joista yksi vuorotteluvapaalla)
määräaikainen luokanopettaja	1		1
lehtori	5 (yksi virkav.)	4	4
erityisopettaja	2	2	2
koulunkäynninohjaaja	3 (yksi ma)	2	4 (joista kaksi ma)
koulunkäyntiavustaja	0	1	1
ruokapalveluvastaava	1	1	1
ruokapalvelutyöntekijä	1	1	1
keittiöhenkilökunta oppisopimus	1	0	0
ruokapalveluvastaava/ravitsemistyöntekijä			1

Toimielin	Sivistyslautakunta
Vastuualue	220 Muu koulutus
Tulosityksikkö	Kansalaisopisto, musiikkiopisto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma:

Muu koulutus luo kunnan asukkaille mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen kansalaisopiston ja musiikkiopiston opinto- ja harrastustoimintaan osallistumisen muodossa.

Puruvesi-opisto ja Linnalan opisto yhdistyivät 1.1.2016. Linnalan opisto antaa perinteisellä ja toisaalta joka vuosi uusiutuvalla kurssitarjonnallaan monenlaisia mahdollisuuksia eritasoiseen opiskeluun ja harrastamiseen. Tämän lisäksi järjestetään erilaisia projekteja ja hankkeita. Linnala tarjoaa koulutusta ja yleissivistystä, mahdollisuuksia harrastamiseen, kohtaamiseen ja virkistytymiseen. Toiminnallaan se pyrkii myös ehkäisemään yhteiskunnallista syrjäytymistä.

Musiikkiopisto toiminta hankitaan ostopalveluna Savonlinnan musiikkiopistolta. Oppilaspaikkoja on kymmenen. Yksi oppilaspaikka maksaa 927 €. Musiikkiopistoa ylläpitää Savonlinnan musiikkiopiston kannatusyhdistys ry, jonka hallitus toimii myös musiikkiopiston johtokuntana. Musiikkiopistossa opiskellaan neljällä eri tasolla. AO = aikuisosasto, MOT= musiikkiopistotaso, PJO= popjazz-osasto ja PT= perustaso.

Sitovat tavoitteet: Linnalan opiston kanssa on solmittu määräaikainen kaksivuotinen sopimus, johon on kirjattu, että Linnalan opisto sitoutuu järjestämään opetusta Enonkoskella keskimäärin vuosittain vähintään 580 tuntia.

Säilytetään oppilaiden mahdollisuus saada musiikkiopistokoulutusta, pitämällä kymmenen oppilaspaikkaa/vuosi.

Toteutuma: Uusi sopimus Linnala-opiston kanssa on allekirjoitettu ja se on toistaiseksi voimassa oleva 1.1.2018 alkaen. Kevätlukukaudella 2017 Linnala-opisto piti 360 tuntia ja syyslukukaudella 262 yhteensä 636 tuntia, kursseille osallistui 58 netto-opiskelijaa. Savonlinnan musiikki- ja tanssiopistossa opiskeli joulukuun lopussa viisi oppilasta musiikkia ja 15 oppilasta tanssia, lisäksi Enonkoskella toimii varhaisiän tanssiryhmä, jossa on 10 lasta, mutta he eivät ole ns. varsinaisia oppilaita. Oppilaspaikkoja musiikinopiskeluun musiikkiopistolla on edelleen 10.

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla:

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1450	1455		1419		
Toimintatulot/€	0,00	0,00		0,00	0,00	
Toimintakulut/€	-28 141,68	-30 270,00		-28 046,24	-2 223,76	92,7 %
Toimintakate/€	-28 141,68	-30 270,00		-28 046,24	-2 223,76	92,7 %
€/asukas	19,41	20,80		19,76		

	1450	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku		1455		1419		
Linnala opisto						
Toimintatulot/€	0,00	0,00		0,00	0,00	
Toimintakulut/€	-21 003,78	-21 000,00		-21 001,04	1,04	100 %
Toimintakate/€	-21 003,78	-21 000,00		-21 001,04	1,04	100 %
€/asukas	14,49	14,43		14,80		

	1450	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku		1455		1419		
Musiikkiopisto						
Toimintatulot/€	0,00	0,00		0,00	0,00	
Toimintakulut/€	-7 137,90	-9 270,00		-7 045,20	-2 224,80	76 %
Toimintakate/€	-7 137,90	-9 270,00		-7 045,20	-2 224,80	76 %
€/asukas	4,92	6,37		4,96		

Henkilöstö

Enonkoskella yhteyshenkilönä toimii sivistystoimiston toimistos sihteeri.

Toimielin	Sivistyslautakunta
Vastuualue	230 Kirjasto
Tulosityksikkö	Kirjasto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma: Edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden harrastamiseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen.

Sitovat tavoitteet: Yhteistyön selkeyttäminen ja parantaminen Lumme-kirjastojen kesken. Ollaan mukana yhteisissä hankkeissa ja Suomi 100 vuotta -projekteissa mahdollisuuksien mukaan. Kirjastojen yhteistoimintasopimuksella on muodostettu Lumme-kirjastot, sopijaosapuolet ovat: Mikkeli, Enonkoski, Heinävesi, Mäntyharju, Pieksämäki, Savonlinna, Joroinen ja Varkaus. Ensimmäisessä vaiheessa kirjastot ottivat käyttöönsä yhteisen kirjastojärjestelmän (loppuvuodesta 2015), jonka jälkeen tavoitteena on saavuttaa eteläsavolainen kirjastoasiakkuus. Etelä-Savossa maakuntakirjaston toimintasuunnitelma on laadittu yhteistyössä alueen kirjastojen kanssa, ja sen tärkein tavoite on yhteistyön tiivistäminen yhteisen järjestelmän kautta. Alueen kirjastoissa on katsottu, että yhteinen kirjastojärjestelmä on etu alueelle, koska sen kautta voidaan kehittää kokoelmia monipuolisesti ja koska se mahdollistaa esimerkiksi yhteisen kirjastokortin käyttämisen koko maakunnassa. Laajalla yhteistyöllä saavutetaan taloudellisia hyötyjä järjestelmän kehittämisessä ja käyttötessa.

Aineistojen monipuolisuuteen ja tasoon kiinnitetään huomiota seuraavien vuosien aikana. Ikääntyvä väestö tarvitsee isotekstistä aineistoa sekä äänikirjoja, joita molempia on kysyntään nähden liian vähän. Koulun kanssa jatketaan yhteistyötä oppilaiden lukudiplomien suorittamisessa ja luokkakäynnit pidetään ennallaan. Vuoden aikana kirjaston tiloissa järjestetään erilaisia näyttelyjä ja kerhotoimintoja. Aineiston parantamisella ja muulla kehittämisellä pyritään pitämään ennallaan ja lisäämään kävijä- ja lainausmääriä (v. 2017 oli 12 000 kävijää ja 18 372 lainausta). Järjestetään ohjelmaa Suomen 100-vuotisjuhlan merkeissä, seuraten myös valtakunnallista kampanjaa. Henkilökunnan koulutautumiseen varataan 2 pv/henkilö. Tyky-toimintaan osallistutaan mahdollisuuksien mukaan.

Toteutuma: Lumme-kirjastojen välinen yhteistyö jatkaa verkostoitumistaan. Yhteinen varausjono otettiin käyttöön vuoden 2017 alusta, mihin kuuluu seutukuljetukset kaksi kertaa viikossa Lumme-kirjastojen välillä. Kuljetuksista vastaa Posti. Asiakkaille palvelu on ilmainen. Yhtenäiset Lumme-kirjastokortit otettiin käyttöön sitä mukaan kuin vanhat loppuvat. Näyttelyitä oli seitsemän: Eila-Rahusen valokuvanäyttely hiekkaveistoksista, Mikkelin Taidemuseon lainattavista kokoelmista "Metsän kuvia" sekä "Mannerheim valokuvissa" -näyttelyt, Linnalan Puruvesi-opiston oppilastöiden näyttely, Erik Essell'n juhlanäyttely, joka oli myös osa Enonkosken Suomi 100-juhluvuoden ohjelmaa, heinäkuussa, koulun 1. luokan Kirjanmerkkejä-näyttely sekä Suomen Punainen Risti 140 vuotta -näyttely. Helmikuussa Eila Rahunen ja Zigmunds Vilnis kertoivat hiekkaveistoksista koululaisille ja opastivat veistosten teossa. Yhteistyö koulun kanssa jatkui mm. säännöllisillä luokkakohtaisilla käynneillä. Kirjaston saama hanke "Kirjan koodi koululaisille" lukemisen innoittamiseksi ja kirjastonkäytön opettamiseksi alkoi helmikuussa, jolloin hankkeen avulla palkattu kirjastovirkailija Jonna Pennanen vinkkasi kirjoja jokaiselle luokka-asteelle, myös eskareille, kolmena päivänä. Hanke jatkui huhtikuussa, jolloin Lukuviikolla oli vuorossa kirjastoseikkailua eli kirjastonkäytön opetusta leikin ja tehtävien avulla saman ohjaajan vetämänä. Runo- ja loruviikkoa vietettiin lokakuussa koululaisille, jotka saivat tutustua runoihin kirjoittamalla niitä itsekkin, samalla viikolla Lukukoira vieraili kirjastossa koululaisten saadessa lukea sille ääneen. Kirjastossa on ollut muiden toimijoiden järjestämiä tapahtumia neljä: Linnalan käsityöpaja, Erinomainen omaiskahvila, Linnala pop-up sekä Toivoa kirjallisuudesta – mielenterveyspäivä. Käsityökerho Näprääjät on kokoontunut joka toinen viikko kirjastossa. Lisäksi muut ryhmät ovat hyödyntäneet kirjaston tiloja kokoustamiseen. Suomi 100 vuotta valtakunnallista sata kirjaa –kampanjaa noudatettiin hankkimalla asiakkaille teoksia joita ei omasta kokoelmasta löytynyt. Kirjaston aukioloaikoja supistettiin toukokuussa siten, että uudet aukioloajat ovat maanantai, keskiviikko, perjantai 9.00-15.00 sekä tiistai ja torstai 12.00-18.00. Syksyllä 2017 tehdyssä kuntalaiskyselyssä kirjasto (mm. aineistot, henkilökunta, tilat) sai arvosanaksi 8,7 asteikolla 4-10. Kaikkien kunnan palvelujen keskiarvo oli 8,0.

Määrärahataulukko sitovalla tasolla:

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluvu	1450	1455		1419		
Toimintatulot/€	359,95	200,00		2 045,84	-1 845,84	1 022,9 %
Toimintakulut/€	-110 693,62	-117 591,00		-112 364,19	-5 226,81	95,6 %
Toimintakate/€	-110 333,67	-117 391,00		-110 318,35	-7 072,65	94,0 %
€/asukas	76,09	80,68		77,74		
Suunnitelman mukaiset poistot						

Henkilöstö	TP 2016	TA 2017	31.12.2017
Kirjastovirkailija	1,5	1,5	1,5

Toimielin	Sivistyslautakunta
Vastuualue	240 Lasten päivähoito
Tulosityksikkö	
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää yksittäisen lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia, tasapainoista kasvua, kehitystä ja oppimista. Varhaiskasvatuksessa painotetaan lapsuuden itseisarvoista luonnetta, vaalitaan lapsuutta ja ohjataan lasta ihmisenä kasvamisessa. Varhaiskasvatus onkin suunnitelmallista ja tavoitteellista vuorovaikutusta ja yhteistoimintaa, jossa lapsen leikillä on keskeinen merkitys. Lähtökohtana toiminnassa ovat palveluhenkisyys ja kasvatuskumppanuus eli tiivis yhteistyö lapsen vanhempien kanssa.

Vastuualueen tehtävänä on järjestää kunnallisia varhaiskasvatuspalveluja perheiden tarpeiden mukaisesti. Jokaisella perheellä on lain mukaan oikeus valita lapsilleen elämäntilanteeseensa sopiva palvelumuoto.

Varhaiskasvatuspalveluja järjestetään Enonkoskella päiväkotihoidona. Kunnan alueella toimii myös yksityistä perhepäivähoitoa. Lisäksi perheellä on mahdollisuus valita lasten kotihoidon tuki ja hoitaa lapset omassa kodissaan.

Kunnallisia varhaiskasvatuspalveluja järjestetään tällä hetkellä ainoastaan päiväkotihoidona. Päiväkodin ryhmät jakautuvat siten, että Pikku-Uikkujen ryhmässä hoidetaan 1-4-vuotiaat lapset ja Koskikarojen ryhmässä 4-5-vuotiaat lapset. Päiväkodissa hoidetaan myös vuoroa hoitavia tarvitsevat lapset perheiden hoidontarpeiden mukaan (ilta-, viikonloppu- ja yöhoito).

Suunnitelmakauden aikana päivähoitoa kehitetään kokonaisvaltaisesti hyödyntämällä henkilöstön pedagogista erityisosaamista. Varhaiskasvatuksessa on useita erityistä tukea tarvitsevia lapsia ja siksi onkin tärkeää hyödyntää erityisopettajan osaamista, jota ostetaan Savonlinnan kaupungilta. Suunnitelmakauden tavoitteena on yhteistyössä Savonlinnan kaupungin kanssa valmistella Enonkosken kunnan varhaiskasvatussuunnitelma palvelemaan käytännön arkityötä varhaiskasvatuksessa. Suunnitelman tulee olla valmiina ja sivistyslautakunnan hyväksymä ennen 1.8.2017. Varhaiskasvatussuunnitelmatyössä otetaan huomioon myös perheiden osallisuus sekä Enonkosken kunnan muiden toimijoiden antama varhaiskasvatus sekä varhaiskasvatuksen yhteistyötahot. Varhaiskasvatussuunnitelman valmistelutyöhön tullaan liittämään myös henkilöstön täydennyskoulutusta vuoden 2017 aikana. Täydennyskoulutuksen avulla pyritään myös lisäämään henkilöstön osaamista lasten erityisen tuen tarpeisiin liittyen.

Sitovat tavoitteet

1. Lapsen kokonaisvaltaisen kehityksen tukeminen monipuolisen toiminnan ja leikin avulla.
2. Pedagogisen työotteen vahvistaminen toiminnassa. Kokopäiväpedagoginen toiminta. Täydennyskoulutuksesta saadun opin hyödyntäminen.
3. Seutukunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman valmistelutyö yhteistyössä Savonlinnan kanssa.
4. Lasten erityisen tuen tarve. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelujen hyödyntäminen tarpeen mukaisesti sekä yhteistyö eri yhteistyötahojen kanssa neuvola, perpake (=perhepalvelukeskus) ym.
5. Asiakkaalle palvelujen saatavuus, päivähoitolain ja -asetuksen mukainen 100 %.
6. Asiakastyytyväisyys kysely tehdään joka toinen vuosi, kysely tehtiin vuonna 2016. Kyselyn tulokset osoittavat vanhempien tyytyväisyyden palveluihin sekä tulevaisuuden kehittämisen kohteet. Päivähoitopaikan sisätilat ovat turvalliset, mutta piha-alueen kehittämistä kaivataan niin henkilöstön kuin vanhempienkin näkemyksen mukaan. Vanhempien osallisuutta tulee myös päiväkodin toiminnassa vahvistaa. Kehittämisen kohteena tulevat olemaan jatkossa vanhempien osallisuus sekä toiminnan sisällöllinen kehittäminen edelleen.
7. Talouden kannalta palvelujen tehokas käyttö, hoitopaikkojen täyttöaste 100 %.
8. Osaavat ja kelpoisuusehdot täyttävät työntekijät (päivähoitolaki ja -asetus).
9. Varhaiskasvatussuunnitelman mukainen toiminta, jossa lapsi on keskiössä. Lapsen vasukeskustelut käyty kaikkien perheiden kanssa.
10. Avoin vuorovaikutus työyhteisössä, toimivat palaverikäytännöt.

Toteutuma:

1. Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon sekä yksittäisen lapsen, että ryhmän varhaiskasvatukselle asetetut tavoitteet. Lapsia ja huoltajia kuullaan entistä enemmän toimintaa suunniteltaessa.
2. Henkilöstö on sisäistänyt hyvin kokopäiväpedagogiikan ajatuksen – kaikki tilanteet ovat kasvatustilanteita. Täydennyskoulutus tukee henkilöstön osaamista ja koulutusten myötä käytössämme on alan viimeisin tutkimustieto.
3. Enonkoski laati seudullisen varhaiskasvatussuunnitelman yhteistyössä Savonlinnan kaupungin kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelmaa työsti varhaiskasvatushenkilöstön edustajista koostunut työryhmä. Työskentelyyn ovat osallistuneet myös sosiaali- ja terveydenhuollon edustajat ja koko varhaiskasvatushenkilöstö työyhteisötehtävien kautta. Enonkosken sivistyslautakunta hyväksyi varhaiskasvatussuunnitelman kokouksessaan 14.6.2017. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma otettiin käyttöön 1.8.2017. Henkilöstö osallistui täydennyskoulutuksiin kevään aikana sekä syyskuussa 2017 varhaiskasvatusemessuille Helsingissä osallistui neljä työntekijää. Koulutusta varhaiskasvatussuunnitelmaan liittyen jatketaan keväällä 2018.
4. Erityistä tukea annetaan varhaiskasvatuksessa niin kauan sekä sen tasoisena ja muotoisena kuin se on tarpeellista. Enonkoskella rakenteellisten tukitoimien (esim. avustaja) tarpeen kartoittavat yhteistyössä päiväkodinjohtaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Savonlinnan kaupungin varhaiskasvatuksen erityisopettaja käy Enonkoskella tarpeen mukaan noin kerran kuussa ja lisäksi henkilöstöön kuuluu yksi henkilökohtainen avustaja. Päätöksen rakenteellisista tukitoimista tekee rehtori-sivistystoimenjohtaja.
5. Varhaiskasvatuspalvelua tarjotaan asiakkaan todellisen tarpeen mukaan, myös iltaisin ja viikonloppuisin.
6. Vuonna 2016 tehty asiakaskysely osoitti, että päiväkodin piha-aluetta tulisi kunnostaa. Piharemontin suunnittelua varten nimettiin työryhmä ja kunnostus toteutetaan vuosien 2017 ja 2018 aikana. Kunnanvaltuusto myönsi kunnostukseen 10 000 € vuodelle 2017 ja 10 000 € vuodelle 2018. Kesän 2017 aikana toteutettiin maanmuokkaus ja päiväkodin pihan aita uusittiin. Lisäksi etupihalle hankittiin pienpelikaukalo. Joulukuussa pihalle hankittiin uusi leikkimökki. Pihan kunnostusta jatketaan kesällä 2018 ja pihalle hankitaan samalla uutta toimintavälineistöä.

Vanhempien osallisuuden lisäämiseen on kiinnitetty päiväkodissamme erityistä huomiota. Vanhempainillassa helmikuussa 2017 vanhemmilta kysyttiin ehdotuksia päiväkodin toimintaan ja tiedonkulun edistämiseksi. Vanhempainillassa lokakuun lopulla esiteltiin uutta seutukunnallista varhaiskasvatussuunnitelmaa ja vanhemmilla oli mahdollisuus esittää toiveita varhaiskasvatuksen toiminnan suhteen. Vanhemmille esiteltiin myös uutta lokakuussa 2017 käyttöön otettua päiväkodin Blogia,

Syksyllä 2017 tehdyssä kuntalaiskyselyssä varhaiskasvatus sai arvosanaksi 8,6 asteikolla 4-10. Kaikkien kunnan palvelujen arvosana oli 8,0.
7. Hoitopaikat ovat olleet tehokkaassa käytössä.
8. Toteutuu hyvin.
9. Varhaiskasvatustoimintaa kehitetään jatkuvasti. Toimintamme on uuden varhaiskasvatussuunnitelman mukaista ja lapsen tarpeista lähtevää. Vasukeskustelut ja varhaiskasvatussuunnitelmien päivitykset on hoidettu asianmukaisesti.
10. Työyhteisössämme vallitsee avoin, jokaista kunnioittava ilmapiiri, mikä mahdollistaa avoimen vuorovaikutuksen. Tiimipalaverit pidetään viikoittain ja koko päiväkodin palaverit tarpeen mukaan noin kahden kuukauden välein.

Määräraha- ja tulo- ja kulu- taulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1419		
Perhepäivähoito						
Toimintatulot/€	5 178,51	0,00		0,00	0,00	0
Toimintakulut/€	-70 600,07	-18 401,00		-8 368,84	-10 032,16	45,5
Toimintakate/€	-65 421,56	-18 401,00		-8 368,84	-10 032,16	45,5
€/asukas	45,12	12,65		5,90		

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1419		
Päiväkoti						
Toimintatulot/€	75 901,15	71 559,00		75 942,22	-4 383,22	106,1 %
Toimintakulut/€	-354 004,12	-427 118,00		-409 309,02	-17 808,98	95,8 %
Toimintakate/€	-278 102,97	-355 559,00		-333 366,80	-22 192,20	93,8 %
€/asukas	191,80	244,37		234,93		

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1419		
Kotihoidontuki	-72 130,68	-70 170,00		-66 626,44	-3 543,56	95 %
€/asukas	49,75	48,23		46,95		

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Lasten päivähoito						
Asukasluku	1 450	1 455		1419		
Toimintatulot/€	81 079,66	71 559,00		75 942,22	-4 383,22	106,1 %
Toimintakulut/€	-496 734,87	-515 689,00		-484 304,30	-31 384,70	93,9 %
Toimintakate/€	-415 655,21	-444 130,00		-408 362,08	-35 767,92	91,9 %
€/asukas	286,66	305,24		287,78		

Henkilöstö

	TP 2016	TA 2017	Toteutuma 31.12.2017
	9,5	10	9
lastenhoitaja	5	6	4
perhepäivähoitaja	1,5	1	0
päiväkodinjohtaja	1	1	1
lastentarhanopettaja	1	1	2
hlökoht.avustaja,	1	1	1
ryhmäavustaja			1

Toimielin	Sivistyslautakunta
Vastuualue	280 Sivistystoimen hallinto
Tulosityksikkö	Joukkoliikenne, sivistystoimen hallinto
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimenjohtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma: Hallinto vastaa toimialan yhteisten asioiden hoidosta, tehtävien koordinoinnista ja lautakunnan työskentelyn sujuvuudesta. Hallinto ohjaa ja valvoo koulutuksen järjestämistä taloudellisesti sekä tarkoituksenmukaisesti lainsäädännön ja valtuuston määrittämässä puitteissa. Joukkoliikenne hoidetaan mahdollisimman taloudellisesti ja tarkoituksenmukaisesti muita toimintoja palvelevan. Toiminnan painopistealueet ovat esi- ja perusopetus, erityisopetus, iltapäivätoiminta, kirjasto, lasten päivähoito, joukkoliikenne ja sivistystoimen hallinto.

Sitovat tavoitteet: Tietoteknisten välineiden, oppimateriaalien, kaluston ja opetusvälineiden kuntoon sekä henkilöstön koulutukseen tulee edelleen kiinnittää huomiota seuraavien vuosien aikana. Edetään koulun strategian 2014–2017 mukaisesti. Pyritään siihen, että henkilökunta on oikein mitoitettu, kelpoisuusehdot täyttävä ja kouluttautumalla ammattitaitoaan ylläpitävä. Koulua pyritään kehittämään ulkopuolisen rahoituksen turvin, joskin hankerahat ovat pienenevät.

Seutulippu hinnoitellaan kohtuulliseksi, tällä hetkellä seutulipun hinta on 73 €. Kesästä 2017 lähtien kunnan omavastuuosuus joukkoliikenteestä on 10 %, koska valtio vähentää määrärahoja. Asiointiliikenne yhdistetään koululaiskuljetuksiin mahdollisuuksien mukaan kaikilla koululaiskuljetusreiteillä. Asiointiliikenne hoidetaan myös kutsutaksi menetelmällä Ihamaniemen ja Karvilan suunnista.

Toteutuma: Koululla oppilaskäytössä iPadeja 41 kpl. Kaikki Enonkosken koulun opettajat ovat kelpoisuusehdot täyttäviä ja täydennyskoulutuksiin osallistutaan aktiivisesti. Opettajat ovat kouluttautuneet mm. Ekaloikka - koulutuksessa, koulutus on suunniteltu käytännönläheiseksi ja se tutustuttaa osallistujat harjoitusten ja kokeilujen avulla TVT:n (tieto- ja viestintäteknikka) opetusikäluokkaan. TVT pedagogisena työvälineenä tukee OPSin mukaista oppijan oppimaan oppimisen taitojen kehittymistä sekä merkityksellisen ja yhteisöllisen tiedon rakentamista. Sivistystoimen hallinnossa ollaan saatu koulutusta Dynastyn, Ess7, Rondon ja R8 sekä Trip&Expense ohjelmien käyttöön, kunnan siirrettyä taloushallinnon ja palkanlaskennan Taitoaan. Seutulippuja on joulukuun loppuun mennessä myyty 69 kpl. Hinta pidetty ennallaan 73 €. Päivittäin linja-autovuoroja Enonkoskelta Savonlinnaan on kolme ja Savonlinnasta Enonkoskelle neljä. Asiointiliikenne on yhdistetty koululaiskuljetuksiin, mikä mahdollistaa jatkoyhteydet esim. aamu yhdeksältä Savonlinnaan. Seutulippujen lisäksi joukkoliikenteen sopimuksen mukaisesti Enonkosken kunnan rahoitusosuus ajokaudelta 3.6.2017–2.6.2018 on 3 415 euroa. Kutsutaksi ajaa keskiviikkoisin ja perjantaisin Ihamaniemen suunnasta ja perjantaisin Karvila-Muholan suunnasta. Asiakkaita takseissa on ollut vuoden aikana Ihamaniemestä 64 ja Karvila-Muholasta 312.

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla:

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€	2 378,47	0,00		241,48	-241,48	100,0 %
Toimintakulut/€	-68 295,03	-83 101,00		-79 536,32	-3 564,68	95,7 %
Toimintakate/€	-65 916,56	-83 101,00		-79 294,84	-3 806,16	95,4 %
€/asukas	45,46	57,11		55,88		

Henkilöstö	TP 2016	TA 2017	Toteutuma 31.12. 2017
rehtori-sivistystoimenjohtaja	1	1	1
toimistosiihteeri	1	1	1

6.4 Vapaa-aikalautakunta

Toiminta-ajatus

Vapaa-aikatoimen tehtävänä on luoda edellytykset ja tarjota mahdollisuudet kuntalaisten monipuoliselle vapaa-ajan vieton ja terveydelle ja hallitulle elämälle.

Sitovat tavoitteet

Liikuntapalveluissa säilytetään nykyinen palvelutaso, mutta kuntosalin käyttöä lisätään uuden avainkortin avulla.

Kulttuuripalveluissa pyritään säilyttämään nykyinen palvelutaso. Painopiste on edelleen lasten ja nuorten kulttuuripalveluissa, joiden ohella taloussuunnitelmavuosina palvelutuotannossa pyritään huomioimaan vähitellen myös kunnan väestön ikääntymisen aiheuttamat muutokset palvelutarpeissa.

Nuorilla on mahdollisuus kunnan järjestämään nuorisotilatoimintaan Koskipirtin tiloissa kolme kertaa viikossa. Nuorisotilan lisäksi järjestetään lasten ja nuorten retkiä vapaa-aikatoimen ja sivistystoimen yhteistyönä.

Toteuma: Vapaa-aikatoimen palvelut on järjestetty määrärahan puitteissa.

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€	6 114,55	1 200,00		16 285,16	-15 085,16	1 357,1
Toimintakulut/€	-250 354,81	-299 797,00		-290 851,90	-8 945,10	97,0
Toimintakate/€	-244 240,26	-298 597,00		-274 566,74	-24 030,26	92,0
€/asukas	168,44	205,22		193,49		
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 857,20	-11 857,00		-11 857,20	0,20	100,0

Sisäisen valvonnan selonteko

Vapaa-aikatoimi noudattaa kunnan yhteisiä ohjeita ja sääntöjä, kuten mm. hallintosääntöä. Lisäksi sen toimintaa ohjaavat erilaiset lait, määräykset ja toimintaperiaatteet.

Taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista seurataan vapaa-aikalautakunnan toimintakertomuksessa ja talousarvion toteumavertailussa. Vapaa-aikalautakunta on päässyt taloudellisiin ja toiminnallisiin tavoitteisiinsa hyvin.

Vapaa-aikalautakunta kokoontui vuoden 2017 aikana yhteensä kolme kertaa. Käsitellyjä pykäläitä oli yhteensä 34 kappaletta, eikä niistä ole tehty oikaisuvaatimuksia eikä muutoksenhakuja. Pöytäkirjat ovat olleet nähtävillä kunnanvirastossa sekä myös Enonkosken kunnan internet-sivuilla. Rehtori-sivistystoimenjohtajan viranhaltijapäätökset on viety vapaa-aikalautakunnan kokouksiin eikä lautakunta ole käyttänyt otto-oikeutta niihin. Päätökset on tiedotettu asianosaisille viivyttelemättä.

Vapaa-aikatoimeen koskevat merkittävimmät henkilöstöön kohdistuvat riskit ovat yksintyöskentely, henkilöstön minimimitoitus, työntekijöiden jaksaminen ja tiedonkulku työpisteiden välillä. Näitä riskejä voidaan ehkäistä jakamalla työt oikein ja perehdyttämällä henkilöstön kunnolla. Vapaa-aikatoimi otti myös käyttöön säännölliset henkilöstöpalaverit.

Vapaa-aikatoimen solmimia sopimuksia on noudatettu ja seurattu asianmukaisesti, eikä niistä ole tullut huomautuksia.

Riskilomake/Vapaa-aikalautakunta

Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1-3	Riskin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Toiminnallinen Henkilöstöriski, yksityöskentely	Tapaturma uhka, väkivallan uhka	1	Sovittava käytännöt avun saamiseksi	Hoidettu	Hoidettu 2017
Toiminnallinen Tiedonkulkuriski	Tahattomat inhimilliset virheet ja erehdykset	1	Säännöllinen keskustelu/ohjeistaminen henkilöstön kanssa	Säännöllisiä palavereja henkilöstön kanssa pidetty 2017.	Hoidettu 2017
Vahinko Laitteiston rikkoutuminen	Ei voida tuottaa joitakin palveluista	1	Varalaitteiston hankinta	Vaihtoehdot tiedossa	

Riskin suuruus:

1 = vähäinen riski

2 = kohtalainen riski

3 = merkittävä riski

Toimielin Vapaa-aikalautakunta
 Vastuualue 310 Kulttuuritoimi
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Rehtori-sivistystoimen johtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kunnan kulttuuritoimi edistää, tukee ja tarvittaessa järjestää paikallista kulttuuritoimintaa. Kuntalaisia aktivoidaan omatoimiseen kulttuurin tuottamiseen ja harjoittamiseen. Kulttuurityön ensisijaisena tehtävänä on toimintaedellytysten luominen monipuoliselle ja innovoivalle kulttuuritoiminnalle. Erityiskohteena on lasten ja nuorten kulttuuriharrastustoiminta.

Sitovat tavoitteet

- Lasten ja nuorten harrastustoiminnan tukeminen
- Kulttuuritapahtumien järjestäminen kuntalaisille
- Suomi 100 -juhlavuoden tapahtumien koordinointi

Toteuma: Kulttuuritoimessa jaettiin perustoimintatukea ja kohdeavustuksia, joilla tuettiin paikallisten kulttuuriyhdistysten toimintaa. Perustoimintatukea jaettiin viiden yhdistyksen kesken yhteensä 1 200 euroa. Kohdeavustusta myönnettiin Jäälinna ry:n järjestämään Ikebana-näyttelyyn, Ihamaniemen Maamiesseura ry:n kesäkonserttiin, Enonkosken Hevosystävien seuran Suomen Hevonen 110 vuotta juhlatapahtumaan, Enonkosken Musiikkiyhdistyksen Sweet Panic Steelpan -konserttiin, Pietari Makkosen perinnetoimikunnan hankkeelle, Enonkosken Eläkkeensaajien osallistumiseen valtakunnalliseen veteraanien kulttuurikatselmukseen ja Hanhijärven Pojille eräleirin järjestämiseen.

Teatterimylly esitti helmikuussa Kaiken takana on nainen -musikaalikomedian ala-asteen salissa. Näytelmällä katsojia oli n. 150 henkilöä.

Kulttuuritoimi järjesti yhteistyössä Lionsclub Enonkosken kanssa Kansallisen veteraanipäivän juhlan Enonkosken palvelutalo Koskenhelmessä. Juhlaan osallistui n. 60 henkeä.

Kulttuuritoimessa kulttuuristipendejä jaettiin kahdelle hengelle.

Kulttuuritoimi on osallistunut myös Suomi 100-juhlavuoden tapahtumiin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Alla listausta tapahtumista, joissa Enonkosken kunta on mm. ollut mukana:

- 8.1.2017 Rantasalmen puhallinorkesteri
- 13.3.2017 Juhlavuoden Sankariviesti
- 2.4.2017 Punkaharjun mieskuoro
- 22.4.2017, 11.7.2017 ja 13.7.2017 Harrastajanäyttelijöiden näytelmä "Partahauki"
- 27.6.-30.7.2017 Enonkosken näyttelykesä
- 5.7.2017 Tukkilais- ja metsälauluilta
- 9.7.2017 Enonkosken Musiikkiyhdistyksen 40-vuotiskonsertti
- 23.7.2017 Suomi 100 -konsertti: Matti ja Maria Turunen & pianisti Aarman Madar
- 6.12.2017 Itsenäisyyspäivän juhla

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€	1 460,00			1 522,64	1 522,64	-100,0
Toimintakulut/€	-8 216,98	-10 228,00		-7 600,79	-2 627,21	74,3
Toimintakate/€	-6 756,98	-10 228,00		-6 078,15	-4 149,85	59,4
€/asukas	4,66	7,03		4,28		

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	Toteuma 31.12.2017
Liikunnanohjaaja/nuorisotyöntekijä	0,05	0,05	0,05

Toimielin	Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	320 Liikuntatoimi
Tulosityksikkö	
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimen johtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Liikuntapalveluiden tarkoituksena on toimintaedellytysten luominen monipuolista liikuntaharrastustoimintaa varten sekä terveiden elämäntapojen edistäminen. Kohderyhmänä on koko Enonkosken kunnan väestö, joista keskeisimpiä ovat lapset ja nuoret sekä erityisryhmiin kuuluvat. Palvelut järjestetään käytettävissä olevien resurssien puitteissa maksuttomana. Liikuntapalvelujen muut keskeiset tehtäväalueet ovat urheiluseurojen tukeminen sekä liikuntatalon ja muiden liikuntapaikkojen asianmukainen ylläpito.

Vastuualueen 320 kustannuspaikat ovat

- Liikuntatoimi
- Liikuntatalo
- Muut liikuntapaikat

Sitovat tavoitteet

- Lapsille ja nuorille maksuttoman liikuntakerhotoiminnan jatkaminen ja kehittäminen
- Kuntalaisten ikääntymisen huomioiminen kehittämällä väestön toimintakykyä tukevaa liikuntatoimen palvelutarjontaa
- Suorituspaikkojen parantaminen, erityisesti kuntosalin käytön lisääminen

Toteuma: Liikuntatoimessa jaettiin perustoimintatukea yhteensä 3 000 euroa viiden urheiluseuran kesken. Liikuntatoimen kohdeavustuksia ei ole tänä vuonna haettu.

Tammikuussa 2017 palkittiin Etelä-Savon Urheilugaalassa Etelä-Savon parhaita urheilijoita ja urheiluelämän vaikuttajia. Enonkosken vuoden liikuttajana palkittiin Tiina Rantala.

Viime vuosien tapaan kuntalaisten ja kunnan työntekijöiden uimista tuettiin maksamalla osa Savonlinnan uimahallin ja Tanhuvaaran Sport Spa:n uimalipun hinnasta. Kunta tuki myös enonkoskelaisten ohjattua vesijumppaa Tanhuvaarassa, joka järjestetään kerran kuussa.

Uusi kuntosali otettiin käyttöön vuoden 2017 alusta ja avajaisia vietettiin 20.1.2017 Unelmien liikuntavuoden avajaisien yhteydessä. Liikuntatalolle otettiin käyttöön myös maksulliset avainkortit vuoden 2017 alusta. Joulukuun loppuun mennessä kortin oli jo hankkinut yhteensä 392 henkilöä, joista 10 % on ulkopaikkakuntalaisia. Avainkorttien tuotot käytetään kuntosalin kunnossapitoon ja uudistamiseen. Kuntosalin käyttö on vaihdellut kuukausittain 600–1 400 käynnin verran.

Liikuntatoimi haki erityisavustusta liikunnallisen elämäntavan paikalliseen kehittämiseen Itä-Suomen Aluehallintovirastosta "Liikettä koko perheelle" -hankkeeseen. Haettu summa oli 7 505 euroa, jolle saatiin valtionavustusta 2 000 euroa vuodelle 2017. Hankkeen tavoitteena on varhaiskasvatuksen liikuntatuokioiden lisääminen, perheliikunnan edistäminen, Enonkosken lähiliikuntapaikkojen uudistaminen sekä vähän liikkuvien lasten ja perheiden aktivointi.

Kevään 2017 aikana järjestettiin lapsille ohjattuja liikuntakerhoja sekä kaksi perheliikuntatapahtumaa. Kuntalaisille toteutettiin kysely, jossa selvitettiin kuntalaisten perheliikunta aktiivisuutta, liikuntapaikkojen käyttöä, mitä mieltä kuntalaiset ovat Enonkosken liikuntamahdollisuuksista sekä mitä uudistuksia kuntalaiset toivovat liikuntapalveluiden osalta. Keväällä järjestettiin myös hiihtokoulu, joka oli suunnattu kaiken ikäisille liikkujille. Myös päiväkodin kanssa tehtiin yhteistyötä. Lähiliikunta-alueille hankittiin syksyllä mm. motoriikkarata, linnunpesäkeinu ja keinu.

Koululaisille järjestettävän koulunjälkeiset liikuntakerhot jatkuivat opetushallituksen myöntämän valtionavustuksen tuella liikunnanohjaajan pitämänä.

Liikuntatoimi tarjosi monia maksuttomia jumppia ja eri liikuntamuotoja kuntalaisille viikoittain. Kesäkuussa liikuntatoimi järjesti liikuntapisteen entisen K-kaupan pihassa. Uimakoulu järjestettiin tuttuun tapaan Potaattiniemessä 3–5-vuotiaille sekä 6–9-vuotiaille. Syyskuussa järjestettiin myös perinteiset Enonkosken Frisbeegolf-kisat.

Liikuntatoimessa urheilustipendejä jaettiin viisi kappaletta.

Enonkoski palkittiin Etelä-Savon perheliikuntamyönteisimpänä kuntana syyskuussa Mikkelissä sosiaali- ja terveysministeriön aluekierroksella. Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä sosiaali- ja terveysministeriö jakavat syksyn mittaan yhteensä yksitoista kunniamainintaa eri kunnille ansiokkaasta työstä perheliikunnan edistämiseksi.

Määräraha- ja tulo- ja meno- taulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€	4 454,55	1 000,00		14 258,08	-13 258,08	1 425,8
Toimintakulut/€	-201 994,81	-224 573,00		-237 148,58	12 575,58	105,6
Toimintakate/€	-197 540,26	-223 573,00		-222 890,50	-682,50	99,7
€/asukas	136,24	153,66		157,08		
Suunnitelman mukaiset poistot	-11 857,20	-11 857,00		-11 857,20	0,20	100,0
Liikuntatoimi	-29 207,18	-28 793,00		-22 784,67	-6 008,33	79,1
Liikuntatalo	-97 516,48	-124 275,00		-127 196,60	2 921,60	102,4
Muut liikuntapaikat	-75 271,15	-70 505,00		-72 909,23	2 404,23	103,4

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	toteuma 31.12.2017
Liikunnanohjaaja/nuorisotyöntekijä	0,45	0,45	0,45
Iltavalvoja	0,60	0,60	0
Liikuntapaikkojen hoitaja	0,70	0,70	0,70
Kausiapulainen	0,30	0,30	0,10

Toimielin	Vapaa-aikalautakunta
Vastuualue	330 Nuorisotoimi
Tulosyksikkö	
Vastuuhenkilö	Rehtori-sivistystoimen johtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Kunnan nuorisotyön ensisijaisia tavoitteita ovat edellytysten luominen kunnassa toteutettavalle nuorisotoiminnalle ja nuorisotoiminnan tukeminen. Nuorisotyön kohderyhmänä ovat alle 29-vuotiaat. Nuorisotyö kattaa ehkäisevän päihdetyön.

Vastuualueen 330 kustannuspaikat ovat

- Nuorisotoimi
- Ehkäisevä päihdetyö

Sitovat tavoitteet

- Nuorisotoimen kehittäminen kunnan omana ja seudullisena yhteistyönä
- Kerhotoiminnan, retkien ja tapahtumien tukeminen ja järjestäminen
- Nuorisotilan kehittäminen yhteistyössä nuorten kanssa
- Nuorten työharjoittelun tukeminen

Toteuma: Nuorisotoimessa jaettiin perustoimintatukea yhteensä 400 euroa kahden yhdistyksen kesken. Nuorisotoimessa ei ole haettu kohdeavustuksia elokuuhun mennessä.

Nuorten työharjoittelutukea haki vuonna 2017 yhteensä 39 nuorta. Yhteensä haettuja viikkoja oli 93 ja nuoria työllistyi 15 yritykseen. Kunta työllisti kesäksi yhteensä yhdeksän nuorta. Tukea oli budjetoitu 14 000 euroa ja sitä myönnettiin 12 830 euroa. Suur-Savon Osuuspankki tuki myös nuorten työllistymistä antamalla siihen tukea 3 000 euroa. Kunnan maksama työharjoittelutuki kuntaan työllistyneille on kirjattu palkkoihin, yhteensä 3968,17 €.

Nuorisotilan valvonta suoritettiin vaihdellen sekä liikunnanohjaaja/nuorisotyöntekijän ja liikuntatalon iltavalvojan toimesta. Huhtikuussa liikuntatalon iltavalvoja siirtyi työskentelemään teknisen toimen puolelle ja nuorisotila pidettiin auki sijaisten ja liikunnanohjaaja/nuorisotyöntekijän voimin. Nuorisotila on avoinna tiistaista torstaihin klo 16.30–20.30. Kesäaikaan nuorisotila ei ollut avoinna.

1.6.2017 voimaan tulevan kuntalain 26 §:n mukaan kuntien on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi nuorisovaltuusto tai muu vastaava vaikuttajaryhmä. Kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan nuorisoneuvoston perustamisen Enonkoskella ja viisi jäsenisen nuorisoneuvoston toiminta käynnistyi 1.6.2017. Nuorisoneuvosto kokoontui vuonna 2017 kaksi kertaa.

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Alle 29-vuotiaat kuntalaiset*	306	321		301		
Toimintatulot/€	200,00	200,00		324,05	-124,05	162,0
Toimintakulut/€	-27 631,44	-48 634,00		-33 075,46	-15 558,54	68,0
Toimintakate/€	-27 431,44	-48 434,00		-32 751,41	-15 682,59	67,6
€/asukas	18,92	33,29		23,08		
€/alle 29-v.	89,65	150,88		108,81		
Ehkäisevä päihdetyö	0,00	-800,00		-441,00	-359,00	55,1

*SosiaaliEffican enonkoskelaiset 0–28-vuotiaat 31.12.2017

Henkilöstö	TP 2015	TA 2016	Toteuma 31.12.2017
Liikunnanohjaaja/Nuorisotyöntekijä	0,20	0,20	0,20
Iltavalvoja	0,40	0,40	0,46

Toimielin Vapaa-aikalautakunta
 Vastuualue 380 Vapaa-aikatoimi hallinto
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Rehtori-sivistystoimen johtaja

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Vapaa-aikatoimen hallinto vastaa toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta, vapaa-aikatoimen henkilöstö-, talous- ja muista hallintotehtävistä sekä tiedotuksesta. Vapaa-aikalautakunta järjestää kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen palveluja.

Sitovat tavoitteet

- Tiedotuksen kehittäminen
- Vapaa-aikatoimen henkilöstön yhteistyön ja osaamisen kehittäminen

Toteuma: Vapaa-aikalautakunnan alaisuudessa työskenteli liikunnanohjaaja/nuorisotyöntekijä ja liikuntapaikkojen hoitaja. Liikuntatalon iltavalvoja siirtyi huhtikuussa teknisen toimen alle kokeiluna syyskuuhun asti ja sen jälkeen kokonaan teknisen toimen alle. Liikunnanohjaaja/nuorisotyöntekijän toimi vakinaistettiin elokuusta alkaen.

Vapaa-aikatoimen hallinnon tehtäviä hoito rehtori-sivistystoimenjohtaja ja toimistos sihteeri.

Määräraha-aulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€				180,39	-180,39	-100,0
Toimintakulut/€	-12 511,58	-16 362,00		-13 027,07	-3 334,93	79,6
Toimintakate/€	-12 511,58	-16 362,00		-12 846,68	-3 515,32	78,5
€/asukas	8,63	11,25		9,05		

Henkilöstö	TP 2016	TA 2017	Toteuma 2017
Rehtori-sivistystoimen johtaja	0,05	0,05	0,05
Toimistos sihteeri	0,15	0,15	0,15

6.5 Tekninen lautakunta

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Tekninen toimi huolehtii kunnan toimesta tapahtuvasta maankäytön- ja rakentamisen suunnittelusta, rakentamisen neuvontatehtävistä, omien rakennustensa kunnossapidosta, liikennealueista ja -turvallisuustyöstä, vesi- ja viemärlaitoksen sekä kaukolämmön jakelusta, sekä ympäristön tilan seuraamisesta ja valvonnasta.

Rakennusvalvonnan osalta teknisen lautakunnan yleisenä tehtävänä on edistää hyvää rakennustapaa ja valvoa rakennustoimintaa kunnassa, sen mukaan kuin rakennuslaissa tai muutoin on säädetty tai määrätty. Lisäksi lautakunta toimii kunnan ympäristönsuojelun viranomaisena.

Muutoksena edellisvuosiin on lämpö, vesi ja sähkö jaettu omille kustannuspaikoilleen. Lisäksi ICT-kulut ovat omana kustannuspaikkana eri kohteissa, yhteensä ICT-kustannukset vuodelle 2017 ovat 25 250 euroa.

Valtuusto 31.10.2016 päätöksen mukainen fuusion vaikutus on huomioitu.

Vastuualueen tehtävät:

- ✓ maankäytön ja rakentamisen suunnittelu, kaavoitus
- ✓ rakentamiseen liittyvät neuvontapalvelut
- ✓ kunnan omien rakennusten kunnossapito
- ✓ kunnan kiinteistöjen kiinteistöhoito
- ✓ liikennealueiden kunnossapito
- ✓ puistojen ja puistometsien hoito
- ✓ sataman ja laitureiden ylläpito ja hoito
- ✓ kunnan rakennuttamistehtävät
- ✓ vesi- ja viemärlaitoksen ylläpito
- ✓ kaukolämpölaitoksen ja verkoston ylläpito
- ✓ rakennusvalvonta
- ✓ kunnan ympäristönsuojelutehtävät
- ✓ työsuojelutehtävä

Sitovat tavoitteet

- ✓ huolehtia, että kunnassa on vapaita tontteja rakentamiseen
- ✓ rakennusten pitäminen kunnossa siten, että ovat käytettävissä käyttötarkoitukseensa
- ✓ huolehtia liikenneväylien kunnosta
- ✓ kuntalaisille hoidetut viihtyisät puistoalueet
- ✓ venepaikkojen tarjoaminen riittävässä määrin
- ✓ vesi- ja viemärlaitoksen osalta taata vesihuollon toiminta
- ✓ varmistaa lämmön toimitus kaikissa olosuhteissa
- ✓ rakennusvalvonnan toiminta, luvat enintään 4 viikon käsittelyaika
- ✓ valvoa ympäristön tilan säilymistä, ympäristökatselmukset vuosittain
- ✓ työsuojelun kehittämien, toiminta ilman työtaturmia

Tavoitteiden toteutuminen 31.12.2017:

Sitovat tavoitteet ovat muutoin toteutuneet hyvin. Rakennuslupien myöntäminen 4 viikon sisällä hakemuksen saapumisesta ei kaikilta osin ole toteutunut.

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA- muutos	käyttö	poikkeama	käyttö- %
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€	1 468 755,76	1 495 263,00		1 519 536,59	-24 273,59	101,6
Toimintakulut/€	-1 491 768,09	-1 565 419,00		-1 473 612,44	-91 806,56	94,1
Toimintakate/€	-23 012,33	-70 156,00		45 924,15	-116 080,15	-65,5
€/asukas	-15,87	-48,22		32,36		
Suunnitelman mukaiset poistot	-488 354,24	-473 123,00		-479 818,71	6 695,71	101,4

Henkilöstö

	TP 2016	TA 2017	tot
*kunnaninsinööri	1	1	1
*toimistosihtööri	1	1	1
*vesilaitoksen vastaava hoitaja/kiinteistön hoitaja	1	1	1
*kiinteistöhoitaja/laitosmies	1 (2)	1	1,8
*rakennusmies	1	1	1
*siistijä	4	4	4
*puistotyöntekijä/työllistetty	2	2	2
*oppisopimus	1	0	1
*työkokeilu	2	2	1
*opiskelijat harjoittelu SAMI	73 1	1	0
Yhteensä	15	14	13,8

Toimielin Tekninen lautakunta
 Vastuualue 410 Yleiset alueet
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Kuntakeskuksen liikennealueiden ja liikuntapaikkojen ylläpitäminen, hoito ja kehittäminen. Turvallisuuskäsitteiden huomioiminen ja positiivisen kuntakuvan luominen ympäristön hoidolla. Jätehuollon ja kierrätyspisteiden kehittäminen ajan tarpeiden mukaisesti. Yksityistieavustuksen myöntämisellä pyritään helpottamaan tasapuolisesti haja-asutusalueella asuvien kuntalaisten tienpidon taloudellista rasitusta.

Vastuualueen tehtävänä on

- ✓ liikenneväylien ja katuvalojen ylläpito
- ✓ puistot ja puistometsiköt
- ✓ yksityistieasiat sekä tielautakunnan toimitukset
- ✓ jätehuollon kehittäminen
- ✓ ulkoilu- ja liikuntapaikat

Sitovat tavoitteet

- ✓ vanhojen elohopealamppujen poistaminen 2018 mennessä
- ✓ puistometsien raivaukset
- ✓ yksityistie avustukset maksatus toukokuun loppuun mennessä
- ✓ keräyspisteen (metalli, lasi, paperi, pahvi, vaate ja SER, haitallisetjätteet) säilyttäminen kuntataajamassa
- ✓ liikuntapaikat kesä ja talvi kuntalaisten käytössä

- ✓ **Tavoitteiden toteutuminen 31.12.2017:**
- ✓ *Syksyn 2017 kuluessa vaihdettu loput vielä jäljellä olleista elohopealamppuista*
- ✓ *Puistonhoitotehtävät asemakaava-alueella suoritettu*
- ✓ *Yksityistieavustukset on maksettu 30.5.2017*
- ✓ *Rinki Oy:n keräyspiste Salen pihassa pakkausmateriaaleille sekä lehdille ja vaatteille. Lisäksi kunnan varastolla otetaan vastaan suuremmat metalliesineet, haitalliset jätteet sekä SER-romu.*
- ✓ *Liikuntapaikkojen ylläpitoa suoritettu liikuntatoimen kanssa yhteistyössä*

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA- muutos	käyttö	poikkeama	käyttö-%
Asukasluku	1450	1 455		1419		
Toimintatulot/€	41 166,48	46 334,00		44 385,17	1 948,83	95,8
Toimintakulut/€	-185 164,15	-208 707,00		-210 025,12	1 318,12	100,6
Toimintakate/€	-143 997,67	-162 373,00		-165 639,95	3 266,95	102,0
€/asukas	-99,31	-111,60		-116,73		
Suunnitelman mukaiset poistot	-73 452,54	-65 266,00		-61 371,46	-3 894,54	94,0

Tunnusluvut:	TP 2016	TA 2017	Toteuma
Elohopealamppujen vaihto lediin	12	50	0
Puistometsien raivaukset ha	60	20	20

Toimielin Tekninen lautakunta
 Vastuualue 420 Kiinteistöt
 Tulosyksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Ylläpitää olemassa olevaa rakennuskantaa sillä tasolla, että käyttäjillä on edellytykset kiinteistössä tarkoitettuun toimintaan ja poistaa korjausvelkaa. Pitää kiinteistöjen käyttöaste mahdollisimman korkealla tasolla.

Vastuualueen tehtävät:

- ✓ kunnan omien kiinteistöjen, rakennusten kunnossapito ja käyttöturvallisuus
- ✓ kunnankiinteistöjen kiinteistönhoito
- ✓ rakennuksiin liittyvät rakennuttajatehtävät
- ✓ kunnan kiinteistöjen vuokraus ja myynti

Fuusio

Talousarvio 2017 sekä suunnitelmavuosien 2018 ja 2019 luvuissa on huomioitu valtuusto 31.10.2016 päätöksen mukainen fuusion vaikutus. Fuusiolla on vaikutus myös poistoihin.

Sitovat tavoitteet

- ✓ rakennusten käytettävyys tarkoitukseensa
- ✓ kiinteistöjenhoito ympärivuorokautisesti (varallaolo)

- ✓ **Tavoitteiden toteutuminen 31.12.2017:**
- ✓ *Tilat ovat tarkoituksenmukaisessa käytössä*
- ✓ *Varallaolojärjestelmä toimii. Varallaoloaikana työtuntia kertyy noin. 2-3 tuntia viikossa.*

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA- muutos	käyttö	poikkeama	käyttö- %
Asukasluku	1450	1 455		1419		
Toimintatulot/€	1 029 296,27	1 051 049,00		1 059 368,37	-8 319,37	100,8
Toimintakulut/€	-646 432,90	-664 025,00		-659 502,07	-4 522,93	99,3
Toimintakate/€	382 863,37	387 024,00		399 866,30	-12 842,30	103,3
€/asukas	264,04	266,00		281,79		
Suunnitelman mukaiset poistot	-365 485,33	-360 177,00		-377 400,41	17 223,41	104,8

Tunnusluvut:	TP 2016	TA 2017	toteuma
Käyttöön soveltuvat rakennukset %	100	100	100
Kiinteistön henkilöstökulut €/m ³ (54213 m ³)	4,25		
Vuokrausaste %	80	80	90

Toimielin Tekninen lautakunta
 Vastuualue 440 Kaukolämpölaitos
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Lämmön häiriötön jakelu asiakkaille biopolttoaineella alihankintaa hyväksi käyttäen.

Vastuu alueen tehtävät;

- ✓ hankkia alihankintana kaukolämpö mahdollisimman edullisesti
- ✓ huoltaa ja korjata jakeluverkostoa
- ✓ hankkia uusi liittyjiä jakeluverkkoon

Sitovat tavoitteet

- ✓ lämmön toimitus ilman keskeytyksiä
- ✓ lämmön myynti kannattavasti

✓ **Tavoitteiden toteutuminen 31.12.2017:**

- ✓ *Lämmön toimituksessa ei ole ollut käyttökatkoja. Mittarinvaihtoja suoritettu kesäaikana, jolloin kiinteistöön kohdistuvan katkon pituus on ollut enintään ½ tuntia. Mittarinvaihdoilla on ollut myönteinen vaikutusta myös hävikin määriin.*
- ✓ *Lämmön myynti on kannattavaa.*

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA- muu- tos	käyttö	poikkeama	käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1419		
Toimintatulot/€	227 157,07	211 170,00		240 965,68	-29 795,68	114,1
Toimintakulut/€	-203 890,35	-195 045,00		-193 461,00	-1 584,00	99,2
Toimintakate/€	23 266,72	16 125,00		47 504,68	-31 379,68	294,6
€/asukas	16,05	11,08		33,48		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 933,56	-1 740,00		-1 740,24	0,24	100,0

Tunnusluvut:	TP 2016	TA 2017	toteuma
Lämmön jakelun keskeytys h	0	0	0
Lämpöenergian myyntihinta €/MWh	80,44	80,44	80,44
Lämpöenergian myynti tuotto €	226 519,57	191 700,00	240 371,95
Liittymien lukumäärä kpl	25	26	25

Toimielin Tekninen lautakunta
 Vastuualue 450 Vesi- ja viemärlaitos
 Tulosityksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Vesi- ja viemärlaitoksen vastuulla on talousveden luotettava jakelu asiakkaille ja jätevesien puhdistaminen mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittavasti. Laitosten ohjauksessa käytetään ajanmukaista tekniikkaa.

Vastuu alueen tehtävät;

- ✓ vedenottamon ja vedenkäsittelyn hoitaminen
- ✓ vedenjakeluverkoston ylläpito ja korjaukset
- ✓ jätevesiverkoston ja pumppaamoiden ylläpito ja korjaukset
- ✓ jäteveden käsittely lupaehtojen mukaisesti

Sitovat tavoitteet

- ✓ häiriötön vedenjakelu
- ✓ veden laadun tulee täyttää juomaveden laatuvaatimukset
- ✓ jätevedenpuhdistamon osalta lupaehtojen täyttäminen

Tavoitteiden toteutuminen 31.12.2017:

- ✓ Runkoliittymän korjauksia ei ole ollut. Yksi taloliittymä on korjattu.
- ✓ Veden laatu täyttää juomaveden laatuvaatimukset.
- ✓ Jätevedenpuhdistamon toiminta on ollut lupaehtojen mukaista.

Määräraha- ja tulo- ja kulu- taulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA- muutos	käyttö	poikkeama	käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€	155 109,67	164 210,00		160 613,19	3 596,81	97,8
Toimintakulut/€	-156 599,64	-163 959,00		-133 467,45	-30 491,55	81,4
Toimintakate/€	-1 489,97	251,00		27 145,74	-26 894,74	815,0
€/asukas	-1,03	0,17		19,13		
Suunnitelman mukaiset poistot	-47 482,81	-45 940,00		-39 306,60	-6 633,40	26,6

Tunnusluvut:	TP 2016	TA 2017	toteuma
Keskeytykset vedenjakelussa h	1 kiinteistö, 1 vrk	0	1 kiinteistö, alle vuorokausi
Veden laatu huomautukset asiakkaalta kpl	0	0	1
Jäteveden osalta häiriöt kpl	0	0	0
Vesi laitoksen tulos €	-159,96	251,00	27 145,74

Toimielin Tekninen lautakunta
 Vastuualue 460 Palo- ja pelastustoimi
 Tulosyksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Turvata kuntalaisille hyvä perusturvallisuuden taso ja antamalla neuvontaa sekä valistusta. Toiminnasta vastaa Etelä-Savon pelastuslaitos, paikallisena toimijana Enonkosken sopimuspalokunta.

Vastuualueen tehtävät:

- ✓ palo- ja pelastustoimi
- ✓ palotarkastukset
- ✓ opastus ja neuvonta
- ✓ koulutus

Sitovat tavoitteet

- ✓ turvata turvallisuustaso palo ja pelastustoimen osalta kunnan alueella

Tavoitteiden toteutuminen 31.12.2017:

- ✓ Enonkosken vpk ja Etelä-Savon pelastuslaitos vastaavat palo- ja pelastustoimesta kunnan alueella

Määräraha- ja tulotaulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA- muutos	käyttö	poikkeama	käyttö-%
Asukasluku	1450	1 455		1 419		
Toimintatuotot/€						
Toimintakulut/€	-138 067,45	-155 294,00		-128 972,28	-26 321,72	83,1
Toimintakate/€	-138 067,45	-155 294,00		-128 972,28	-26 321,72	83,1
Toimintakate€/asukas	-95,22	-106,73		-90,89		

Tunnusluvut:	TP 2016	TA 2017	toteuma 31.12.
Tulipalojen ja onnettomuuksien määrä kpl	35	74	40
Vapaapalokunnan henkilöstö	9	9	8
Ensivaste	24	30	38

Toimielin Tekninen lautakunta
 Vastuualue 480 Tekninen toimisto/hallinto
 Tuloyksikkö
 Vastuuhenkilö Kunnaninsinööri

Toiminta-ajatus ja palvelusuunnitelma

Teknisen sektorin eri tuloyksiköiden toiminnan yhteensovittaminen hoitamalla hallintoa keskitetysti. Rakennusvalvonnan palvelujen tuottaminen MRL:n ja MRA:n sekä RakMk:n mukaisesti, sekä ympäristönsuojeluun, valvontaan ja ohjeistukseen liittyvät tehtävät.

Vastuualueen tehtävät;

- ✓ teknisen toimen eri toimialueiden ja henkilöstön yhteensovittaminen
- ✓ rakentamiseen liittyvät neuvontapalvelut, ARA
- ✓ kunnossapidon suunnittelu rakennusten ja eri toimialueiden rakenteiden osalta
- ✓ rakennuttamistehtävät
- ✓ rakennusvalvonta
- ✓ ympäristönsuojelu
- ✓ työsuojelu koko kunnan osalta

Sitovat tavoitteet;

- ✓ rakennusten käytettävyys
- ✓ maksuton korjausneuvonta ns. korjausneuvoja toiminta,
- ✓ rakennuslupien myöntäminen 4 viikon sisällä
- ✓ ympäristölupien ajan tasalla pitäminen
- ✓ ei työtaturmia

Tavoitteiden toteutuminen 31.12.2017:

- ✓ Rakennusten käytettävyys on hyvä
- ✓ ARA:n avustukset eivät ole enää kunnan vastuulla. Neuvontaa annetaan edelleen
- ✓ Rakennusluvut myönnetty pääosin määräajassa. Lupien käsittely Lupapisteen kautta työllistää toimistoa
- ✓ Ympäristöluvat pidetty ajan tasalla
- ✓ Kaksi vähäistä työtaturmaa on sattunut alkuvuoden aikana.

Määräraha-aulukko sitovalla tasolla

	TP 2016	TA 2017	TA- muutos	käyttö	poikkeama	käyttö-%
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
Toimintatulot/€	16 026,27	22 500		14 204,18	-8 295,82	63,1
Toimintakulut/€	-161 613,60	-178 389,00		-148 184,52	-30 204,48	83,1
Toimintakate/€	-145 587,33	-155 889,00		-133 980,34	-21 908,66	85,9
€/asukas	-100,41	-107,14		-94,42		

Tunnusluvut:	TP 2016	TA 2017	toteuma
ARAN hakemukset	2	0	0
Rakennusluvut, toimenpideluvat ja -ilmoitukset	66	35	27+1+25

Riskilomake/Tekninen lautakunta

Riski tai ongelma	Pahimmat seuraukset	Riskin suuruus 1-3	Riskiin varautuminen	Asia hoidettu	Toteutumisaikataulu
Veden pilaantuminen	Uusi vedenottamo	2. to, ta, va	Varaveden toimitusjärjestelmä Toinen vedenottamo	Sopimus Esitetty kh/kv/suunnittelu meneillään	On 2017-2018
Lämmön toimitus keskeytyy	Koskenhelmi ja vanhustentalot ilman lämpöä	2. to, ta, va	Varavoimakoneet sähköllä peruslämpöä ja valoa	Hankittu Sähkön syöttö suoraa ulkoa	On 2017-2018
Sähkön katkeaminen yli 12 h	Taivella putkien jäätymiset, kylmyys	1. to, ta, va	Varavoimakoneet kunta Tulisijat yksityisillä kiinteistöillä	Hankittu On suositus okt, uudemmat pakollinen	On osin
Tietoliikennehäiriö / tuhoutuminen	Ei varmuuskopioita, jatkuvuuden varmistus	2. to, ta, va	Varmuuskopiointi, arkistot kuntoon, sähköinen arkistointi aloitus	Osittain hoidettu Aloitettu	Jatkuvaa
Henkilöstöriski	Käytännön töiden hoituminen	2. to, st, va	Sovittava käytännöt ”varallaolohenkilö” Sopimus naapurikunnan kanssa	Ei hoidettu, pakko hoitaa Ei sopimuksia, neuvoteiltu	2018

Riskin suuruus:

- 1 = vähäinen riski
- 2 = kohtalainen riski
- 3 = merkittävä riski

- st = strateginen
- to = toiminnallinen
- ta = taloudellinen
- va = vahinko

6.6 Käyttötalousosa yhteensä (ulkoinen/sisäinen)

ENONKOSKEN KUNTA

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU 31.12.2017

	TP 2016	TA 2017	TA-muutos	Käyttö	Poikkeama	Käyttö-%
Toimintamenot	-11 731 893,37	-11 501 283,00	-300 000,00	-11 764 312,16	-36 970,84	99,70
Toimintatulot	2 986 274,12	2 284 408,00	0,00	2 218 898,72	65 509,28	97,10
Netto	-8 745 619,25	-9 216 875,00	-300 000,00	-9 545 413,44	28 538,44	100,30
Suunnitelmapoistot	507 592,65	485 889,00		513 194,22	27 305,22	105,60
Kertaluonteiset poistot	2 224,19					

Tunnusluvut						
Asukasluku	1 450	1 455		1 419		
€/asukas	-6 031,46	-6 334,62		-6 726,86		

7. Tuloslaskelmaosan toteutuminen (ulkoinen/sisäinen)

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toimintatulot	2 284 408,00		2 284 408,00	2 218 898,72	65 509,28
Myyntitulot	922 064,00		922 064,00	899 638,13	22 425,87
Maksutulot	160 497,00		160 497,00	143 405,41	17 091,59
Tuet ja avustukset	73 238,00		73 238,00	106 761,69	-33 523,69
Muut toimintatulot	1 128 609,00		1 128 609,00	1 069 093,49	59 515,51
Toimintamenot	-11 501 283,00	-300 000,00	-11 801 283,00	11 764 312,16	-36 970,84
Henkilöstömenot	-2 462 961,00		-2 462 961,00	-2 387 495,79	-75 465,21
Palvelujen ostot	-7 477 018,00	-300 000,00	-7 777 018,00	-7 736 143,41	-40 874,59
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-688 045,00		-688 045,00	-728 380,60	41 335,60
Avustukset muille	-276 622,00		-276 622,00	-287 366,88	10 744,88
Muut toimintakulut	-596 637,00		-596 637,00	-623 925,48	27 288,48
<i>Avustukset liikelaitoksille</i>					
Toimintakate	-9 216 875,00	-300 000,00	-9 516 875,00	-9 545 413,44	28 538,44
Verotulot	4 553 000,00		4 553 000,00	4 853 623,15	-300 623,15
Valtionosuudet	5 261 981,00		5 261 981,00	5 271 800,00	-9 819,00
Rahoitustulot ja -menot:	60 000,00		60 000,00	66 433,94	-6 433,94
Korkotulot muilta	20 000,00		20 000,00	26 646,35	-6 646,35
Muut rahoitustulot muilta	40 000,00		40 000,00	43 169,93	-3 169,93
Korkomenot					
Muut rahoitusmenot				-3 382,93	3 382,93
Vuosikate	658 106,00	-300 000,00	358 106,00	646 443,65	-288 337,65
Poistot ja arvonalentumiset	-485 889,00		-485 889,00	-513 194,22	27 305,22
Suunnitelman mukaiset poi	-485 889,00		-485 889,00	-513 194,22	27 305,22
Kertaluontoiset poistot					
Satunnaiset erät		-53 120	-52 120	243 806,97	-296 926,97
Satunnaiset tulot				293 555,90	-293 555,90
Satunnaiset menot		-53 120,00	-53 120,00	-49 748,93	-3 371,07
Tilikauden tulos	172 217,00	-353 120,00	-180 903,00	377 056,40	-557 959,40
Poistoeron lisäys/vähennys					
Varausten lisäys/vähennys					
Rahastojen lisäys/vähennys					
Tilikauden ali-/ylijäämä	172 217,00	-353 120,00	-180 903,00	377 056,40	-557 959,40

8. Investointiosia 1.1.-31.12.2017

		TA 2017-muut	Toteutunut €	Poikkeama TA €	Tot %	Toteuma	Poisto- laskenta 2017 *
9302	Liikuntatalo, sisäpuoliset korjaukset Aurinkopaneelit Piha-alueen asfaltointi/laajennus (korjausinvestointi/palvelun varmistaminen)	-22 500 -12 500 -10 000	-21 112,06 -12 185,03 -8 927,03	-1 387,94 -314,97 -1 072,97	93,8 97,5 89,3	Aurinkopaneelit asennettu toukokuussa Asfaltointi suoritettu 31.8.-1.9.2017	1.7. 1.9.
9400	Vanhustentalot; huoneistojen kunnostus (korjausinvestointi/palvelun parantaminen)	-45 000	-44 884,14	-115,86	99,7	kaksi huoneistoa peruskorjattu	31.12.
9401	Paivelutalo Vesikatkon korjaus Huoneiden muutos- ja korjaustyöt (uusi-investointi/palvelun parantaminen)	-53 000 -30 000 -23 000	-46 742,65 -25 498,55 -21 244,10	-6 257,35 -4 501,45 -1 755,90	88,2	Korjaus ja maalaus suoritettu kesän aikana 2 huoneistoa peruskorjattu	1.7. 1.7.
9404	Kirkonkylän koulu; talotekniikka Suunnittelu, valmistelu ja kilpailutus Ilmastointi (korjausinvestointi/palvelun parantaminen)	-200 000 -6 000 -194 000	-202 140,11 -12 891,98 -189 248,13	2 140,11 6 891,98 -4 751,87	101,1 214,9 97,6	Valmistui 30.8.2017	1.9.
9407	Rivitalo 2, Tervarannantie 7 Päiväkodin muutokset (korjausinvestointi/palvelun parantaminen)	-15 000	-15 046,02	46,02	100,3	Pihan kunnostustyöt tehty kesän aikana Aita ja palloilukenttä asennettu	1.7.
9422	Kaavatiet ja maankäyttö; Kaavateiden korjaukset Laidunalueen kuivatusojat Teollisuusstie leikkaus Metsä- ja Kuusitiehuiskat (uusi-investointi/palvelun parantaminen)	-75 000 -10 000 -20 000 -30 000 -15 000	-37 792,19 -10 000,00 -1 099,50 -26 692,69	-37 207,81	50,4	Asfantointi suoritettu 30.8.-1.9.2017 Tie otettu käyttöön Pintakorjaus tien tiivistyttyä talven aikana	1.9. 1.7. 31.12.
9424	Katuvalot (korvausinvestointi/palvelun tuottajan vaihdos)	-6 000	-6 000,00	0,00	100,0	Led-lamppujen vaihto suoritettu syksyn aikana	31.12.
9438	Vesi- ja viemäriinjat; Hyypiänniemi ja Jokisivu vesijohto- ja viemäriverkoston suunnittelu ja rakentaminen (uusi-investointi/palvelun parantaminen)	-106 000 -6 000	-21 277,22 0,00	-84 722,78 -6 000,00	20,1 0,0	Kaavoitus kesken.	kesken
9465	Kirkonkylän Torialue Kävelysilta (korvausinvestointi/palvelun tuottajan vaihdos)	-100 000	-21 277,22	-78 722,78	21,3	Koepumppaukset tehty. Suunnittelu käynnissä.	kesken
9465	Sahalammen kunnostus (korvausinvestointi/palvelun varmistaminen)	-30 000 -60 000	-17 040,71 -177,92	-12 959,29 -59 822,08	56,8 0,3	Voimakkaan vedenvirtauksen ja maaperän märkyneiden vuoksi asennetaan keväällä 2018	kesken kesken

9550 Kiinteä omaisuus												
Tiealueen ostot taajama-alueella												
Maanostoon	-45 798	-30 798,00	-15 000,00	-15 000,00	67,2							
Inv/käyttöomaisuuden osto	-15 000	0,00	-15 000,00	0,0	0,0							
9560 ATK hankinnat												
Inv/käyttöomaisuuden osto	-30 798	-30 798,00	0,00	0,00	100,0							
9570 Osakkeet ja osuudet												
Suur-Savon Sähkön osakkeet	-209 185	-148 438,85	-60 746,15	-60 746,15	71,0							
Inv/käyttöomaisuuden osto	-215 000	-861 500,00	646 500,00	646 500,00	400,7							
Kiinteistö Oy Enonkosken Mäntysalontie/Enonkosken Vuokratilat Oy	-215 000	-197 500,00	-17 500,00	-17 500,00	91,9							
Investointimenot yhteensä												
	-1 082 483	-1 452 949,87	370 466,87	370 466,87	134,2							
9550 Kiinteä omaisuus/käyttöomaisuuden myynti												
Rahoitusosuudet inv/muilta	25 000	406 590,10	25 000,00	25 000,00	0,0							
Investointitulot €												
Nettomeno												
	-1 057 483	-1 046 359,77	-11 123,23	-11 123,23	98,9							

* Poistolaskennan aloitusajankohta sekä merkintä mikäli hanke on keskeneräinen.

9. Talousarvion rahoitusosan toteutumisvertailu

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma tp 2017	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	658 106,00	-300 000,00	358 106,00	646 398,73	-288 292,73
Satunnaiset erät		-26 560,00	-26 560,00	243 806,97	-270 366,97
Tulorahoituksen korjauserät	-70 000,00		-70 000,00	-293 555,90	223 555,90
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-509 500,00	-572 983,00	-1 082 483,00	-1 452 949,87	370 466,87
Rahoitusosuudet investointimenoihin	25 000,00		25 000,00	3 046,00	21 954,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	70 000,00		70 000,00	697 100,00	-627 100,00
Toiminta ja investoinnit, netto	173 606,00	-899 543,00	-725 937,00	-156 154,07	-569 782,93
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset muille					
Antolainasaamisten vähennykset muilta				61 215,61	-61 215,61
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys					
Pitkäaikaisten lainojen vähennys					
Lyhytaikaisten lainojen muutos					
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	173 606,00	-899 543,00	-725 937,00	-94 938,46	-630 998,54

10. Yhteenvedo valtuuston hyväksymien sitovien erien toteutumisesta

KÄYTTÖTALOUSOSA	Sitovuus		Alkup. talousarvio	TA muutokset	TA muut. jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Sivistyslautakunta							
Peruskoulutus	toimintakate	N	-1 480 471,00		-1 480 471,00	-1 353 370,81	127 100,19
Muu koulutus	toimintakate	N	-30 270,00		-30 270,00	-28 046,24	2 223,76
Kirjasto	toimintakate	N	-117 391,00		-117 391,00	-110 318,35	7 072,65
Lasten päivähoito	toimintakate	N	-444 130,00		-444 130,00	-408 362,08	35 767,92
Hallinto	toimintakate	N	-83 101,00		-83 101,00	-79 294,84	3 806,16
	toimintakate	N	-2 155 363,00	0,00	-2 155 363,00	-1 979 392,32	175 970,68
Vapaa-aikalautakunta							
Kulttuurityö	toimintakate	N	-10 228,00		-10 228,00	-6 078,15	4 149,85
Liikuntatoimi	toimintakate	N	-223 573,00		-223 573,00	-222 890,50	682,50
Nuoriso- ja raittiustyö	toimintakate	N	-48 434,00		-48 434,00	-32 751,41	15 682,59
Hallinto	toimintakate	N	-16 362,00		-16 362,00	-12 846,68	3 515,32
	toimintakate	N	-298 597,00		-298 597,00	-274 566,74	24 030,26
Tekninen lautakunta							
Yleiset alueet	toimintakate	N	-162 373,00		-162 373,00	-165 639,95	-3 266,95
Kiinteistöt	toimintakate	N	387 024,00		387 024,00	399 866,30	12 842,30
Kaukoliämpölaite	toimintakate	N	16 125,00		16 125,00	47 504,68	31 379,68
Vesi- ja viemärilaitos	toimintakate	N	251,00		251,00	27 145,74	26 894,74
Palo- ja pelastustoimi	toimintakate	N	-155 294,00		-155 294,00	-128 972,28	26 321,72
Hallinto	toimintakate	N	-155 889,00		-155 889,00	-133 980,34	21 908,66
	toimintakate	N	-70 156,00	0,00	-70 156,00	45 924,15	116 080,15
Tarkastuslautakunta	toimintakate	N	-10 541,00		-10 541,00	-13 196,88	-2 655,88
Kunnanhallitus							
Yleishallinto	toimintakate	N	-707 955,00		-707 955,00	-702 982,10	4 972,90
Terveystoimi	toimintakate	N	-3 312 263,00	-300 000,00	-3 612 263,00	-3 846 697,69	-234 434,69
Sosiaalitoimi	toimintakate	N	-2 765 020,00		-2 765 020,00	-2 748 192,96	16 827,04
Maa- ja metsätilat	toimintakate	N	259 546,00		259 546,00	172 632,23	-86 913,77
Työllisyyden hoito	toimintakate	N	-156 526,00		-156 526,00	-165 148,82	-8 622,82
Yhteiset tulot ja menot	toimintakate	N			0,00	-33 837,23	-33 837,23
	toimintakate	N	-6 682 218,00	-300 000,00	-6 982 218,00	-7 324 226,57	-342 008,57
KÄYTTÖTALOUS YHT.	toimintakate	N	-9 216 875,00	-300 000,00	-9 516 875,00	-9 545 458,36	-28 583,36
TULOSLASKELMAOSA							
		B					
Verotulot		B	4 553 000,00		4 553 000,00	4 853 623,15	300 623,15
Valtionosuudet		B	5 261 981,00		5 261 981,00	5 271 800,00	9 819,00
Korkotulot		B	20 000,00		20 000,00	26 646,35	6 646,35
Muut rahoitustuotot		B	40 000,00		40 000,00	43 169,93	3 169,93
Korkomenot		B			0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut		B			0,00	-3 382,34	-3 382,34
Satunnaiset tuotot		B			0,00	293 555,90	293 555,90
Satunnaiset kulut		B		-26 560,00	-26 560,00	-49 748,93	-23 188,93
TULOSLASKELMAOSA YHTEENSÄ			9 874 981,00	-26 560,00	9 848 421,00	10 435 664,06	587 243,06

11. Kunnan tilinpäätöslaskelmat

11.1 TULOSLASKELMA ulkoinen

	2017	2016	muutos
Toimintatuotot			
Myyntituotot	585 422,83	837 491,21	-252 068,38
Maksutuotot	99 641,40	212 954,42	-113 313,02
Tuet ja avustukset	106 761,69	141 308,13	-34 546,44
Muut toimintatuotot	506 503,30	722 467,51	-215 964,21
Toimintatuotot yhteensä	1 298 329,22	1 914 221,27	-615 892,05
Valmistus omaan käyttöön			0,00
Toimintakulut			
Henkilöstökulut	-2 387 495,79	-3 278 206,35	890 710,56
Palkat ja palkkiot	-1 814 954,29	-2 484 193,15	669 238,86
Henkilösivukulut	-572 541,50	-794 013,20	221 471,70
Eläkekulut	-500 668,87	-723 664,68	222 995,81
Muut henkilösivukulut	-71 872,63	-70 348,52	-1 524,11
Palvelujen ostot	-7 520 033,76	-5 931 697,91	-1 588 335,85
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-587 555,86	-657 120,00	69 564,14
Avustukset	-287 366,88	-302 019,18	14 652,30
Muut toimintakulut	-61 335,29	-457 004,77	395 669,48
Toimintakulut yhteensä	-10 843 787,58	-10 626 048,21	-217 739,37
Toimintakate	-9 545 458,36	-8 711 826,94	-833 631,42
Verotulut	4 853 623,15	4 543 869,31	309 753,84
Valtionosuudet	5 271 800,00	5 226 904,00	44 896,00
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	26 646,35	21 477,79	5 168,56
Muut rahoitustuotot	43 169,93	20 036,53	23 133,40
Korkokulut	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	-3 382,34	-191,92	-3 190,42
Vuosikate	646 398,73	1 100 268,77	-453 870,04
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-513 194,22	-507 592,65	-5 601,57
Arvonalentumiset	0,00	-2 224,19	2 224,19
Satunnaiset tuotot	293 555,90		
Satunnaiset kulut	-49 748,93	-64 825,23	15 076,30
Tilikauden tulos	377 011,48	525 626,70	-442 171,12
Poistoeron lisäys (-) tai väh.(+)	0,00	0,00	0,00
Varausten lisäys (-) tai väh.(+)	0,00	0,00	0,00
Rahastojen lisäys (-) tai väh.(+)	0,00	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	377 011,48	525 626,70	-442 171,12
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT			
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	12,0 %	18,0 %	
Vuosikate/Poistot, %	126,0 %	215,8 %	
Vuosikate, euroa/asukas	456	759	
Asukasmäärä	1 419	1 450	

11.2 RAHOITUSLASKELMA

	2017	2016
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	646 398,73	1 100 268,77
Satunnaiset erät	243 806,97	-64 825,23
Tulorahoituksen korjaukset	-293 555,90	-705,00
	<u>596 649,80</u>	<u>1 034 738,54</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 452 949,87	-665 230,66
Rahoitusosuudet investointimenoihin	3 046,00	65 000,00
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	697 100,00	28 126,07
	<u>-752 803,87</u>	<u>-572 104,59</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-156 154,07	462 633,95
Rahoitustoiminnan rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset	<u>61 215,61</u>	<u>82 192,91</u>
	61 215,61	82 192,91
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Lyhytaikaisten lainojen muutos	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.varojen ja pääomien muutokset	-3 492,10	-3 503,95
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos	-366 760,95	-109 103,95
Korottomien velkojen muutos	<u>313 018,10</u>	<u>-468 712,60</u>
	-57 234,95	-581 320,50
Rahoituksen rahavirta	3 980,66	-499 127,59
Rahavarojen muutos	-152 173,41	-36 493,64
Rahavarat 31.12.	2 691 031,55	2 843 204,96
Rahavarat 1.1.	<u>2 843 204,96</u>	<u>2 879 698,60</u>
	-152 173,41	-36 493,64
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v, 1000 €	-98	-359
Investointien tulorahoitus, %	44,6 %	183,3 %
Lainanhoitokate	#JAKO/0!	#JAKO/0!
Kassan riittävyys, pv	80	92
Asukasmäärä	1 419	1 450

11.3 KUNNAN TASE

VASTAAVAA	2017	2016
A PYSYVÄT VASTAAVAT	8 986 418,39	8 514 468,45
I Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	169 087,20	42 166,66
Muut pitkävaikutteiset menot		
	<u>169 087,20</u>	<u>42 166,66</u>
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	669 378,91	638 580,91
Rakennukset	4 845 601,97	5 297 749,58
Kiinteät rakenteet ja laitteet	733 339,65	773 923,45
Koneet ja kalusto	49 892,82	65 347,26
Muut aineelliset hyödykkeet	12 614,10	12 614,10
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	63 270,71	40 784,65
	<u>6 374 098,16</u>	<u>6 828 999,95</u>
III Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	2 097 336,26	1 236 189,46
Muut lainasaamiset	345 896,77	407 112,38
	<u>2 443 233,03</u>	<u>1 643 301,84</u>
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	4 321,26	4 311,23
Lahjoitusrahastojen varat	4 321,26	4 311,23
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 339 502,37	3 124 914,83
I Vaihto-omaisuus		
II Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	123 958,79	85 340,68
Lainasaamiset	3 000,00	
Muut saamiset	34 667,26	43 031,76
Siirtosaamiset	486 844,77	153 337,43
	<u>648 470,82</u>	<u>281 709,87</u>
III Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	200 000,00	200 000,00
Joukkovelkakirjalainasaamiset	247 970,70	247 970,70
Muut arvopaperit	300 000,00	300 000,00
	<u>747 970,70</u>	<u>747 970,70</u>
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 943 060,85	2 095 234,26
VASTAAVAA	<u>12 330 242,02</u>	<u>11 643 694,51</u>

VASTATTAVAA	2017	2016
A OMA PÄÄOMA	11 128 215,71	10 751 204,23
Peruspääoma	5 000 091,54	5 000 091,54
Arvonkorotusrahasto		
Muut omat rahastot	9 499,72	9 499,72
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	5 741 612,97	5 215 986,27
Tilikauden yli-/alijäämä	377 011,48	525 626,70
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Vapaaehtoiset varaukset	0,00	0,00
C PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	0,00	0,00
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	11 896,24	15 378,31
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen pääomat	11 896,24	11 886,21
Muut toimeksiantojen pääomat	0,00	3 492,10
E VIERAS PÄÄOMA	1 190 130,07	877 111,97
I Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta		
Liittymismaksut ja muut velat		
	0,00	0,00
II Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta		
Saadut ennakot	34 197,66	37 053,81
Ostovelat	873 739,45	643 120,61
Muut velat	37 852,45	40 487,71
Siirtovelat	244 340,51	156 449,84
	1 190 130,07	877 111,97
VASTATTAVAA	12 330 242,02	11 643 694,51

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	90,5	92,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	10,1	7,2
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	6 119	5 742
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	4 312	3 960
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainakanta 31.12., €/asukas	0	0
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	346	407
Kunnan asukasmäärä 31.12.	1 419	1 450

11.4 Konsernituloslaskelma

	2017 €	2016 €
Toimintatuotot	10 316 689	8 908 084
Toimintakulut	-19 837 952	-17 958 780
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	0	0
Toimintakate	-9 521 263	-9 050 696
Verotulot	4 853 623	4 543 869
Valtionosuudet	5 683 530	5 717 932
Rahoitustuotot ja -kulut:		
Korkotuotot	26 899	10 981
Muut rahoitustuotot	75 843	213 789
Korkokulut	-31 410	-24 338
Muut rahoituskulut	-4 714	-1 653
	66 618	198 779
Vuosikate	1 082 508	1 409 884
Poistot ja arvonalentumiset:		
Suunn.mukaiset poistot	-787 381	-780 204
Tilikauden yli- ja alipariarviot	0	0
Arvonalentumiset	0	0
Satunnaiset erät	-16 261	-64 800
Tilikauden tulos	278 866	564 880
Tilinpäätössiirrot	514	-78 966
Tilikauden verot	-227	
Laskennalliset verot	-36 180	9 532
Vähemmistöosuudet	0	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	242 973	495 446

11.5 Konsernirahoituslaskelma

	2017 €	2016 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 082 508	1 409 884
Satunnaiset erät	-16 261	-64 800
Tilikauden verot	-227	
Tulorahoituksen korjauserät	-30 057	106 837
	<u>1 035 963</u>	<u>1 451 921</u>
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 552 420	-787 273
Rahoitusosuudet investointimenoihin	18 389	72 911
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	442 291	68 199
	<u>-1 091 740</u>	<u>-646 163</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-55 777	805 758
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-52 745	-148
Antolainasaamisten vähennykset	0	82 193
	<u>-52 745</u>	<u>82 045</u>
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	13 577	44 170
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-92 177	-296 454
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-81 912
	<u>-78 600</u>	<u>-334 196</u>
Oman pääoman muutokset	281 615	54 266
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	16 429	-5 337
Vaihto-omaisuuden muutos	-2 766	-8 220
Saamisten muutos	-876 405	-53 759
Korottomien velkojen muutos	515 338	-428 311
	<u>-347 404</u>	<u>-495 627</u>
Rahoituksen rahavirta	-197 134	-693 512
Rahavarojen muutos	-252 911	112 246
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12.	3 081 027	3 333 938
Rahavarat 1.1.	3 333 938	3 221 692
	<u>-252 911</u>	<u>112 246</u>

11.6 Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016
	€	€
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	170 439	43 910
Muut pitkävaikutteiset menot	147	223
	<u>170 586</u>	<u>44 133</u>
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	853 787	823 335
Rakennukset	8 076 639	8 380 205
Kiinteät rakenteet ja laitteet	799 731	844 761
Koneet ja kalusto	216 254	210 806
Muut aineelliset hyödykkeet	14 480	14 480
Ennakkomaksut ja keskener. hankinnat	90 836	63 619
	<u>10 051 727</u>	<u>10 337 206</u>
III Sijoitukset		
Osakkuusyhtiö osakkeet ja osuudet	39 403	39 403
Muut osakkeet ja osuudet	547 817	353 203
Muut lainasaamiset	0	-52 745
Muut saamiset	10 446	10 065
	<u>597 666</u>	<u>349 926</u>
Pysyvät vastaavat yhteensä	10 819 979	10 731 265
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Valtion toimeksiannot	58 280	46 148
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	5 657	5 819
	<u>63 937</u>	<u>51 967</u>
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	39 401	37 831
Keskeneräiset tuotteet	10 665	9 469
	<u>50 066</u>	<u>47 300</u>
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	0	2 907
Siirtosaamiset	44	
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	1 003 211	850 316
Lainasaamiset	3 000	
Muut saamiset	51 953	131 505
Siirtosaamiset	964 658	162 115
	<u>2 022 866</u>	<u>1 146 843</u>
III Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	747 971	747 971
IV Rahat ja pankkisaamiset	2 333 056	2 585 968
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	5 153 959	4 528 082
VASTAAVAA	<u>16 037 875</u>	<u>15 311 314</u>

VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
	€	€
A OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	5 000 092	5 000 092
Arvonkorotusrahasto	145 267	145 267
Muut omat rahastot	19 035	561 774
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	6 597 231	5 566 480
Tilikauden yli-/alijäämä	242 973	495 446
	12 004 598	11 769 059
B VÄHEMMISTÖOSUUDET	0	0
C POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	0	0
Vapaaehtoiset varaukset	0	0
	0	0
D PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	141 474	115 589
E TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	58 280	47 443
Lahjoitusrahastojen pääomat	13 537	27 473
Muut toimeksiantojen pääomat	38 354	6 856
	110 171	81 772
F VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	930 419	519 307
Lainat julkisyhteisöiltä	0	502 643
	930 419	1 021 950
II Lyhytaikainen		
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	155 229	63 379
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat julkisyhteisöiltä	0	78 919
Saadut ennakot	37 589	37 072
Ostovelat	1 220 206	890 685
Liittymismaksut ja muut velat	52 275	116 692
Siirtovelat	1 300 917	1 087 380
Laskennalliset verovelat	84 997	48 817
	2 851 213	2 322 944
Vieras pääoma yhteensä	3 781 632	3 344 894
VASTATTAVAA	16 037 875	15 311 314

12. Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

1. Kunnan tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot

Tilinpäätös 2016 on laadittu Kirjanpitolautakunnan Kuntajaoston antamien ohjeiden "Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta" (19.3.2013) ja "Yleisohje kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista" (25.10.2016) mukaisesti.

- 1) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja – menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja – menetelmät

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteella mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuuston 13.11.2012 hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on poistoajankoja tarkistettu 1.1.2013 jälkeen valmistuvien investointien osalta. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmanpoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Kunnalla ei ole vaihto-omaisuutta.

Rahoitusomaisuus

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

- 2) Esittämistapamuutokset
Tuloslaskelman ja taseen esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä tilikaudesta.
- 3) Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin
Ei oikaisuja
- 4) Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Sosiaali- ja terveystalvet siirtyivät 1.7.2016 alkaen Itä-Savon Sairaanhoidopiiriin ky Sosterin hoidettavaksi. Tämä näkyy tuloslaskelmassa myyntituottojen, henkilöstökulujen ja tarvikeostojen vähenemisenä ja palvelujen oston lisääntymisenä.

As Oy Enonkosken Mäntyseläntien ja kunnan välinen luovutussopimus 22.12.2016 kirjattiin vuoden 2017 kirjanpidossa. Tuloslaskelmassa tästä järjestelystä johtuen näkyy satunnaisena tuottona kunnan luovuttamien rakennusten myyntivoitto 260 809,10 ja taseessa myyntihinta 403 190,90 sekä uusien osakkeiden hankintahinta 664 000,00 €.

- 5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut ja virheiden korjaukset
Ei olennaisia tapahtumia

2. Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty tytäryhteisö Enonkosken Vuokratilat Oy sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöveroja ei ole eliminoitu konsernitilinpäätöksessä. Olennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemissä. Laskennallinen verovelka on esitetty kokonaan lyhytaikaisissa veloissa.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen sekä kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu. Omistuksen eliminoinnissa syntynyt ero on kirjattu kokonaisuudessaan hankintatilikaudelle.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja muiden keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi. Jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmilta tilikausilta kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen.

Poikkeavat arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Konsernitilinpäätöksessä on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan tilinpäätöksessä.

3. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6) Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksina

	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Sosiaali- ja terveyspalvelut	8 138 493			294 990
Sivistyspalvelut	440 921		256 210	253 181
Vapaa-ajanpalvelut	16 285		16 285	6 115
Tekniset palvelut	1 426 913		767 347	742 276
Kunnanhallitus	258 487		258 487	617 659
Muut palvelut	35 590	8 908 084		
Kunnan toimintatuotot yhteensä	10 316 689	8 908 084	1 298 329	1 914 221

7) Verotulojen erittely

Verotulojen erittely		
	2017	2016
Kunnan tulovero	3 723 110	3 569 701
Osuus yhteisöveron tuotoista	595 100	550 112
Kiinteistövero	535 413	424 056
Verotulot yhteensä	4 853 623	4 543 869

8) Valtionosuuksien erittely

Valtionosuuksien erittely		
	2017	2016
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	5 631 886	5 650 312
<i>Siitä:</i> Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	1 196 159	1 220 684
Järjestelmämuutoksen tasaus		
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-360 086	-423 408
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Valtionosuudet yhteensä	5 271 800	5 226 904

9) Palvelujen ostojen erittely

Palvelujen ostojen erittely		
	2017	2016
Asiakaspalvelujen ostot	6 639 344	4 984 005
Muiden palvelujen ostot	880 690	947 693
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	7 520 034	5 931 698

10) Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet valtuustoryhmittäin eriteltyinä

Enonkosken kunta tukee valtuustoryhmiä vain luovuttamalla vastikkeetta kunnantalon kokoustiloja ja niiden laitteistoa ryhmien omien kokousten pitämiseen.

11) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt uuden poistosuunnitelman 13.11.2012 § 43. Uusittu poistosuunnitelma on otettu käyttöön vuoden 2013 alusta alkaen niin, että poistoaikojen muutokset koskevat vuoden 2013 alusta alkaen ja sen jälkeen valmistuvia investointeja. Vanhat investoinnit poistetaan vanhoilla poistoperusteilla loppuun.

Uudet arvioidut poistoajat ja poistomenetelmät ovat:

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkävaikutteisten sijoitusten poistosuunnitelma

	Poisto 1.1.1997- (tasapoisto/ menojäännöspoisto)	KILA:n kuntajaoston suositus	Poisto 1.1.2013- (tasapoisto/ menojäännöspoisto)
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot		2-5 vuotta	2 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	5-20 vuotta	5 vuotta
Liikearvo	5 vuotta	2-5 vuotta	2 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot			
Atk-ohjelmit	5 vuotta	2-5 vuotta	2 vuotta
Muut	5 vuotta	2-5 vuotta	2 vuotta
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	-	ei poistoaikaa	-
Rakennukset ja rakennelmat			
Hallinto- ja laitosrakennukset	50 vuotta	20-50 vuotta	30 vuotta
Tehtas- ja tuotantorakennukset	30 vuotta	20-30 vuotta	20 vuotta
Talousrakennukset	20 vuotta	10-20 vuotta	10 vuotta
Vapaa-ajanrakennukset	30 vuotta	20-30 vuotta	20 vuotta
Asuinrakennukset	50 vuotta	30-50 vuotta	30 vuotta
Kiinteät rakenteet ja laitteet			
Kadut, tiet, torit ja puistot	15 %	15-20 %	20 %
Sillat, laiturit, uimat	10 %	10-25 %	20 %
Muut maa- ja vesirakenteet	10 %	10-20 %	20 %
Vedenjakeluverkosto	7 %	7-10 %	10 %
Viemäriverkko	7 %	7-10 %	10 %
Kaukolämpöverkko	10 %	10-15 %	15 %
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet	15 %	15-20 %	20 %
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	20 %	20-22 %	20 %
Maakaasuverkko	12 %	12-15 %	12 %
Muut putki- ja kaapeliverkot	15 %	15-20 %	20 %
Sähkö-, vesi- yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet	15 %	15-25 %	20 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 %	15-20 %	20 %
Liikenteen ohjauslaitteet	20 %	20-25 %	25 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	20 %	20-25 %	25 %
Koneet ja kalusto			
Rautaiset alukset	20 vuotta	15-20 vuotta	20 vuotta
Puiset alukset ja muut uivat työkonet	15 vuotta	8-15 vuotta	15 vuotta
Muut kuljetusvälineet	10 vuotta	4-7 vuotta	5 vuotta
Muut liikkuvat työkonet	10 vuotta	5-10 vuotta	7 vuotta
Muut raskaat koneet	15 vuotta	10-15 vuotta	12 vuotta
Muut kevyet koneet	10 vuotta	5-10 vuotta	5 vuotta
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	15 vuotta	5-15 vuotta	10 vuotta
Atk-laitteet	5 vuotta	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut laitteet ja kalusteet	5 vuotta	3-5 vuotta	3 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet			
Luonnonvarat	käytön mukainen	käytön mukainen	käytön mukainen
Arvo- ja taide-esineet	-	ei poistoaikaa	-
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	-	ei poistoaikaa	-
Pysyvien vastaavien sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	-	ei poistoaikaa	-

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 5 045,64 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Tilikauden aikana tehdyt saneeraustyöt asuinrakennuksissa ja laitosrakennuksissa on liitetty vanhaan poistopohjaan, koska niillä ei ole katsottu olevan taloudellista käyttöikää huomattavasti pidentävää vaikutusta. Jos rakennuksen poisto-aika on päättymässä, peruskorjauksen poistoksi on merkitty ½ uudisrakennuksen poistoajasta.

12) Selvitys olennaisista tuottoihin ja kuluihin sisällyvistä pakollisten varausten muutoksista

Pakollisten varausten muutokset				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1. (ky)	115 600			
Lisäykset tilikaudella	25 874			
Vähennykset tilikaudella	0			
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12. (ky)	141 475	115 600		
Muut pakolliset varaukset 1.1.	0			
Lisäykset tilikaudella	0			
Vähennykset tilikaudella	0			
Muut pakolliset varaukset 31.1.	0			

13) Toimintatuottoihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja muihin toimintakuluihin sisältyvät pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntitappiot

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	0	6 800		
Rakennusten myyntivoitot	269			
Koneiden ja kaluston myyntivoitot	0			
Osakkeiden myyntivoitot	156			
Muut myyntivoitot	0	20 621		28 126
Myyntivoitot yhteensä	425	27 421	0	28 126
Muut toimintakulut				
Rakennusten myyntitappiot	0			
Koneiden ja kaluston myyntitappiot	0			
Muut myyntitappiot	162	9 189		
Myyntitappiot yhteensä	162	9 189	0	0

14) Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Satunnaiset tuotot				
Pysyvien vastaavien myyntivoitot	32 747		293 556	
Muut satunnaiset tuotot	741	25		
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	33 488	25	293 556	0
Satunnaiset kulut				
Muut satunnaiset kulut	49 749	64 825	49 749	64 825
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>	49 749	64 825	49 749	64 825

15) Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät tuotot, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	2017	2016
Osinkotuotot muista yhteisöistä	42 184	19 459
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		9
<i>Yhteensä</i>	42 184	19 468

16) Erittely poistoeron muutoksista
Ei ilmoitettavaa

4. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17) Lainan liikkeeseen laskemisesta aiheutuneet kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset, jos tällaisia menoja on aktivoitu
 Ei ilmoitettavaa

18) Arvonkorotukset
 Ei ilmoitettavaa

19) Pysyvät vastaavat tase-eräkohtaisesti.

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet				tp 2017
	Aineet- tomat oikeudet	Muut pit- kävaikuttei- set menot	Ennako- maksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	42 167	0	0	42 167
Lisäykset tilikauden aikana	148 439			148 439
Rahoitusosuudet tilikaudella	0			0
Vähennykset tilikaudella aikana				0
Siirrot erien välillä				0
Tilikauden poisto	-21 518			-21 518
Arvonlennukset				
Poistamaton hankintameno 31.12.	169 087	0	0	169 087
Arvonkorotukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	169 087	0	0	169 087
Olennot lisäpoistot				

Aineelliset hyödykkeet							tp 2017
	Maa ja vesi- alueet	Rakennuk- set	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennako- maksut ja kesk.er.h	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	638 581	5 297 750	773 923	65 347	12 614	40 785	6 829 000
Lisäykset tilikauden aikana	30 798	293 767	79 950	0		38 496	443 011
Rahoitusosuudet tilikaudella			-3 046	0			-3 046
Vähennykset tilikaudella aikana		-403 191					-403 191
Siirrot erien välillä		10 579	5 431	0		-16 010	0
Tilikauden poisto		-353 302	-122 919	-15 454			-491 676
Arvonlennukset							0
Poistamaton hankintameno 31.12.	669 379	4 845 602	733 340	49 893	12 614	63 271	6 374 098
Arvonkorotukset							0
Kirjanpitoarvo 31.12.	669 379	4 845 602	733 340	49 893	12 614	63 271	6 374 098
Olennot lisäpoistot							

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset					tp 2017
	Osakkeet konserni- yhtiöt	Osakkeet omistusyht. yhteisöt	Kunta yhtymä- osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	51 538	39 403	827 606	317 643	1 236 189
Lisäykset	664 000			197 500	861 500
Rahoitusosuudet					0
Vähennykset				-353	-353
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	715 538	39 403	827 606	514 790	2 097 336
Arvonlennukset					0
Arvonkorotukset					0
Kirjapitoarvo 31.12.	715 538	39 403	827 606	514 790	2 097 336

Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					tp 2017
	Jvk-laina- saamiset	Saamiset konserni- yhteisöiltä	Muut laina- saamiset muilta	Saamiset muilta yhteisöiltä	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	0	407 112			407 112
Lisäykset					0
Rahoitusosuudet					0
Vähennykset		-61 216			-61 216
Siirrot erien välillä					0
Hankintameno 31.12.	0	345 897	0	0	345 897
Arvonlennukset					0
Arvonkorotukset					0
Kirjapitoarvo 31.12.	0	345 897	0	0	345 897

Olenaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset

Olenaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset					
	Tase- arvo 1.1.	Lisäykset / vähennykset tilikaudella	Tase- arvo 31.12.	Kunnan osuus kuntayhtymän peruspää- omasta	Ero
Itä-Savon Sairaanhoidopiirin ky	662 834	0	662 834	674 021	-11 187
Vaalijan ky (saatu valtionosuus)	15 094	0	15 094	15 111	-17

Omistukset muissa yhteisöissä

20-22) Tytäryhteisöt, kuntayhtymät ja osakkuusyhteisöt

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt tp 2017						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan	Konsernin	Kuntakonsernin osuus (€)		
		omistus- osuus %	omistus- osuus %	omasta pää- omasta	vieraasta pää- omasta	tilik. voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Enonkosken vuokratalot Oy	Enonkoski	100,00	100,00	1 290 030	1 003 278	568 523
Kuntayhtymät						
Etelä-Savon maakuntaliitto	Mikkeli	1,09	1,09	6 974	8 009	-556
Itä-Savon koulutuskuntayhtymä	Savonlinna	3,69	3,69	502 243	118 104	-28 470
Itä-Savon sairaanhoitopiirin ky	Savonlinna	4,19	4,19	712 634	1 599 962	7 461
Itä-Suomen päihdehuollon ky	Mäntyharju	0,34	0,34	6 269	1 661	268
Vaalijalan kuntayhtymä	Pieksämäki	0,719	0,719	71 193	169 945	755
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
Asunto Oy Enonkosken Rinnetie	Enonkoski	34,64	34,64	47 384	0	112
Yhteensä				2 636 727	2 900 959	548 093

23) Pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisöiltä

Saamisten erittely	2017		2016	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		0	ilm.antolainat	
Muut saamiset		0	407 112	
Siirtosaamiset		0		
Yhteensä	0	0	407 112	0
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		0		
Muut saamiset		0		
Siirtosaamiset		461 251		
Yhteensä	0	461 251	0	0
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		0		
Siirtosaamiset		0		
Yhteensä	0	0	0	0
Saamiset yhteensä	0	461 251	0	0

24) Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
	Lyhytaikaiset siirtosaamiset			
Tulojäämät				
Siirtosaamiset jäsenkuntayhtymiltä	463 431		463 431	800
ELY-keskus, palkkatuet, seutulippu	2 976		2 976	8 586
Hankkeiden EU-tuet ja avustukset	12 166		3 046	47 000
ELY-keskus, luonnonsuojelual.korvaus	0			34 100
TVR työttömyysvak.palautus	0			47 159
Muut työnantajamaksut	15 012		14 468	8 689
Keha-keskus, kuntouttava työtoiminta	1 968		1 968	2 825
Vatiokonttori	8 455			1 241
Kela-korvaus työterveyshuollosta	14 988			
Alv-saamiset	47 879			
Muut tulojäämät	397 783		956	2 937
Tulojäämät yhteensä				
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	964 658	0	486 845	153 337

5. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25) Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
	Peruspääoma 1.1.	5 000 092	5 000 091	5 000 092
Lisäykset tilikaudella				
Vähennykset (ero kons.tp)				
Peruspääoma 31.12.	5 000 092	5 000 091	5 000 092	5 000 091
Arvonkorotusrahasto 1.1.	145 267	67 195	0	
Siirrot rahastoon		78 073		
Siirrot rahastosta				
Arvonkorotusrahasto 1.1.	145 267	145 268	0	0
Muut omat rahastot 1.1.	561 774	447 770	9 500	9 500
Siirrot rahastoon		114 243		
Siirrot rahastosta	-542 739	-239		
Muut omat rahastot 31.12.	19 035	561 774	9 500	9 500
Muut omat rahastot yht. 31.12	164 302	707 042	9 500	9 500
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	5 566 480		5 215 986	4 807 567
Siirto edelliseltä tilikaudelta	495 446		525 627	408 419
Muutos ed.tilinpäätökseen	535 305			
Edellisten tilik. Yli/alijäämä 31.12.	6 597 231	5 566 480	5 741 613	5 215 986
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	242 973	495 446	377 011	525 627
Oma pääoma yhteensä	12 004 598	11 769 059	11 128 216	10 751 204

26) Erittely poistoerosta
Ei ilmoitettavaa

27) Pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvat velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua
Kunnalla ei ole velkoja

28) Erittely liikkeeseen lasketuista joukkovelkakirjalainoista
Ei ilmoitettavaa

29) Pakollisiin varauksiin merkityt erät

Pakolliset varaukset				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusmaksuvastuu (ky)	141 475	115 589		
Muut pakolliset varaukset	0			
Muut pakolliset varaukset yhteensä	141 475	115 589		

30) Pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä, ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille

Vieras pääoma				
	2017		2016	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat			0	
Liittymismaksut ja muut velat	0		0	0
Siirtovelat			0	0
Yhteensä	0	0	0	0
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat		616 029		217 197
Liittymismaksut ja muut velat	0	0		0
Siirtovelat		58 055		0
Yhteensä	0	674 084	0	217 197
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyht.				
Ostovelat				
Yhteensä	0	0	0	0
Vieras pääoma yhteensä	0	674 084	0	217 197

31) Maksuvalmiuden kannalta merkittävä sekkitililimiitti
ei ilmoitettavaa

32) Muut velat – erän jakautuminen liittymismaksuihin ja muihin velkoihin ei ilmoitettavaa

33) Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
	Lyhytaikaiset siirtovelat			
Lomapalkkavelka	754 473		184 157	156 092
Eläke- ja tapaturmavakuutusmaksut	6 721		1 226	228
Korkojaksotukset	4 717			0
Sosteri lomapalkkavelka	58 055		58 055	
Op- ja kultt.toimen valtionos.tasaus	693		693	
Tuloennakot	9 731			
Valtionos.palautukset	15 796			
Muut siirtovelat	450 731		209	130
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	1 300 917		244 340	156 450
Siirtovelat yhteensä	1 300 917	0	244 340	156 450

6. Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34) Velat, joista kunta on pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut vakuudeksi omaisuuttaan

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	900 640			
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	2 897 106			

35-37) Kunnan antamat muut vakuudet lajeittain eriteltyinä ei ilmoitettavaa

38) Vuokrasopimusten mukaisten vuokrien jäljellä olevien määrien yhteissumma

Vuokravastuut (arvonlisäveroineen)				
	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä, vastuut voimassa 2018 asti	1 702			
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 385			
- sopimukseen sisältyvät lunastusvelvoitteet				
Leasingvastuut yhteensä	188 824		837	3 375
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus yhteensä	82 914		837	
- siitä kiinteistöihin liittyvät rahoitusleasingvastuut				
- seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	0			
Yhteensä	190 526	0	837	3 375

Leasingvuokrasopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuuta

39) Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Vastuusitoumukset				
Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	286 760	182 395	286 760	286 760
Jäljellä oleva pääoma	93 394	108 028	93 394	105 394
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	243 753		243 753	109 913
Jäljellä oleva pääoma	109 413		109 413	2 769

40) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset ja muut vastuut

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	2017	2016
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	8 134 126	7 102 773
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	0	0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	5 376	5 302

41) Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt				
Järjestelyjen tarkoitus	Konserni		Kunta	
	2017	2016	2017	2016
Sopimusvastuut				
Maankäyttösopimuksista kunnalle aih. velvoitteet	0		0	0
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Sitoumukset avustukseen	0			
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus				
Avustuksiin sisältyvät palautusvastuut			0	
Yhteistyö- ja kumppanuussopimukset	24 858			
Seuraavalle tilikaudelle kohdistuva osuus	0			
Hankkeiden omarahoitussuodet	80 727			
FirstCard yrityskortit	2 764		2 764	
Muut sopimusvastuut	110 973			
Sopimusvastuut yhteensä	219 321	0	0	0
Osuus kuntayhtymän veloista	1 580 342	1 561 497	1 580 342	1 561 497
Kiinteistöinvestointien arvonalisäveron tarkistusvastuu*)	598 735		285 101	278 354

*) Palautuksena ja vähennyksenä käsitellyt arvonalisäverot uudisrakennusten ja perusparantamisen hankintamenoista, joihin liittyy mahdollinen palautusvelvollisuus kiinteistöt myytäessä tai niiden käyttötarkoituksen muuttuessa vähennykseen tai palautukseen oikeuttamattomaan tarkoitukseen (AVL 120 §). Palautusvastuuta määriteltäessä otetaan huomioon kiinteistöt, joiden osalta vastuun toteutuminen on todennäköistä investointi- tai taloussuunnitelmaan tai toimenpideohjelmaan perustuen.

8. Henkilöstöä tilintarkastajan palkkiota ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot

42) Henkilöstön lukumäärä 31.12. tehtäväalueittain

Henkilöstön lukumäärä 31.12		
	2017	2016
Yleishallinto	9	4
Sosiaali- ja terveystoimi	0	0
Opetus- ja kulttuuritoimi	37	38
Ympäristö- ja tekniset palvelut	15	14
<i>Yhteensä</i>	61	56

43) Tilikauden henkilöstökulut

Henkilöstökulut		
	2017	2016
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	2 387 496	3 278 206
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin	40 423	44 176
<i>Henkilöstökulut yhteensä</i>	2 427 919	3 322 382

44) Luottamushenkilön palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamushenkilömaksut

Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	2017	2016
Suomen Keskusta	1 958	2 032
Suomen Kristillisdemokraatit	264	170
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	787	737
Perussuomalaiset	79	123
<i>Yhteensä</i>	3 087	3 062

45) Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastajan palkkiot		
	2017	2016
Tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	5 625	5 282
Tilintarkastajan lausunnot	0	0
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	2 602	1 430
Muut palkkiot	596	2 214
<i>Palkkiot yhteensä</i>	8 823	8 926

46) Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Enonkosken Vuokratalot Oy:lle lainaa niin, että siitä on 31.12.2017 avoimena 326 460 euroa. Lisäksi yhtiölle on annettu pääomalaina 19 436,64 €. Kunta fuusioi 1.1.2017 alusta 7 eri asunto-osakeyhtiötä yhteen kiinteistöosakeyhtiöön. Tämä lainasaaminen koostuu näille asunto-osakeyhtiöille myönnettyistä lainoista, ennen kuntalain 2015 voimaantuloa. Lainaan ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä. Vuokratalot Oy on lyhentänyt lainoja vuoden 2017 aikana 61 216 euroa.

Kunnanjohtajan kanssa on solmittu 26.6.2012 johtajasopimus, jossa on sovittu kuuden (6) kuukauden varsinaista palkkaa vastaava erokorvaus.

Konsernin lähipiiriin/intressipiiriin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

Enonkosken kunnan vesi- ja viemärilaitos / Tuloslaskelma 1.1.-31.12.2017

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	2017	2016	muutos
Liikevaihto	160 613,19	155 109,67	5 503,52
Materiaalit ja palvelut	-64 690,69	-77 887,32	13 196,63
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-37 773,91	-38 329,58	555,67
Palvelujen ostot	-26 916,78	-39 557,74	12 640,96
Henkilöstökulut	-68 459,72	-78 180,83	9 721,11
Palkat ja palkkiot	-55 494,19	-61 901,19	6 407,00
Henkilösivukulut	-12 965,53	-16 279,64	3 314,11
Eläkekulut	-11 867,89	-14 449,41	
Muut henkilösivukulut	-1 097,64	-1 830,23	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-39 306,60	-47 482,81	8 176,21
Arvonalentumiset			
Liiketoiminnan muut kulut	-317,04	-531,49	214,45
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-12 160,86	-48 972,78	36 811,92
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	0,00	0,00
Kunnalle maksetut korkokulut			0,00
Korvaus peruspääomasta/jäännöspos.			0,00
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä	-12 160,86	-48 972,78	36 811,92
Satunnaiset tuotot ja -kulut			
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia	-12 160,86	-48 972,78	36 811,92
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)			
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai väh (+)			
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-12 160,86	-48 972,78	36 811,92
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT			
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-8,5	-28,2	
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %	-8,5	-28,2	
Voitto, %	-7,6	-31,6	

Enonkosken kunnan vesi- ja viemärilaitos / Rahoituslaskelma v. 2017

Kirjanpidollinen taseyksikkö

	2017		2016	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Liikelyjäämä	-12 160,86		-48 972,78	
Poistot ja arvonalentumiset	39 306,60		47 482,81	
Rahoitustuotot- ja kulut	0,00		0,00	
Satunnaiset erät	0,00		0,00	
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	27 145,74	0,00	-1 489,97
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA				
Investointimenot	-21 277,22		-24 774,86	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00		0,00	
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	0,00	-21 277,22	0,00	-24 774,86
Toiminnan ja investointien rahavirta		5 868,52		-26 264,83
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäys muilta	0,00		0,00	
Antolainasaamisten vähennys muilta	0,00	0,00	0,00	0,00
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys kunnalta	0,00		0,00	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys kunnalle	0,00		0,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden muutos lis-/väh+	0,00		0,00	
Saamisten muutos kunnalta, lis-/väh+	0,00		0,00	
Saamisten muutos muilta, lis-/väh+	-2 249,79		5 145,48	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	25 076,64		-4 566,32	
Korott.velkojen muutos muilta lis+/väh-	-28 695,37	-5 868,52	25 685,67	26 264,83
Rahoituksen rahavirta		-5 868,52		26 264,83
Rahavarojen muutos		0,00		0,00
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.2017		0,00		0,00
Rahavarat 1.1.2017		0,00		0,00
		0,00		0,00
LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT				
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	-204 072			
Investointien tulorahoitus, %	127,58		-6,01	
Lainanhoitokate	#JAKO/0!		#JAKO/0!	

Enonkosken kunnan vesi- ja viemärilaitos / Tase 31.12.2017

Kirjanpidollinen taseyksikkö

VASTAAVAA	31.12.2017	31.12.2016	<i>muutos</i>
PYSYVÄT VASTAAVAT	324 067,73	342 097,11	-18 029,38
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet	6 727,52	6 727,52	
Rakennukset	16 089,76	24 134,80	-8 045,04
Kiinteät rakenteet ja laitteet	255 198,37	286 459,93	-31 261,56
Koneet ja kalusto	0,00	0,00	0,00
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	46 052,08	24 774,86	21 277,22
VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 626,49	4 376,70	2 249,79
Saamiset			
Lyhytaikaiset saamiset	6 626,49	4 376,70	2 249,79
Myyntisaamiset	6 626,49	4 376,70	2 249,79
Saamiset kunnalta	0,00	0,00	0,00
	330 694,22	346 473,81	-15 779,59

VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016	<i>muutos</i>
OMA PÄÄOMA	136 796,04	148 956,90	-12 160,86
Peruspääoma/ jäännös	423 456,13	423 456,13	0,00
Edell.tilikausien yli/alijäämä	-274 499,23	-225 526,45	-48 972,78
Tilikauden yli/alijäämä	-12 160,86	-48 972,78	36 811,92
VIERAS PÄÄOMA	193 898,18	197 516,91	-3 618,73
Lyhytaikainen			
Ostovelat	3 115,43	31 810,80	-28 695,37
Yhdystilivelka	190 782,75	165 706,11	25 076,64
	330 694,22	346 473,81	-15 779,59

LIIKELAITOKSEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	41,4	43,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	120,7	127,3
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-287	-274
Lainakanta 31.12., 1000 €	0	0
Lainasaamiset 31.12.,1000 €	0	0

13. Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista

Päiväkirja

Pääkirja

Talousarvion toteutuminen

Talousarvio

Tase

Palkkalista

Kirjanpitoyhdistelmä palkansaajittain ja tileittäin

Suorituspäiväkirja

Laskutuslistat

Maksusuoritusten päiväkirja

Ostolaskupäiväkirja

Tililuettelo

Kunnan arkistossa

Menetelmäkuvaus

Liikekirjanpidon, palkanlaskennan, myyntireskontran, ostoreskontran, asiakaspalvelujen järjestelmien, yleislaskutuksen, vesi- ja jätevesilaskutuksen ja laitteisto sekä varus- ja sovellusohjelmistojen kuvaukset ovat kunnan arkistossa.

Effica Päivähoito -tietojärjestelmän rekisteriseloste on kunnanviraston kassakaapissa

14. Allekirjoitukset ja merkinnät

Enonkoskella 8. päivänä toukokuuta 2018

Enonkosken kunnanhallitus

Puheenjohtaja
Lauri Niiranen

Jäsenet:
Marja Laitinen

Kati Laukkanen

Eija Soljento

Keijo Männynsafo

Juha Nousiainen

Kari Turunen

Kunnanjohtaja
Kari Kuuramaa

Tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme
tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Enonkoskella 30.5.2018

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

Taina Törrönen
HT, JHT